شعر شیداسی

عزیز نسین

تیلماج: محمد حلیم یارقین

شعر شیداسی!

عزیز نسین

تیلماج: حلیم یارقین

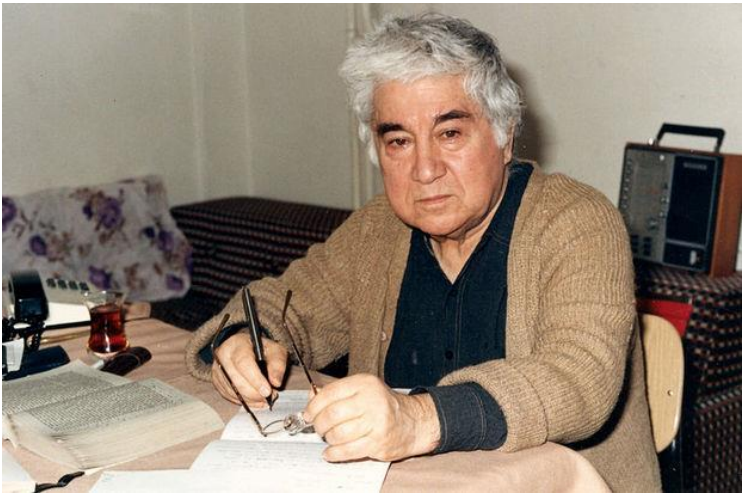
قویاش ۱٤۰۳/م. ۲۰۲٤

کتاب بیلگیلری:

- اثر آتی: شعر شیداسی!
- یازووچی: نسین، عزیز
- تیلماج: یارقین، محمد حلیم
- باسیلگن ییلی: قویاش ۱٤۰۳/م. ۲۰۲٤
- باسیلگن یېری: کابل
- نشر اېتووچی:
- سانی: ۱۰۰۰
- مقوا دیزاینی: ضیایی، دکتور نجیبه
- بېتلرنی بېزه‌تووچی: توران، محبوب الله

بسم الله الرحمن الرحيم

«انسان أیتکن سؤزلری بیلن‌گینه مسؤول ایمس؛ بلکه جیم توریشلری (سؤزلمه‌گنللیکلری) اوچون هم مسؤول دیر!»

فهرست

قیسقه کیریش سؤز ..... أ
عزیز نسین نینگ اؤزی یازگن ترجمهٔ حالی ۱
شعر شیداسی! ۱۰
مهم قوریلتای ۲۱
مستری امین ۲۷
ایشتبنی (یدهکی)!! ۳۶
طبابت معجزهسی! ٤٤
بیر کون بیزنینگ ده نوبتیمیز یپتر! ٥٦
بیر ملا قیشلاقده ٦٨
عیاللرنینگ تشقریده ایشلشی یخشی می؟ ۷۲
یشهسین یورت! ۷۷
بیزنینگ دردلریمیز شو! ۸۹
بلهلرنی ییغلتمنگیز! ۹۹
بویورتمه بیانیه ۱۰٥
عرصاتده قالگن اوی! ۱۱٦

قیسقه کیریش سؤز

۱۳۴۴-۴۶ییللر سرپل شهری منهاج سراج اؤرته مکتبده (حاضر لیسه) اؤقیب یورگن چاغلرده کؤپراق قیسقه داستانلر، ناوللر و رومانلرنی زؤر اشتیاق و مراق بیلن اؤقیر ایدیم. بو اثرلر اساساً ایرانلیک یازووچیلر (محمد علی جمالزاده، صادق هدایت، صادق چوبک، جواد فاضل، حسینعلی مستعان، ارونقی کرمانی، امیر عشیری، محمد حجازی، پرویز قاضی سعید، حمزه سردادور، ...) و ایران ترجمانلری ارقه‌لی فارس تیلیده‌گی جدا کؤپ چپت اپل یازووچیلری (ماکسیم گورکی، تولستوی، چخوف، گوگول، داستایوفسکی، چنگیز ایتماتوف، غفور غلام، عبدالله قهار، الکساندر دوما، ژان ژاک روسو، ویکتور هوگو، بالزاک، جک لندن، ارنست همینگوی، اناتول فرانس، ژول ورن، جرجی زیدان، عزیز نسین، ...) و افغانستانلیک یازووچیلردن (عزیزالرحمن فتحی، اسدالله حبیب، رهنورد زریاب، جلال نورانی، ...)نینگ اثرلری اپدی. یازووچیلرنینگ بو فهرستی تؤلیق اپمس، البته.

کؤریب تورگنینگیزدپک، یازووچیلریگه کؤره اثرلر عشقی، تاریخی، پولیسی، جنایی، فلسفی، سیاسی کبی تورلی موضوعلرده بؤلگن. او پیتلرده، مپنده مطالعه و کتاب اؤقیش اشتیاقی جدا کوچلی اپدی. حتی بیر کتابنی بیر کپچه‌ده توگه‌تر اپدیم، دپسم مبالغه اپمس.

بو کتابلرنی رحمتلی بابام (استاد قاری عظیمی) و رحمتلی آتەم (ذره عظیمی)لرنینگ میده کتابخانەلری، افغانستان خلق دموکراتیک حزبی سرپل بۆلیمی کتابخانەسی(عبدالستار گلشنی اوییده)، حرمتلی محمد قیوم عزیزی و محمد یحیی حفیظیلرنینگ شخصی کتابخانەلریدن آلیب اۆقیر اېدیم. أینیقسه حزب، عزیزی و حفیظی کتابخانەلریده جدا کۆپ کتاب بار اېدی. بولردن تشقری، صنفداشلر و اۆرتاقلر هم بیر-بیریمیزنینگ کتابلریمیزدن فایدەلەنر اېدیک. قیسقەسی، قۆلگه اِیلینگن کتابنی البته اۆقیب چیقر اېدیم.

مېن انه اۆشه عجایب چوچوک یاشلیک دورده، مشهور تورک طنزچیسی عزیز نېسین اثرلری بیلن تانیش بۆلیب، اۆته مراق و اشتیاق بیلن اۆقیگنمن. بو آقیم کېین هم بوتون عمر بۆیی حاضرگچه دوام اېتماقده. دېمک، مشهور فزیک عالمی ایزاک نیوتن "مېن اوزاقلرنی بویوک انسانلرنینگ یېلکەسیدن توریب کۆرالمەمن" دېگنیدېک، بدیعی نثرده انه شو بویوک یازووچیلرنینگ اثرلری مېنگه ده تورتکی و یۆللاوچی بۆلیب کېلگن. أینیقسه طنزچیلیکده عزیز نېسین اثرلری نینگ تأثیری جدا کۆپ بۆلگن.

قەرەنگ که، یېللر اۆتیب مېن هم خدا بېرگن آزگینه "طنز" استعدادی طفیلی "طناز"لر جرگه سیگه قۆشیلیب، نېچه یېلدن بېری شو ترماقده قلم تېبرەتیب کېلماقدەمن.

بو آقیمده اۆز ایجادی ایشیمدن تشقری، اۆلکەمیز و چېت اېل طنزچیلری اثرلریدن ده(هم) اۆزېبک تیلیگه اۆگیریش و سېویملی تیلداشلریمیزگه یېتکەزیش اۆی و ریجەسی تاپیلدی. شونگه کۆره، بیرینچی ایش افغانستان تانیقلی طنزچیسی جلال نورانی نینگ بیر نېچه داستانینی اۆزېبکچەگه اۆگیریب، اونی ۱۳۹۲ ییلی "بو اۆشه بېچارەگینه!" عنوانلی کتابده نشر اېتدیک. بو کتاب، افغانستان بدیعی نثر

ترجمه‌سی بۆییچه، طنز ترجمه‌سی ترماغی نینگ باسیلیب چیققن بیرینچی مستقل کتابی اپدی.

عزیز اۆقووچیلر، منه یوقاریده اپسلنگن اۆشه اۆی و ریجه‌گه کۆره، طنز ترجمه‌سی بۆییچه ایکینچی طنزلر تۆپلمی قۆلینگیزده. کتابده‌گی ۱۵ ته طنزنینگ دپیرلی برچه‌سی، قرداش تورکیه نینگ عالمشمول بویوک یازووچیسی رحمتلی "عزیز نپسین"نینگ داستانلریدن عبارت دیر.

کتابده‌گی طنزلر ایران تیلماجلری ارقه‌لی فارسچه‌گه اۆگیریلیب، ایرانده باسیلیب چیققن کتابلر یا هم انترنت سایتلریدن تنلب آلینگن. اولرنینگ کۆپلری سوژه و مضمون نقطهٔ نظردن جامعه‌میزده‌گی موضوعلر و خلقیمیز عرف- عادتلریگه ماس دیر. اولرده عکس اپتتیریلگن نارسالیکلر، توبنلیکلر و کمچیلیکلر حاضر هم جامعه‌میزده بیداد قیلیب، خلقیمیزنی اپزیب تورگن.

ترجمه قیلینگن طنزلرنینگ مضمونی و اۆتکیر تنقیدي تیلی و کولگیلی اۆزه‌للیکلری، تیلیمیز اۆزه‌للیکلری (خصوصیتلری) و امکانیتلریگه کۆره سقله‌نیب قالیشده تلاش بۆلگن.

دپمک تۆپلمده‌گی طنزلر، سیز سپویملی اۆقووچیلرگه هم مراقلی و قیزیق بۆله‌دی، دپب اومید قیله‌من.

حلیم یارقین
سویدن- استکهلم
قویاش ۱۴۰۳/م. ۲۰۲٤

عزیز نسین نینگ اؤزی یازگن ترجمهٔ حالی

آتەم اؤن اوچ یاشلریده آناتولی قیشلاقلری‌نینگ بیریدن استانبولگه کېلدی. آنەم هم چقه‌لاقلیگیده آناتولی نینگ تغین بشقه بیر قیشلاغیدن استانبولگه کېلدی. اولر سفر قیلیشگه مجبور اېدیلر، چونکه مېنینگ توغیلیشیم اوچون اولر بیر-بیرلری بیلن اوچره‌شیب، اویلنماقلری کېره‌ک اېدی-ده.

مېنینگ تنلش حقیم یؤق اېدی، شونینگ اوچون جدا ناقوله‌ی بیر پیت، بیرینچی جهان اوروشی‌نینگ اېنگ کثیف کونلریدن بیریده، ۱۹۱۵- ییلی؛ "هیبلی آرالی" آتلی یمان بیر یېرده توغیلدیم. "هیبلی" استانبول یقینده جایلشگن تورکیه بایلری نینگ ییلاقی دیر. بایلر، کمبغللرسیز یشالمه‌گنلیکلری اوچون، بیزلر هم اؤشه آرال(جزیره) ده یشر اېدیک.

بو سؤزلر بیلن اؤزیمنی بختسیز بیر آدم اېدیم، دېماقچی اېمس‌من. عکسینچه، بای- بدولت، نجیب‌زاده و تانیقلی بیر عایله‌دن بؤلمه‌گنیم اوچون خوش شانس‌من.

آتیم "نصرت" اېدی. نصرت عربچه بیر سؤز بؤلیب، معناسی "تېنگری نینگ کمکی" دیر. بو آت عایله‌میز اوچون جدا قوله‌ی و اؤرینلی اېدی. چونکه اولرده تېنگریدن اؤزگه امید یؤق اېدی.

قدیم اسپارتالر، ضعیف و کوچسیز بله‌لرینی اؤلدیریب، یلغوز کوچلی و ساغلام بله‌لرنی باقیب، وایه‌گه یئتکه‌زر اپکنلر. بیراق بیز تورکلر اوچون اوشبو ایش یا آقیم(جریان) طبیعت و جامعه ارقه‌لی عملگه آشیریلر اپدی. تؤرتته اوکه‌م محیط نینگ ناقوله‌ی شرایطیگه چیدالمه‌ی، چقه‌لاقلیکلریده اؤلگنلر دپسم، تیریک قالماق اوچون قنچه‌لر شلّه و کله‌شق آدم اپکنیمنی بیله‌سیز. لیکن آنه‌م ۲۶ یاشیده اؤلدی و بو گؤزه‌ل دنیانی کوچلیلرگه قؤییب کپتدی.

سرمایه‌دارلیک اؤلکه‌لرده، شرایط سوداگرلرگه و سوسیالیستیک اؤلکه‌لرده اپسه یازووچیلرگه قوله‌ی دیر. یعنی معیشت عقلی بؤلگن کیشی سوسیالیستیک جامعه‌ده یازووچی بؤلیشی و سرمایه‌دارلیک جامعه‌ده اپسه سوداگر بؤلیشی کپره‌ک. بیراق، یریم یا کیچیک سرمایه‌دار بیر اؤلکه بؤلگن تورکیه‌ده یشب تورگن عایله‌میزده کیشی سوادلی بؤلمه‌گن. بیراق مپنی قره‌نگ که یازووچی بؤلیشگه تصمیم آلدیم.

آته‌م، بله‌لریگه فکرلش اصولینی اؤرگه‌ته‌دیگن برچه یخشی آته‌لردپک مپنگه: "بو یازووچیلیک دپگن احمقانه فکرنی اونوت، یشه‌ماغینگ اوچون بیرار یخشی و شرافتمندانه ایشنی اؤیله‌گین" دپب توصیه قیلدیلر! بیراق مپن سؤزلریگه قولاق آسمه‌دیم.

کله‌شقلیگیم همان دوام اپتماقده اپدی. یازووچی بؤلیب، قلمنی قؤلیمگه آلیشنی ایستردیم، بیراق قؤلگه میلتیق بپره‌دیگن مکتبگه باردیم.

تورموشیم‌نینگ بیرینچی ییللریده اؤزیم یاقتیره‌دیگن ایشلرنی قیلالمه‌دیم. قیله‌دیگن ایشلریمنی یاقتیرمس اپدیم. یازووچی بؤلماقچی اپدیم، بیراق عسکر بؤلدیم. او زمانلرده، کمبغل و پولسیز بله‌لر تپکین درس اؤقیی آله‌دیگن مکتب،

حربی مکتبلرگینه اپدی. شونینگ اوچون، شو مکتبلرنینگ بیریگه کیریشگه مجبور بۆلدیم.

میلادی ۱۹۳۳-ییل

دایمگیدېک کېچ یېتیب باردیم. بو سفر برچه چیرایلی آتلر توگه‌گن اپدی و افتخار قیله‌دیگن بیرار عایلوی آت(تخلص) قالمه‌گن اپدی. "نسین=نې سېن؟" نی قبول قیلیشگه مجبور بۆلدیم. یعنی "سېن نیمه سن؟" درواقع هروقت آتیمنی چقیرگنلریده، نیمه‌لیگیم حقیده اۆیلشنی ایستر اپدیم.

۱۹۳۷ نچی ییلی افسر بۆلدیم. ناپلیون بۆلدیم. ایشانمه‌یسیزلر می؟ مېن هنوز ناپلیونلردن بیری اپدیم. برچه ینگی افسرلر اۆزلرینی ناپلیون، دېب اۆیلر اپدیلر. بو کسللیک أیریملریده علاجسیز اپدی و عمرلری نینگ اداغیگچه دوام اپتر اپدی. بعضیلری اېسه بیرآز مدتدن سۆنگ ساغه‌لر اپدیلر. "ناپلیونیتیث" خوفلی و یوقیملی بیر کسللیک بۆلیب، بېلگیلری بولردن عبارت دیر: کسللر ناپلیون نینگ شکستلریگه اېمس، بلکه غلبه‌لریگه‌گینه اۆیله‌یدیلر. اولر بیر نقشه قرشی‌سیگه توریب، بیر قیزیل قلم بیلن بېش دقیقه ایچیده بوتون دنیانی فتح قیله‌دیلر و کېین بو دنیا نېگه مونچه کیچیک دیر، دېب قیغوررلر. اولر ایسیتمه‌سی جدا یوقاری بۆلگن کیمسه‌لردېک، الجیره‌یدیلر. بشقه خطرلر هم بار. کېینگی باسقیچ(مرحله)لرده اولر اۆزلرینی امیر تېمور، چنگیزخان، آتیلا، هانیبال یا حتی هیتلر، دېب هم اۆیلشلری ممکن!

مېن ییگیرمه ایکی-ییگیرمه اوچ یاشلی تازه نفس یاش افسر صفتیده، قیسقه مدتده بیر قیزیل قلم بیلن دنیانی تسخیر قیلیشگه اېریشدیم. ناپلیونلیک عقده‌م بیر یا ایکی ییل چۆزیلدی. بو مدتده هیچ قچان فاشیسم گه تمایلیم یۆق اپدی. یاشلیگیمدن نمایشنامه یازووچیسی بۆلیشنی ایستردیم. اردو ده، پیاده قطعه‌لر،

تؤپخانه و تانک بار ایدی. بیراق نمایشنامه نویسلیک قطعه‌سی یؤق ایدی. شونینگ اوچون، او یبردن چیقیش یؤللرینی ایزلر ایدیم. نهایت، ۱۹۴۴ نچی ییلی قوتیلیب، ایرکین بؤلدیم.

أیریم افسرلر، حتی جنرال بؤلگنلریدن سؤنگ هم شعر یا رومان یازیش ارمانیده بؤله‌دیلر. بولر بشقه‌لرگه یاقیملی بؤلماق اوچون شو حسرتده، نې اؤزلری اوچون، البته. لیکن اگر بیر ایلّیک یشر شاعر اردونینگ قوماندانی بؤله‌من، دیسه نظرلریده احمقانه و بې‌معنا ایستک تویله‌دی!

عسکرلیک دوریده داستان یازماققه باشله‌دیم. او پیتلرده، روزنامه‌لرده مطلب بیته‌دیگن افسر اؤزیدن یوقاری بؤلگن افسرلر و باشلیغلری تماندن یاقتیریلمس ایدی؛ شونینگ اوچون مېن اؤز آتیم بیلن بیتمس ایدیم، آته‌م نینگ آتی- "عزیز نسین" بیلن ایشلر ایدیم. شونداق قیلیب، اؤزیم نینگ آتیم "نصرت نسین، تانیلمه‌ی قالیب، اونوتیلدی.

اولر مېنی یاش یازووچی صفتیده تانیر ایدیلر. حال بو که آته‌م قری کیشی ایدی و قیزیغی شوکه، بیر یؤلی قیسی دیر اداره‌گه ایش بؤییچه باریب، اؤزینی "عزیز نسین" من، دیب تانیتگنیده کیشی سؤزیگه ایشانمه‌گن ایمیش. او وفات یېتگونیچه هم "عزیز نسین" ایکنلیگینی اثباتلش اوچون تلشدی!

نیچه ییلدن ساره، کتابلریم اؤزگه تیللرگه ترجمه قیلینگندن کیین "عزیز نسین" آتیگه حواله بؤلگن حق‌التألیفیم نی آلماقچی بؤلدیم. لیکن بو آتگه مېنی تن آلمه‌دیلر. چونکه تذکره‌ده آتیم "نصرت نسین" ایدی و "عزیز نسین" ایکنیم نی اثبات قیلماق اوچون جدا سرسان بؤلیب، کؤپ کوره‌شدیم.

بوکونلرده شاعرمن، دہب اؤیلب یورگنلرنینگ کؤپلری، ایتگن نرسه‌لرینی شعر دہب اؤیله‌یدیلر، چونکه شعرگه هیچ قنداق ارزش و احترام قایل ایمسلر-ده! شاعرلیک بویوک بیر هنر، دہب اؤیله‌یمن. یخشی شاعر بؤلالمه‌گن کؤپلب یازووچیلر، موفق و تانیقلی یازووچی بؤلیشگه مجبور بؤلدیر. بونی اؤز حقیمده أیتمه‌یمن، چونکه قنداق قیلیب یمان شعر ایتیش ممکن‌لیگینی کؤرستگن‌من. مینینگ شعرلریمگه کؤپراق اعتبار بہریلیش سببی، اولرنینگ گؤزه‌للیگی اوچون ایمس، بلکه اولرنینگ اداغیده بیر خاتین کیشی‌نینگ آتی یازیلگنی اوچون دیر. شعرلریمنی بیر مستعار خاتین آتی بیلن نشر قیلگن‌من. بو آتگه اتب جدا کؤپ سہوگی نامه‌لر یازیلگن ایدی!

بله‌لیگیمدن مردم نینگ کؤز یاشلرینی آقیزه‌دیگن مطلبلرنی بیتیشنی آرزو قیلر ایدیم. شو ایستک بیلن بیر داستان یازیب، مجله‌لردن بیریگه آلیب باردیم. مسؤول مدیر اؤقیب، اونینگ اصل ماهیتینی توشینمه‌ی، بیغلش اؤرنیگه قاه-قاهلب یوکسک کولدی. برچه‌لر کولگنلریدن سؤنگ البته، او کؤز یاشلرینی اریتیشگه مجبور بؤلیب: "جدا عالی، شونداق داستانلردن تغین هم بیزگه بیتگین" دیدی!

شو آقیم یازوویمده دوام ایتدی. اؤقووچیلریم نی بیغلتماق اوچون یازیلگن کؤپلب نرسه‌لریمگه، اولر کولر ایدیلر! شونینگ اوچون، حتی تانیقلی طنزچی بؤلیب بیتیشگنیمدن ساره هم، طنز نیمه‌لیگینی بیلمس ایدیم. حتی حالی هم بیله‌من دہب أیتالمه‌یمن، ایشانینگ! طنزچیلیکنی، اجرا ایتیشی بیلن اؤرگندیم. کؤپینچه، مینڈن خودّی بیر نسخه یا فورمول دہب اؤیلب، طنز نیمه‌دی؟ دہب بیر تورلی سؤره‌یدیلر. مینینگ بیلیشیمچه، طنز بیر جدی موضوع دیر.

۱۹۴۵ نچی ییلی حکومت "تان" روزنامه‌سینی یؤق قیلیش مقصده، مینگلب قالاق و مرتجع کیشیلرنی تحریک قیلدی. مین هم اؤشه روزنامه‌ده ایشلر ایدیم و

کبین ایش‌سیز بۆلیب قالدیم. اولر اۆز آتیم بیلن یازیلگن هیچ بیر مطلبنی آلمس اپدیلر. شو اوچون، ایکی یوزدن آرتیق تورلی مستعار آت بیلن روزنامه‌لرگه مطلب یازر اپدیم. باش مقاله و لطیفه‌دن آلیب، گزارش و مصاحبه و داستانلر و پولیسي رومانلرگچه. روزنامه اپگه‌سی مستعار آت مپنیکی‌لیگینی بیلیشی بیلن‌آق، مپن اۆزیمگه بشقه بیر آت اختراع قیلر اپدیم!

اۆزیم تاپیب قۆیگن بو یَسمه آتلرنینگ اۆزی هم کۆپ ماجرالرگه سبب بۆلر اپدی. اۆرنک(مثال) اوچون، قیزیم و اۆغلیم آتلری نینگ بیریکمه‌سیدن "رویا آتش"نی تنله‌دیم و بله‌لر اوچون بیر کتاب یازدیم. حکومت بونی بیلمس اپدی و شو باعث، برچه باشلنغیچ مکتبلرده فایده‌له‌نیلر اپدی. "رویا آتش" بیر عیال یازووچی صفتیده تورک یازووچیلری نینگ کتابنامه‌لریده نشر بۆلدی.

بشقه بیر داستاننی بیر فرانسوی مستعار آت بیلن بیر مجله‌ده چاپ قیلدیم. بو داستان جهان طنزلریدن تنلنگن کتابده فرانسوی طنز صفتیده مطرح بۆلدی.

بیر داستان هم بیر چینایی یَسَمه آت بیلن یازیب نشر قیلینگن اپدی. کپینلری قره‌سم، مجله‌لردن بیریده چین تیلیدن بیر ترجمه دپب باسیلگن اپکن.

یازالمه‌گن پیتلریمده، بقّاللیک، ساتووچیلیک، محاسبلیک، روزنامه ساتووچیلیگی و عکاسلیک کبی جدا کۆپ ایشلرنی سینب کۆردیم. بیراق اولرنینگ بیرانته‌سینی هم یخشی بجرالمه‌دیم، البته.

یازوولریم اوچون ییغیندیسیده بپش یریم ییل قملدیم. آلتی آیی مصر پادشاهی ملک فاروق و ایران شاهی رضاشاه نینگ ایستکلری بیلن اپدی. اولرنینگ ادعاسیچه، مپن یازوولریمده گویا اولرگه توهین قیلگن اپمیش‌من. اولر انقره‌ده‌گی ایلچیلری ارقه‌لی مپنی محکمه‌گه تارتدیلر و آلتی آیگه محکوم اپتدیلر.

تؤرت فرزندیم بار. ایکیته‌سی بیرینچی خاتینیم و ینه ایکیته‌سی هم ایکینچی خاتینیمدن.

۱۹۴۶- ییلی بیرینچی قتله اوشلندیم. بوتون آلتی کون پولیس مېندن: "سېنینگ آتینگ بیلن نشر بؤله‌دیگن مقاله‌لرنینگ حقیقی یازووچیسی کیم دیر؟" دېب سؤرر اېدی.

اولر، مقاله‌لرنی مېن یازگنلیگیم گه ایشانمس اېدیلر!

چمه‌سی(تخمین) ایکی ییلدن ساره ماجرا تېسکری(برعکس) بؤلدی. بو سفر پولیس، ایریم مقاله‌لرنی اؤزگه آتلر بیلن یازگن‌سن، دېب توریب آلدی. بیرینچی سیده، مقاله‌لرنی مېن یازگنمن، دېب اورینگن بؤلسم-ده، ایکینچی سفریده مقاله‌لرنی مېن یازمه‌گنمن، دېب اینتیلر اېدیم! بیراق کؤزی ییرتیق، حیاسیز بیر شاهد تاپیلیب، بیر مقاله‌نی مستعار آت بیلن یازگنیم‌گه شهادت بېردی. شو دلیل بیلن آلتی آی اؤزیم یازمه‌گن بیر مقاله طفیلی قماقفه قملدیم!

بیرینچی خاتینیم بیلن تؤییمیز مراسمیده موزیک آرکستری "تانگو" آهنگینی چلگن حالده، افسر دوستلریم‌نینگ قیلیچلری آستیده بیز یوریب بارر اېدیک. بیراق ایکینچی اویله‌نیش‌نینگ اوزیگینی قماقخانه‌نینگ میله‌لری آرتیدن عمریؤلداشیمگه بېردیم. چندان پارلاق باشله‌نیش بؤلمه‌گن‌لیگینی کؤره‌سیز می؟

۱۹۵۶- ییلی جهان طنزنویسلیک بېلله‌شوویده بیرینچی بؤلیب، "آلتین نخل" ساورینی(جایزه‌سی)نی آلدیم. ایلگری یازوولریمنی باسیب چیقرمه‌یدیگن روزنامه و مجله‌لر، قره‌نگ که اېندی اولر اوچون باش یارر اېدیلر. بیراق بو شرایط کؤپ هم دوام اېتمه‌دی.

روزنامه‌لرده یازوولریم نینگ باسیلیشی تغین قدغن بؤلدی. روزنامه‌لر و مجله‌لرده قه‌یتیب آتیم چیقیش اوچون، ۱۹۵۷- ییلی ینه بیر "آلتین نخل" ساورینینی یوتیب آلیشگه مجبور بؤلدیم. ۱۹٦٦-ییلی دنیا طنزچیلیک بیللەشووی بلغارستانده اؤتکه‌زیلدی. اونده هم بیرینچی طنزچی صفتیده آلتین "تیپیر تیکان"(خارپشت) ساورینینی قؤلگه کیریتدیم.

تورکیه‌ده‌گی ۱۹٦۰-ییل، ۲۷ نچی مه‌ی انقلابیده، اؤز خواهشیم بیلن "آلتین نخل"لریمدن بیرینی دولت خزانه‌سیگه بغیشله‌دیم. بو ماجرادن نپچه آی کپین، مپنی قماقده تشله‌دیلر. ایکینچی "آلتین نخل" و "آلتین تیپره تیکان"(خارپشت طلایی)نی کپله‌سی قووانچلی کونلر اوچون اسره‌ب قؤییب‌من. دردگه یره‌شلریگه شک یؤق، دپب أیتدیم اؤزیمگه، اؤزیم.

حالیگچه ایکی مینگته داستاندن کؤپ یازگنلیگیم گه مردم تعجب قیله‌دیلر. بیراق بونینگ هیچ هم حیرتلنرلی اؤرنی یؤق. اگر عایله اعضام ۱۰ کیشی اؤرنیگه ۲۰ کیشی بؤلگنیده اپدی، تؤرت مینگ داستاندن کؤپراقنی یازیشگه مجبور بؤلر اپدیم. ۵۳ یشر من. ۵٦ جلد کتاب یازگنمن. تؤرت مینگ قرض، تؤرت فرزند و بیر نپبره‌م بار. یلغوز یشه‌یمن. مقاله‌لریم ۲۳ ته تیل و کتابلریم بؤلسه ۱۷ تیلده باسیلیب چیققن. نمایشنامه‌لریم پپتی مملکتده اجرا اپتیلگن.

یلغوز ایکی نرسه‌نی‌گینه اؤزگه‌لردن یشیراله‌من: چرچاغیم نی و یاشیم نی. شو ایکی‌سیدن اؤزگه برچه نرسه‌لریم تینیق و آچیق بؤلگن. یاشیمگه کؤره یاشراق کؤرینه‌سن، دپب أیته‌دیلر. اونینگ دلیلی هم، مپنینگ اززانچه ایش بیلن بندلیگیم و قری بؤلیشگه وقت تاپمه‌گنیم بؤلسه کپره‌ک!

هیچ قچان اؤزیمگه: "اگر قیته‌دن دنیاگه کېلسم، شو ایشلرنی قیته قیلر اېدیم" دېب أیتمه‌گن‌من. بو حالده، کؤنگلیم ایلگریدن کؤره کؤپراق ایشلشنی ایسته‌یدی. جدا- جدا کؤپ و اززانچه یخشی.

اگر بشریت تاریخیده بیر کیشی‌گینه منگو(جاویدان) بؤلسه، مېن هم قنداق منگو قالیشیم یؤللرینی کؤرسه‌تیب بېرماغی اوچون اؤشه‌نی ایزله‌یمن. افسوس که حاضرچه هیچ بیر اؤلگوم (اؤرنه‌گیم، نمونه‌م) یؤق. بونده مېنینگ گناهیم اېمس، برچه‌لر سینگری مېن هم اؤلیشگه مجبورمن. بیراق بو دره‌کدن جدا عصبانی‌من. چونکه انسانلر و انسانیتنی سېوه‌من.

حاضرچه بو یلغوز مېنینگ توگه‌مه‌گن داستانیم دیر. اؤقووچیلرنینگ اوزون یازوولردن چرچشلرینی بیله‌من، شو اوچون داستانیم نتیجه‌سی کؤپ چؤزیق (اوزون)، دېب اؤیله‌مه‌یمن. مېنینگ مشتاقلریم بیلیشلری لازم بؤلگن نرسه شو که، بو داستان نینگ اداغینی هیچ قچان یلالمه‌یمن.

شعر شیداسی!

محله‌میزده صابربیگ‌نینگ عایله‌سی، برچه‌لر هوس قیلگودیک اؤقیمیشلی و تینچ عایله‌لردن ایدی. بیرکونی شونداق کوچه‌گه قره‌ب تورسم، قؤقسدن(ناگهان) صابربیگ‌نینگ ایشیگی آچیلیب، او اؤق اوزیلگندیک قاچیب کوچه‌گه چیقدی. ارقه‌سیدن هواده بیرته سوپورگی(جاروب) و عیاللرنینگ بیرته ایاق کییمی هم آتیلگنی کؤریندی!

صابربیگ‌نینگ ساچلری پتّیغ و مجال تاپمه‌ی شکیللی، بیر ایاغیگه چپلک و بیر ایاغی بؤلسه یلنگ ایدی!

او هولِ جانیدن یوگورگنچه حویلیمیز ایشیگی تمان کیلدی. مین بؤلسه حیرت عالمیده درّاو باریب، صابربیگ‌نینگ قؤلتیغیدن توتیب، ایچکریگه مهمانخانه‌گه باشلب آلیب باردیم.

صابربیگ تینچ اؤرینديقلردن بیریگه اؤلتیردی و هَرسیللب، تیز-تیز چوقور نفس آلدی. مین بؤلسه درّاو او کیشی‌گه بیر گیلاس موزدیک سوو بیریب:

- ایچینگ صابر بیگ، دَمیز اؤنگلنه‌دی(راستلنه‌دی)، دیدیم.

صابربیگ بۆلسه اۆته چنقه‌گن کیشیدیک، بیر دمده سوونینگ دیپرلی یرمیدن کۆپینی شنقه کۆته‌ریب سیپقاردی. او رحمت دیب، گیلاسنی میز اوستیگه قۆیدی و قۆلی بیلن آغیز و بوروتینی سیلب، آه اره‌لش چوقور بیر نفس تارتدی.

شونده مین، حیرت و سینچکاولیک اره‌لش لحنده:

- کیچیرینگ صابربیگ، تینچلیک می؟ بیران یاردم کیره‌ک می؟ دیب سۆره‌دیم.

- اونچه هم تینچلیک ایمس. ماجرانینگ قصه‌سی بیر آز اوزون، برچه‌سینی حاضر سیزگه اَیتیب بیره‌من، دیدی او نفسی کوییب-کوییب.

- بویورینگ صابر بیگ، ایشیته‌من. قولاغیم سیزده!

او قصه‌سینی شونداق باشله‌دی:

- سیزگه اَیتسم دوستیم، بوکونگی ماجرانینگ ایلدیزی بۆیداقلیک-(مجردلیک) کیز(زمان)لریمگه باریب تاقیله‌دی.

- سۆزله‌ی بیرینگ، ایشیته‌من!

- سیزگه أیتسم، هر بیر جانزادنینگ ایرککگی(نری)ده اورغاچی(ماده)سینی جلب یا رام ایته‌دیگن أیریم بیلگی یا خصوصیتلر بۆله‌دی. اۆرنک اوچون خۆرازنی قره‌نگ: خۆرازنینگ چۆغده‌ی لاویللب یانیب تورگن قیپ-قیزیل تاجی و جیلا بیریب تورگن رنگمه-رنگ تاوله‌نیب تورگن اوزون دُمی‌نی قیسی تاووق کۆریب، اۆزینی توتاله‌دی؟!

یا منه بوقّەنینگ کوچلی گَوده(تنه)سی، بۆرتیب چیققن عجایب بۆکنی و اۆتکیر شاخلری هرقنداق غونەجین‌نینگ یورەگینی سوو قیلیب، کېکسه اِینکلرنی هم رام قیلیب قۆیەدی! منه قیزیغی ارسلان‌نینگ اېرکگی‌نی کۆرینگ: اونینگ کېلیشگن گودەسی، سېلکیللب تورگن غَو یالی و صلابتدن تۆله شکوهلی کۆرینیشی شونچەلیک جاذبەلی و مراقلی که، حتی اورغاچی ارسلان‌نینگ اۆزی مغرور و پرواسیز تورگن اېرککک ارسلان‌نینگ قاشیگه کېلیب، تیار یاتەدی!!

- صابر بېگ جنابلری، جدا قیزیق و بیز اعتبار بېرمەگن عجایب نکتەلرنی اېسلەدینگیز!

- هه، دوستیم. گپ انه شونداق. خودّی حیوانلر سینگری بیز اېرککلرده هم خاتین طایفەسینی قیزیقتیرەدیگن و جلب اېتەدیگن نرسەلر یا خصوصیتلر بار؛ مثال اوچون: مال-دولت؛ اشولەچیلیک(خوانندەلیک) هنری؛ کېلیشگنلیک و گۆزەللیک؛ یا هم منصب و دبدبه؛ حتی سیزگه أیتسم شیلقینلیک و یلغان-یشّیق سۆزلر بیلن شیدالیک کۆرستگن اېرککلرگه هم کۆپلب عیال ذاتی لقّه ایشانیب، کۆنگیل بېریشلری ممکن!

بیراق، بیلەسیز می؟ مینگ افسوس که، بو نرسەلرنینگ هیچ بیری مېنده ذرەبین بیلن هم کۆرینمس اېدی! یعنی خاتین ذاتینی جلب اېتیب، رام قیلماق اوچون نې بایلیک و منصب؛ نې خوش صدالیک و کېلیشگن گوده(اندام) و نې هم شیلقینلیک و خِیلیسیلیک مهارتی مېنده بار اېدی!

لیکن سیزگه أیتسم، مهربان تېنگری بو دنیاده هیچ بیر جانزادینی نعمتلریدن قوروق قۆییب، میدانگه زار قیلیب تشلەمس اېکن. مېنگه تېنگری مینگلب نعمتلریدن عجایب بیر کمال نصیب اېتگن اېدی.

- مېن ایسه اؤرنیمده بیر قؤزغه‌لیب، قنی أیتینگ-چی؟ دېدیم قیزیقیب!

- هه، قؤشنی. مېنگه تېنگریم یوزلب تورلی شعرلرنی یادلشگه کوچلی حافظه و کېزی کېلگنده، اولرنی کیشیلرگه اؤقیب بېریشده چیرایلی شعر دیکلیمه‌سی قابلیتی‌نی نصیب قیلگن ایدی. هه، بار-یاغیم شعر بیلیش و گؤزه‌ل دیکلیمه قیلیش کمالی ایدی!

ایشانینگ، مجلس و ضیافتلرده نیمه حقده کیشیلر سؤز آچگنده، مېن هم قؤشیلیب، صحبت موضوع‌سیگه مناسب و اویغون بیتلرنی جدا چیرایلی یؤسینده اؤقیب، مجلسنی قیزیتردیم. اؤرینلی عجایب "شاه بیت"لرنی اؤقیب، کیشیلرنی قایل قالدیرر ایدیم!

قیسی بیر آقشام، کته بیر ضیافتده کؤپلب ایرککک-خاتین مهمانلر مجلسیده سېوگی و گؤزه‌للیک ماجرالری حقیده سؤز آچیلگنده، معمولگه باقه کمینه هم اره‌له‌شدیم. مجلسده اینگ سؤنگگی مهارتیمدن فایده‌له‌نیب، کؤنگیللرنی اِیسیتیب، یوره‌کلرنی تیتره‌ته‌دیگن جدا گؤزه‌ل و یاقیملی شعرلرنی اؤقیب برچه‌نی اؤزیمگه جلب ایتدیم. قره‌نگ که شعر اؤقیش اوج آلیب، برچه قایل بؤلیب تورگن بیر پیتده، مجلسده‌گی گؤزه‌للردن بیری شعرلر مضمونی یو مېنینگ استعداد و مهارتیم‌گه محو و شیدا بؤلیب، بیردن اؤزیدن کېتگنده‌ی بؤلیب، قوچاغیمگه اؤزینی تشلب ییباردی!

هه، قؤشنی، سیزگه أیتسم بو قیز چیندن هم اشدّی "شعر شیدا"لریدن ایکن. او عجایب استعدادیم‌نی مقتب، مېنگه یاپیشیب آلیب، مېن بیلن اویلنماقچی‌لیگینی یَلینیب أیتدی!

مېن بؤلسه حیرتله‌نیب:

- یخشی قیز، مېنینگ نې بایلیک و نې منصبیم؛ نې توزوک ایشیم و نې هم یخشی آیلیگیم بار، دېدیم!

- یۏق جانگینه‌م، مېنی بولرنینگ هیچ بیریسی قیزیقتیرمه‌یدی. اولر مېنگه کېره‌ک ایمس، دېدی کۏز-قاشلرینی سیزیب!

- عزیزیم، مېن حالی-بېری عایله قوریشگه تیار ایمس‌من!

بیله‌سیزمی او نیمه جواب بېردی؟ هه، او کۏزلرینی خمار قیلیب دېدی:

- چوچوک تیلیزدن اۏرگیله‌ی، مېنگه مال هم، منصب هم، موتر-پوتر هم، دنغیله‌مه حویلی هم کېره‌ک ایمس، شیرینگینه‌م!

مېن آغیز آچگینیمچه مجال بېرمه‌ی، عجایب نرسه‌نی أیتدی:

- جانگینه‌م، عسلیم، مېن شعر شیداسی و عاشقی‌من. مېنگه فقط و فقط شعر اۏقیب بېرسنگ، بۏلدی. مېن حتی سوو و هوا اۏرنیگه هم سېنینگ شیرین تیلینگدن شعر ایشیتسم، بۏلدی!!

یاتوبه، قنداق موجودگه دوچ کېلدیم، دېب یوره‌گیم‌گه کېچدی....

قیسقه‌سی، مېن اوشبو "شعر شیداسی" بیلن مختصر و ایخچم تۏی قیلیب، آسانگینه و ارزانگینه اېر-خاتین بۏلدیک!

بیز اېر-خاتین بۏلگندن سۏنگ، هرفرصتده اوییمیزده شعرخوانلیک بزمی اېدی. مېن چیرایلی شعرلرنی اۏقیب، خاتینیم‌نی محو و شیدا قیلر اېدیم. حتی شاعر بۏلیشیمگه آز قالدی!

بیز شعرخوانلیککه اؤته بهریلیب، حتی کؤپینچه قزان-تباق ایشی میدانده قالر یا تیار آشنی یهماغی اهسیمیزدن چیقردی!!

عمریم بؤلیب، بونداق آدمنی بنی بشر ذاتیده کؤرمه‌گن اهدیم. هربیر بیت اؤقیلگنده، خودی بیر خُم اهسکی زؤر چاغیر ایچگن مستلردهک، گؤزه‌ل کؤزلری خمار بؤلیب، اؤزی مومدهک یومشب، قوچاغیمگه ییقیلردی!... بیر-ایکی بیتنی اؤقیر-اؤقیمس، باشینی یهلکه‌مگه قؤیگن حالده شیرین اویقوگه کهتردی!

عادی پیتلرده، خاتینیم بیرار نرسه ایسته‌سه، مهن درحال چیرایلی بیر بیتنی اؤشه موضوع حقده اؤقیر اهدیم. اؤ اهسه جیم بؤلیب، ایسته‌مسدی!

بیرکونی دوگانه‌لریدن بیری ینگی ساتیب آلگن کؤیلگینی خاتینیم‌گه کؤرسه‌تیب، اونی هم تشویق قیلیبدی. او مهنگه اؤشه کؤیلکنی آلسم میکن؟ دهب أیتدی.

مهن اهسه دراو اونگه بو بیتنی اؤقیدیم:

«گر سیم برگ گل نی قیلسه لباس اؤزیگه

بؤلغه‌ی مو اي گل اندام کؤنگلک بیلن تنینگدهک؟»(۱)

ایشانینگ، شو بیتنی اؤقیگنیم بیلن آق، او:

- واه-واه عجایب مصرعلر! دهب ینگی کؤیلک آلیشدن واز کهچدی!

بیر کونی خاتینیم بؤینیمگه قؤللرینی حلقه قیلیب، مهنگه:

- عزیزیم، اپرته گه بازار باریب، بیر آز بزه‌ش و آرایش وسایلی ساتیب آلسک، دپب قولاغیمگه یومشاققینه شیبیرله‌دی.

مپن اپسه دراو اونگه اوشبو چیرایلی بیتنی اؤقیدیم:

"گؤزه‌للیگینگ‌گه قره‌ب آی و کون خجل بؤلگه‌ی

یسن-توسن‌نی گؤزه‌ل بؤلمه‌گن‌گه قؤی، گؤزه‌لیم!" (۲)

بو مقتاولی بیتنی اپشیتیب‌آق سُسته‌یدی و نیتیدن اؤتدی!

هه، دوستیم. بیزنینگ کپچه یو کوندوزیمیز شعر اؤقیش و شعر اپشیتیش اپدی. تاتلیگینه تورموش کپچیرماقده اپدیک. بیرکونی، نماز عصر چاغی دوگانه‌لریدن بیری کپلیب، آرایشگاه‌گه باریب تونی قیلینگن مرغوله ساچلرینی کؤرسه‌تیب، خاتینیم‌نی هم تشویقات قیلیب کپتگن اپکن!

کپچقورون ایشدن قیتیب کپلیب، ایکله‌میز چایله‌شیب اؤلتیرگنیمیزده، خاتینیم ساچلرینی کؤرسه‌تیب:

- عزیزیم، اپرته‌گه آرایشگاه باریب، ساچلریمنی بیرآز قیرقیب، تونی بپریب جینگیله قیلسم، نیمه دپیسیز؟ دپدی.

شونده دراو میه‌مدن شو بیت تیلیمگه جاری بؤلدی:

"ساچلرینگ هر تاله‌سیگه یوز یوره‌ک باغلندی-کو

کپسمه ساچینگنی یوره‌کلرگه ترحم ایله‌گیل!"(۳)

خاتینیم بو شعرنی اپشیتیب‌آق، درحال آرایشگاه بارماقدن واز کپچدی!

اپ پ پ دوستیم، نیمه‌سینی أیته‌ی. افسوس که دنیانینگ برچه نرسه‌لری کبی، بو چوچوک دَملر هم اؤتکینچ اپکن!

- نیمه بؤلدی، صابربپگ؟!

- گپ شو که، سیزگه أیتسم باریب-باریب شعرلریم خاتینیم‌گه عادی بؤلیب، یاقمس بؤله‌بپردی. ایلگریلر هر بیر مصرع یا بیتنی اؤقیگنیمده اؤزیدن کپتیب قالسه، وقت اؤتیب، نه یلغوز اونینگ کؤزلری مستلرچه خمار بؤلمس اپدی، بلکه اونگه اصلا تأثیر قیلمه‌گنینی هم سپزه‌باشله‌دیم!

بیراق بو حالت بلکه دوام قیلمس، دپب ینگی-ینگی شعرلرنی تاپیب اؤقیسم هم، اونگه تأثیر قیلمه‌ی قؤیدی. حتی کؤپینچه شعرنی اپشیتر-اپشیتمس، استهزالی کولیم‌سیره‌ب، قاشیمدن تورکیلیب کپته‌دیگن بؤلدی!

مپن بؤلسه میدانني بؤشتمه‌ی، شعرلرنی تازه‌لب، اپنگ رومانتیکیدن آلیب، اؤته قیتیغله‌یدیگن شوخلریگچه اؤقیب، سینب کؤردیم. بیراق مینگ افسوس، برچه‌سی "قوروق لای دیوارگه یاپیشمه‌گن"یدپک، اونگه هیچ قنداق تأثیر اؤتکزالمس اپدی.

دپمک، کون سه‌یین اونینگ شعرگه نسبتاً پرواسیزلیگی آشیب، حتی بیرکون بقیریب:

- جیم بؤلینگ، بو بیمعنی شعرلریز جانیمگه تپگیب کپتدی، دپدی!

هه، وضعیت کېسکین توس آلماقده اېدی. مېن بې‌هنرنینگ شعردن بشقه نیمه‌م هم بار اېدی؟ شو اوچون میه‌مده‌گی قالگن-قوتگن شعرلر بیلن تغین اونینگ کۏنگیلینی آلیب، رام قیلماقچی بۏلدیم! بیراق ینه هر سفر اوزیلگن اۏقلریم، اونینگ بقیریق و اۏپکه‌له‌نیشی بیلن اۏزیمگه قیتر اېدی!

منه شوگون هم اۏشه لحظه‌لرنینگ کېسکینله‌شیب، اېنگ اوجیگه چیققنلریدن بیری اېدی. نیمه اوچون دیر، اېندی آغزیمنی آچیب بیر شعرنی مراق بیلن باشله‌گنیمده:

-کپل آغزینگنی یاپه‌سن می یا یاغ می؟ دېب قۏلیده‌گی گیلاسنی مېن تمان آتدی. اونگه هم بس قیلمه‌ی، میز اوستیگه قۏییلگن گلدانچه‌نی هم گل-مولی بیلن مېنگه حواله قیلیب، آغزیدن کېلگن بار چَپنه سۏزلر و سۏکیشلرنی اۏزیم و یېتی پُشتیم‌گه تۏکیب ساچدی. او، حتی بوتون شاعرلرنی هم آغزیدن کېلگنچه سۏکیب، ساووردی و قۏلیگه اِیلینگن نرسه‌لرنی مېن تمان آته بېردی.

هه، او عرّاس ترتیب، کۏزلری پیاله‌ده‌ی-پیاله‌ده‌ی کته بۏلیب، اۏق یېگن یۏلبرسدېک مېن تمان تشله‌نردی. مېن بۏلسه اویمه-اوی قاچیب، آتیلگن بویوملردن اۏزیمنی چېتله‌تیش گه اورینر اېدیم....

نهایت، ایچکری اویلردن تشقریگه، حویلی‌نینگ یوزیگه چیقیب قاچدیم. قره‌سم، قوتره‌گن جانزاد سینگری مېنگه یورش قیلیب کېلماقده. مېن بۏلسه، تیپیرچیلب یوگورگنچه حویلی‌نینگ اېشیگینی آچیب، اۏزیمنی کوچه‌گه آتیب، قوتیلدیم!...

مېن صابربېگ‌نینگ کویینیب سؤزلب بېرگن اچینرلی حالینی کؤریب، بیچاره‌گه اززانچه یوره‌گیم کویدی. پیاله‌سی‌نینگ چایینی تازه قیلیب، او کیشینی بیر آز یوپتماق(کؤنگلینی کؤترماق) و بو آغیر وضعیتدن قوتقرماق اوچون:

- صابر بېگ، حالینگیزگه کؤپ اچیندیم. لیکن کؤپ هم بو حقده تشویشلنمنگ. بو جنجالدن قوتیلیش، سیز اؤیله‌گنچه آغیر و قیین هم اېمس، دېدیم.

او دراو: قنداق؟ أیتینگ-چی دوستیم؟ دېب خودی سووگه چؤکیب کېته‌یاتگن کیشی اؤزینی قوتقرماق اوچون هرقنداق نرسه‌گه چنگ سالگنیدېک، سؤره‌دی شاشیلیب.

- گپ شو که، انسان ذاتی تنوع پسند، طبیعتی اؤزگرووچن دیر. هرنرسه‌نی ایشله‌تیشی، قؤللشی، کؤریشی، اېشیتیشی، ... نینگ چېگره‌سی بؤله‌دی. پیت(وقت) اؤتیب، نرسه‌لر عادی بؤلیب، باره-باره سریغ یاغده‌ی یوره‌ککه اوره‌دی.

- هه، البته که شونداق.

- سیز، بیچاره خاتینگیزنی اؤن-اؤن بېش ییلدن بېری توزوک یېدیرمه‌ی؛ یخشی ایچیرمه‌ی؛ چیرایلی کییدیرمه‌ی؛ اویاق-بویاققه میله‌گه اېلتیب سَیر قیلدیرمه‌ی؛ کؤنگلینی قووانتیرماق اوچون بیران ساوغه آلیب بېرمه‌ی؛.... اونی خودی قناری قوشچه‌دېک اوی قفسیده قمب قؤیگن‌سیز. بیران نرسه ایسته‌سه، هه دېب بؤلمه‌غور شعرلرنی اؤقیب بېرگن‌سیز. کؤیلک دېسه هم، شعر کییدیریبسیز؛ سَیلگه چیقه‌یلیک دېسه هم، شعر آیتیب سیز؛ تاقینچاق دېسه هم، اونگه فقط شعر تاقیب سیز! اخیر، سریغ یاغ بؤلسه هم یوره‌ککه اوره‌دی-ده!!

- اپندی، بویاغی قنداق بؤله‌دی، جان قؤشنیم؟ قؤلیم اپتگیزگه، مپنی بو جنجالدن قوتقرینگ!

- اپندی گپ شو که، سیز موضوعنی اؤزگرتیرینگ!

- قنداق قیلیب؟

- قنداغی شو که، منه مثال اوچون بو کونلر میده-کته، خاتین-اپرکک، سوادلی-سوادسیزلر برچه‌سی سیاستگه یوز کپلتیرگن. دفترگه می؛ بازارگه می؛ مسجدگه می؛ میخانه گه می؛ اؤراققه می، مشاققه می، قه‌یپرگه بارمنگ، برچه-برچه‌لر سیاست، حزب، سیلاولر،...دن سؤزلب، بحثلشه‌دیلر. انه، سیز هم شوکوندن باشلب، شعر اؤقیماقنی تاخته‌تینگ. اؤرنیگه چیرایلی و جاذبه‌لی سیاسي بحثلر و نطقلرنی خاتینیز و عایله اعضالرینگیزگه پیشکش قیلینگ. خدا خواهلسه یخشی بؤله‌دی، دپدیم!

صابر بپگ مصلحتیم‌نی یخشیلب اپشیتدی. او اؤرنیدن توریب، یوره‌گی بؤلر-بؤلمس جؤنب کپتدی....

هه دوستلر، اؤشه کوندن بپری، هرقچان صابر بپگ اویی‌نینگ آلدیدن اؤتسک، اوییدن جؤشقین نطقلر و گولدوراس قرسکلر سپسی اپشیتیله‌دی!!

(۱) بو بیت ظهیرالدین محمد بابرنیکی دیر.

(۲) و (۳) بو بیتلر دکتور شفیقه یارقین‌نیکی دیر.

مهم قوریلتای

مکروفون ارقه‌سیده تورگن سۆزلاوچی اپشک عریللەدی:

– نهایت سهویملی اۆرتاق اپشکلر!

بشقه اپشکلر اونینگ سۆزلرینی اپشیتیب آق جیم بۆلیب، اوزون قولاغلرینی تیککه قیلیب، تاووش تمان تپز قیلدیلر.

سۆزلاوچی زمرد یاشلری کۆزیگه حلقه اوریب تورگن قری اپشککه باقیب، دپدی:

– اپشکلر قوریلتایینی آچیشدن آلدین، قصابلر پیچاغی و محنتلر باسیمی آستیگه جان بپرگن برچه اۆرتاقلر و تانیشلریمیزنینگ پرفتوح روحلری کپچیریلیشی اوچون بیر دقیقه جیم بۆلەمیز.

اپشکلر اونگه اپرگەشیب، جیم بۆلدیلر.

سکوتدن سۆنگ، سۆزلاوچی دوام اپتدی:

– برچەنگ‌نینگ صحبتلرینگیزدن ممنونمن. فرصتدن فایدەلەنیب چین کۆنگیلدن اپزگو و اپشکلرچه احساساتیم نی حضورلرینگیزگه تقدیم قیلەمن.

بیر عده‌لر سؤزلاوچیگه گولدوراس قرسکلر چالدیلر و بیر عده هم عر-عر قیلیب، اونی جیم بؤلیشگه چارله‌دیلر.

سؤزلاوچی بیر نچه قتله یبرگه ایاق تپیب، جیملیک برقرار قیلیشگه اپریشدی:

– التماس، اپشکلیک نامیدن التماس قیله‌من که، اپشکلیک آبرویمیزنی سقلش اوچون شکوهلی کنگره‌میزنی انسانلر کنگره‌سیگه تبدیل قیلمنگلر. بیز انسانلر سینگری نظم و ترتیب اؤرنتماق اوچون پولیس و دنده‌دن فایده‌لنمه‌یمیز.

نچه اپشک اعتراض آمیز دپدیلر:

– سیزلر بیزنی استثمار قیلیشنی ایسته‌ی‌سیزلر. بیز هیچ قچان اپرکین‌لیگیمیزنی قؤلدن بپرمه‌یمیز!

سیزلر ینگلیشه‌سیزلر. دنیا یره‌لگنیدن بپری یپر یوزیگه اؤتلب یورگنلردن بیری، انسانلر بیزنی اسیر قیلگن‌لیکلرینی بیله سیزلر. بیراق شونی بیلسینلر که، بیز هیچ قچان و هیچ لحظه اولرنینگ قُولی بؤلمه‌یمیز و اپرکین‌لیگیمیزدن دفاع قیله‌میز.

ایریم اپشک اؤرتاقلریم انسانلرنینگ ناروا ایشلرینی قیلیبدی، دپب مپنگه تهمت اوره‌دیلر. مپن بوندن افسوس‌ده‌من. مپن هیچ قچان بپراونینگ حقینی یپمه‌یمن، اپرکینلیگینی ایاق آستی او یاقده تورسین...

سؤزلاوچی اپشک نینگ طرفدارلری گولدوراس قرسکلر و عر-عرلر بیلن اونی تشویق قیلیب، سؤزینی دوام اپتتیریشگه اونده‌دیلر.

– اؤرتاقلر، بو قوریلتاینی یؤلگه قؤییشدن مقصدیم میده-چویده مسأله‌لر اوستیگه بحثلشیش ایمس ایدی، بلکه مقصدیم مینگ افسوس که اولرنی جدی خطر تهدید قیله‌دیگن انسانیت تمانگه میلان تاپگنلری و بیر عده هم جنسلریمیزنی اوشبو خطردن قوتقه‌ریش ایدی.

بو حقده شاشلینچ تصمیم آلماق کیره‌ک. عکس حالده آز مدتده انسان و ایشک اره‌سیده‌گی فرقنی بیلگیلش مهم قیین‌چیلیککه ایلنه‌دی.

بو پیشنهادنی برچه قبول قیلدی و دوستلری‌نینگ قوتقرماق اوچون اؤیلاوگه توشدیلر. اولر اره‌سیدن بیری دیدی:

– پیشنهادیم شو که انسانیتگه مایل بؤلگن برچه ایشکلرنی اره‌میزدن هیده‌ب، اولرنی ایری بیر منطقه‌ده سقله‌یلیک. اؤشنده اولرنینگ اوشبو یمان خوی-عادتلری یؤقالسه کیره‌ک. بشقه بیری اعتراض بیلدیردی:

– دوستلریمیزنی اؤزیمیزدن ییراقلشتیریش تؤغری ایش ایمس. ایشک قنچه‌لر انسان بؤلسه، لیکن ایشکلیک خوی-خاصیتینی یؤقاتمه‌یدی. بیزنینگ اساسی قیین‌چیلیگیمیز تیزلیکده ایشک بؤله‌دیگن، بیزگه یقینله‌شیب کیله‌یاتگن انسانلر دیر. بیز کؤرینیشلری انسان بؤلگن انسانلرنی آلدینی آلیشیمیز کیره‌ک.

– سیز حق سیز. بیز ایشک بؤلگن یا بؤله‌یاتگن انسانلرنی اره‌میزدن یؤقاتیشیمیز کیره‌ک. دنیاده هیچ بیر موجود ایشک بؤلگن انسانچه‌لیک خوفلی ایمس!

سؤزلاوچی ینه سؤز رشته‌سینی قؤلگه آلیب دیدی:

– عزیز دوستلر، بیز انسانلرنی سورگون (تبعید) قیلماق اوچون چپگره‌لری بپلگی‌لنگن مملکتیمیز یوق. اوندن تشقری، بیز بونداق انسانلر ارقه‌سیگه پالان و تۆقوم قۆییب، ایاغلریگه تقه (نعل) قاقیشگه قادر ایمس‌میز. همه‌دن مهمراغی شو که، بیز اگرده شونداق بیر کوچگه ایگه بۆلگن تقدیرده هم، ایشک بۆلگن انساندن نیمه فایده‌لنه آله‌میز؟

اۆرته‌دن بیرته عر-عر قیلیب دیدی:

– هیچ بۆلمه‌گنده اولردن اوزاقله‌شیب، جمعیتیمیز فاسد بۆلیشی نینگ آلدینی آلیشیمیز ممکن!...

سۆزلاوچی دیدی:

– اۆرتاقلریم، ایشک مانند انسانلردن بۆش بیر اجتماعنی تاپیش یا که یره‌تیش جدا قیین. دنیاده انسانلر اکثریت دیرلر. بیز ایشکلیککه مایل بۆلگن بیر نیچه انسان اوچون معطل بۆلیشیمیز کیره‌ک ایمس. فقط جمعیتیمیز فاسد بۆله‌یاتگنینی کۆرگنیمیزده‌گینه، شونداق موجودات بۆلمه‌گن یا لااقل کم بۆلگن منطقه‌لرگه بارشیمیز کیره‌ک. بیرته ایتدی:

– مادامی که شونداق تصمیم‌لرینگیز بار ایکن، اونده تیزراق جۆنه‌شیمیز کیره‌ک!...

– نیمه اوچون؟

– بو اوچون که شونچه ییلده چین انسان بۆلگن بیرار انسانگه کم اوچره‌گن‌من-ده!

بشقه بیرته ایتدی:

– سیز حق سیز. تپز جۆنه‌شیمیز کپره‌ک! بشقه بیراو دېدی:

– جنابلر، یپر یوزیدن انسانیت بوتونله‌ی یۆق بۆلگن، ایشانینگ. منه قره‌نگلر ایشانیش قیین. تا بیزلر بار اپکنمیز، انسانلر بیر-بیرلرینی شلاقلب، خاتین-فرزند دېب یمان سۆکه‌دیلر یا که اپرکینلیک‌لرینی سلب قیله‌دیلر.

بشقه بیری دېدی:

– دوستلریمیز حق دیرلر. اپنگ انسان بۆلگن انسان مېنینگ اپگه‌م، دېب اۆیله‌یمن. اپگه‌م سوت ساتووچی. هرکونی اپرته‌لب کته سوت ایدیشلرینی ارقه‌مگه آرتیب، سوت ساتیب آلماق اوچون اویدن چیقه‌میز. هرچند او هر بیر لیتر سوتنی ۱۲۰ قروش ساتیب آلسه‌ده، اونینگ پنیر و قیماقینی چیقه‌ریب آلگندن سۆنگ، یوزگه ۵۰ سوو اره‌لشتیریب تازه سوت دېب ساته‌دی. بیچاره آدملر هم عمرلریده هیچ قچان حقیقی و خالص سوتنی ایچمه‌گنلیکلری اوچون، اونی حقیقی سوت دېب اۆیله‌یدیلر و آچ قالمسلیکلری اوچون بیر لیترینی ۱۵۰ قروش آله‌دیلر!

نېچه کون ایلگری اېندی مزه قیلیب سوو ایچه‌یاتگنیمده، باشیمگه چوب بیلن شونداق بیر قتیق ضربه اوردی که، دنیا کۆزیم آلدیده قپ-قرانغو بۆلیب کېتدی. اۆزیمگه کېلگنیمدن سۆنگ، تینگله‌سم او شونداق دېر اېدی:

– انشاءالله که اۆلگین. اېندی مېن سوتلرگه نیمه‌نی قۆشه‌ی. کۆر میسن، "ایچیملیک سوو شرکتی" ایچه‌دیگن سوونی مردملرگه یېتکزالمه‌یاتیبدی؟

نېچیته اېشک سۆره‌دیلر:

– خوب، ضررنی جبیره‌سی اوچون کېین اېگه‌نگ نیمه قیلدی؟

– هیچ نرسه، او ایکی کون مېنگه یېم بېرمه‌دی و بیر آی هم سوتگه ٨٠٪ سوو قۏشر اېدی.

سۏزلاوچی:

– اما بولرنینگ عمومیتی یۏق. قناعت بېروچی دلیللر، اینیقسه سند ارائه قیلیش لازم.

بیر عده اېشکلر دېدیلر:

– انسانلر بیر-بیرینی سۏکیش یا مردم نینگ حقینی یېماق، یۏللرنی تۏسیش، اۏزگه‌لردن تقلید قیلیب یششدن کۏره یخشی دلیل بار می؟ قوریلتای انسانلر بیلن بیزنینگ اره‌میزده‌گی مشکلنی حل قیلیشینی ایسته‌یمیز.

قوریلتای اعضاسی سۏنگگی نتیجه‌نی اعلان قیلیش مقصده شور و بحثگه کیردی. نهایت اوشبو بیاننامه‌نی نشر قیلدی:

قوریلتای نینگ تصویبی اساسیده قیشلاقلر، شهرلر و جایلرده یشب یورگن برچه اېشکلر بیلسینلر که، اېشک سیمان انسانلر کۏپه‌ییشی و اخلاقی فساد اولرگه یوقیش احتمالینی سېزگنلریده، دراو اۏشه یېرنی ترک اېتیب کېتماقلری کېره‌ک!

مستری امین

چپت اپللیکلر، "ملتیمیزنینگ میه‌سی تبگیرمان تاشیدپک ایشله‌یدی" دپگنلری بی‌چیز اپمس! اینیقسه اولوسیمیزنینگ ابتکار و ایشلربیلرمانلیکلری هر بیر چپت اپللیک نینگ تیلیده، دپسم مبالغه دپمنگ.

وطنداشلریمیز، آلمانده‌گی موترلر گورستانیدن قراضه و ایشدن چیققن موترلرنی ساتیب آلیب، مملکتیمیزگه آلیب کپلگنلریده، آلمانلیکلرنینگ آغزی حیرتدن کرّه‌یدپک آچیلیب قالیب، شاشیلیب:

- او جناب، بو آلگن نرسه‌ییز هیچ ایشگه یره‌مه‌یدی-کو!، دپگنلریده، وطنداشلریمیز مخصوص اکت بیلن، اولرگه قاش اؤینه‌تیب دپیدیلر:

- بیز مردم اؤلیکتی هم تیریلتیراله‌بیز، بو که موتر. اونگه قره‌گنده بیزلردی آلدی بیزگه بو نسوار هم اپمس! بیر قره‌نگ، بو موتردی تؤرتته تایری یاغ می؟ کؤریب تورگنیزده‌ی، بار. پس بشقه نرسه‌لری هم تشریفاتدن اؤزگه نرسه اپمس-ده. یخشی اپشیتینگ، بیزلردی فکری بیزچه، بیر موتردی تؤرتته تایری بؤسه، بؤلدی. اوندن هرقنداق فایده لنسه بؤله‌دی.

فرض قیلینگ فنرلری سینگن بؤسه، دراو چپرکتتی ٤-٥ ته فنرینی اؤرنه‌تیب قؤیه‌بیز. یا دپنگ اوتوماتیکی بوزیلیب، تیل کپلمه‌ی قالسه. بونی هم چاره‌سی

آسان. دراو تانکی‌سینی جنگله‌سی اوستیگه چیقه‌ریب قۆیسک، ایش بیته‌دی! بلکه گېری بېسورلیک قیلیب، ایشله‌مه‌ی قالیشی ممکن. بو هم اونچه‌لیک قیین ایمس. گېر اۆز جاییگه توشکینچه، موتردی قیمیرلته‌بیز. بلکه سلف اورمه‌ی قالسه-چی؟ دېرسیز. بو که چندان قیین نرسه ایمس. مملکتی‌بیزدی هر بورچگیده بیکار اۆلتیرگن آدملر غیژ اوریب یاتگن. اۆشه‌لردن بیر نېچه کیشی‌سینی چقیریب، فایده‌لنه‌بیز! ایشیکلری توزوک یاپیلمسه کېره‌ک. بو هم اونچه‌لیک قیین ایمس. دراو اونی بیر ایپ مینن محکم بغلب قۆییش ممکن!

بولردن تشقری، مملکتیمیزده شونداق لایق و ماهر مستریلر بار که، بوتون دنیاده جوکی یاغ، دېسم ایشانینگ. اگر سیز بیزلردی مستری امینِ بیزدی کۆرسه‌ییز، اونی متخصصلیک و ماهرلیگینی کۆریب، حیرتدن شاخ چیقره‌سیز! چونکه مستری امین بیر بالقه و تېمیر قلمی مینن، قیلالمه‌یدیگن ایشی یاغ! بونی اۆزی هم دایم ایتیب یوره‌دی:

- هیچ موتر مېنی بالقه‌م و تېمیر قلمیم آستیدن امان قوتیلالمه‌یدی!

مستری امین نینگ ورکشاپی اوییمیز یقینیده. مېن کۆپینچه اونینگ آلدیگه باره‌من. اونینگ بیر قۆلیده دایم سگرت و بشقه‌سیده چای و قند دیر. قۆلیده شو نرسه‌لر بۆلمسه، اونده بالقه و تېمیر قلمی مینن تورلی موترنی ترمیم قیله‌دی.

نېچه کون ایلگری بیر توریست تی موتری بوزیلگن اېکن. اونی مستری امین دی آلدیگه آلیب کېلدیلر. مستری امین اېسه اۆرنیدن تورمسدن، شاگردلریدن بیریگه باقیب، دېدی:

- یالله، تور. قره‌ب اۆلتیرمسدن شرّه سلندردی باشینی آچ!

شاگرد بۆلسه چقّان سلندردی باشینی آچماققه باشله‌دی. شونده سۊیملی موتری بیلن نیمه قیله‌یاتگنینی بیلمه‌ی تورگن خارجی اعتراض‌آمیز بیر نیمه‌لر ایتدی. بیراق نې مستری امین و نې هم مېن و شاگردلری اونینگ سۆزلریدن هیچ نرسه توشونمه‌دیک. فقط مستری امین دېدی:

- کافر و ایمانسیز، بیرآز صبر قیلسنگ-چی. حاضر بیر پسده ایشینگدی تۆغریله‌یمن!

کېین مستری امین موتردی ماشینی گه بیرآز تېلموریب، شاگردلریگه بطرینی هم توشیر، دېب بویوردی.

شاگردلری بیرآز اورونیب، بطری نینگ پیچلرینی آچالمه‌دیلر. اولردن بیری موضوعنی مستریگه خبر بېردی. مستری بۆلسه ناراحتلیک بیلن دېدی:

- سیزلر آدم بۆلمه‌یسیزلر و ایش اۆرگنمه‌یسیزلر. پیچلردی آچماق اوچون بیرتنگ یوگورینگ، تېز باریب بالقه و تېمیر قلمیم دی کېلتیرینگ!

بیچاره توریست مستری قۆلیده بالقه و تېمیر قلمدی کۆریب، اونی مانع بۆلیشگه اینتیلدی. بیراق مستری امین اونی بیر یاققه سوریب، دېدی:

- بو بی‌پدر بو یېردی هم خارج، دېب اۆیلب بیزگه ناز و نخره قیله‌دی. بیلمه‌یمن بو بی‌صاحب بطرینی پیچلرینی فقط قاچیب کېته‌دیگانده‌ی، نیمه اوچون مونچه محکم قیلگنلر. بو تماندن بو کافر هم ایشیم گه خلل بېریب توریبتی...

مستری امین بالقه‌سینینگ بیرینچی ضربه‌سی موترگه اوریلگنده، ضربه خودی توریست‌نینگ باشیگه تیککندیک شاووقین سالدی:

- سہن... سہن... سہن!

- وقه تور بدجنس یات. بو یہرده سہن و مہن کہرەک ایمس!

- سہن... سہن... تاخ تاخ...

توریست بیر یاقدن سہن... سہن دہب، بشقه تماندن یہرگه توشیب یاتگن پلاس و رینجلرنی مستریگه کؤرسه‌تر ایدی.

مہن مستری امین گه باقیب دہدیم:

- اوستا جان، مہن نیمه دہگنینی بیلدیم.

- خؤش، نیمه دہدی؟

- او، بالقه مینن ایمس، منه او رینج مینن آچ، دہیدی!

- اونگه ایت، اؤز باشیگه مہنی ایشیم گه اره‌لشمه‌سین! رینج ضربه‌سی بو پیچلردی آچالمه‌یدی.

- اوستا جان، مہن خارجی تیلدی بیلمه‌سم بو گپتی قنداق قیلیب اونگه ایته‌ی؟

- اؤشنداق که توشوندینگ، بیر تورلیک قیلیب توشینتیر. حیران‌من، ایتگنینی بیله‌سن، لیکن توشینتیرماغینی بیلمه‌یسن! اونگه ایت:

- هر موتر مہنی ورکشاپیم گه کہلمه‌گونچه اہگه‌سینیکی. اما بو یہرگه کہلیب کیرگندن ساره، حتماً ترمیم بؤلیب چیقیشی کہرەک. یا که دینامیت قؤییب، تکه-پرچه‌سینی چیقه‌ره‌من.

بیچاره توریست اؤته ناراحتلیک بیلن اوستا مستری‌نینگ تپگره‌گیگه پوپلکده‌ی ایله‌نردی. اونینگ قؤللرینی اوشلب، بالقه اوریشیگه مانع بؤلیشگه تلاشر اپدی.

مستری امین خارجی‌نینگ مزاحمتینی کؤریب، اونی آلدیدن اوزاقلشتیریش‌گه بویورر اپدی.

بو بویروقدن کپین تؤرت کیشی شاگردلری، بیچاره توریست‌نی قؤل-ایاغیدن آلیب ورکشاپدن تشقریگه اپلتیلر. مستری امین اپسه، خارجی‌نینگ شاوقین-اله‌مته‌ساریگه قره‌مه‌ی، کپتمه-کپت بالقه ضربه‌لرینی بطری نینگ پیچلریگه حواله قیله‌بپردی.

لیکن پیچ مقاومت قیلیب، آچیلمس اپدی. مستری اؤپکه‌له‌نیب، دپدی:

- پدر لعنت تی ایچیگه فقط ایتینگ که قارون‌دی گنجی قؤییلگنده‌ی، مونچه محکم قیلیبتیلر. اخیر پست و بلند ادعا قیلیب یورگن منه بولردن، نیمه اوچون بو پیچ تی شونچه محکم قیلیب سن، دپب سؤره‌یدیگن کیشی یاغ!

بالقه‌نینگ ضربه‌لری ایش بپرمه‌گندن سؤنگ، مستری امین تپمیرچیلر ایشلته‌دیگن کته بالقه‌نی آلیب، ایشلتدی. توریست بو صحنه‌نی کؤریب قتیق شاوقین سالیب، یپرگه ییقیلدی!

مستری امین نپچیته قتیق ضربه اوریب، نهایت پیچنی آچیشگه موفق بؤلدی. بیراق پیچ آچیلگن زهاتی ماشین‌نینگ ایچیگه توشیب کپتدی. مستری بو غلبه‌دن ساره، شاگردلریگه توریستنی قؤییب ییبارینگلر، دپب بویروق بپردی.

بیچاره توریست موتری‌نینگ بیر قسمی بالقه بیلن پچق-پوچوق بۆلگنینی کۆریب، اول ییغله‌دی، کپین آنه-آپه سۆکیشلریگه اۆخشش نرسه‌لرنی مستری امین گه تۆکیب ساچدی.

مستری امین بۆلسه ناراحتلیک بیلن دېدی:

- اِیِ اېشک، ییغله‌مه! بیزلردی تورک دېیدیلر، تورک. منه اېندی پیچ تی قنداق قیلیب مهارت مینن چیغرگنیم دی اۆز کۆزینگ مینن کۆریب مزه قیله‌سن، دېدی.

خارجی مردک بیر نیمه‌لر دېب، پوپلکدېک موتری نینگ تېگره‌گیگه ایله‌نر اېدی.

مستری امین بیرآزدن ساره ماشیندی بیر یېرینی شاگردلریدن بیریگه کۆرسه‌تیب:

- بار اۆشه کته برمه‌نی کېلتیر، بو سبیل قالگور پیچ تی چیقرماق اوچون اۆشه یېردی تېشکین. تېشکندن کپین، مَرده‌ی دی ماشینی بی‌عیب بۆلماغی اوچون تېشیلگن جایگه بیر سیخ تی ولدینگ قیلیب قۆی! دېدی.

توریست باش-قۆلی بیلن ایمالر قیلیب، اولرگه تۆسیق(مانع) بۆلماقچی بۆلردی.

شاگرد، مستری ایتگن یېرنی تېشیب، اېندی نیمه قیله‌ی؟ دېب خلیفه‌سیدن سۆره‌دی.

مستری تېشیلگن یېرنی کۆزدن کېچیریب: لعنتی، مېن میده تېشکین دېسم، سېن بوتون ماشین دی اوی پت قیلیب قۆییب سن-کو! بیر قره، ماشیندن قنداق مبلائیل شره‌س آقیب یاتیبتی!...

توریست اېسه تېنتک بۆلیب، یېر و کۆکتی ساووردی. مستری بۆلسه اوندن هم کۆپراق عصبلری تره‌نگ بۆلیب، اونگه قره‌ب بقیرردی:

- بو بیشرف کافر توریست تی بیر یاقله اېلتینگلر. بوکون بیزدی حالی بیزگه قۆیمه‌ی، ایشی بیزگه مزاحم بۆلدی. آو، مېنی مستری امین دېیدیلر. تېشیلسه، تېشیلیبتی-ده. آهای یېگیتلر، ولدینگ دی تېزراق کېلتیرسنگلر-چی!

مستری امین موترنینگ ته‌ییگه کیریب، هم شاگردلری تېشگن یېرنی و هم بشقه کېره‌کسیز تېشیکلرنی لیم قیلیب، بېرکیتدی. کېین شاگردلریگه:

- ماشیندی قیته‌دن برمه قیلینگلر، لیکن ۱۰ سانتیدن بیر ملیمتر هم کۆپ تېشمنگلر، دېب بویروق بېردی.

مستری امین‌نینگ شاگردی ماشیننی برمه قیله‌یاتیب، بیر قۆشیقنی هم خیرگاهی (زمزمه) قیلردی. بیراق قۆشیغی چله قالیب، شاگرد مستریگه:

- اوستا، بشقه تېشالمه‌یمن! دېدی.

- نېگه؟

- چونکه برمه‌نی اوچی سینیب، ایچیگه قالدی!

مستری امین موترنینگ آستیدن چیقیب، دېدی:

- تشویشلنمه، اصلیده بو لامذهبِ بیدین مردك بیزلردی ایشله‌گنی قۏیمه‌یدی. اپندی باریب اۏشه کته میخ تی کپتیر. او مینن ایشله!

مستری امین کته میخ نی تپشیله‌دیگن پیرگه قۏییب، کته بالقه بیلن اونگه اوره باشله‌دی.

اپندیگینه هوشگه کپلگن توریست بو حالنی کۏریب، تغین هوشدن کپتیب قالدی!

مستری بو سفر کته بالقه‌نی شاگردلریگه بپریب، دپدی:

- اور... محکمراق اور!

موترنینگ آستیده یاتگن شاگردلردن بیری بقیردی:

- اوستا، اورمنگ آو، ماشین اۏز-اۏزیدن تپشیلدی، دپدی!

اوستا دپدی:

- قره، اۏشه ویلدینگ قیلینگن پرچه تپمیر هم اوزیلدی می؟

- یاغ اوستا، او اوزیلمه‌گن. لیکن ماشیندی یریمی جاییدن اَیریلدی!

- کۏپ یخشی، بار بیر توته تپمیر کپتیر. قیته ویلدینگ قیله‌یلیك. "نامسلمان آدمدی پولینی برکتی یاغ!" دپگنلری چیندن هم تۏغری اپکن. بشقه هرقنداغ موتر بۏلگنده، حالی اله‌قچان توزه‌لگن بۏلردی و مونچه بیزلردی آزار بپرمس اپدی.

مستری امین ماشین‌نینگ بیر قسمی‌نی ویلدینگ قیلگندن کیین، اونی بالقه اوریب تیکیسله‌گنگه بویوردی. نیچه دقیقه‌دن سؤنگ، بیر تاووش همه‌نینگ قولاغیگه ایشیتیلدی. شاگردلردن بیری موترنینگ ماشینی یبرگه توشیب کیتتی، دیب خبر بیردی!

مستری بؤلسه ناراحتلیک بیلن دیدی:

- بو نامسلمانلردی قؤلی بیخیر و برکت، دیب ایتمه‌بیدیم می. فلاکت کیتیردی. یاالله جرثقیل دی کیتیرینگلر!

مستری امین ماشیننی قیته جاییگه قؤییب، ولدینگ قیلینیشی‌نی بویوردی. یریم ساعتدن سؤنگ، موترنینگ ویلدینگ ایشی توگه‌دی. لیکن بیچاره خارجی مردک تیز بیری هوشگه کیلمه‌دی. هوشیگه کیلگنیده هم خودی مست آدملرگه اؤخشردی!

توریست کؤپ زحمت بیلن جلوگه اؤلتیردی. بیراق حالی نیچه آدیم یورمه‌ی، ورکشاپ نینگ بلند دیواریگه تیگیب، پمپر و گلگیری سینیب، پچق بؤلدی.

مستری امین اونینگ یانیگه باریب، کؤنگلینی کؤته‌ره توریب، دیدی:

- قره، مینی مستری امین دییدیلر. موتردی مینگه تاپشیردینگ می، کیین خاطرینگ جمع بؤسین. اونی توزه‌تمه‌ی قؤیمه‌یمن. منه کؤریب توریب‌سن، موترینگ دیوارگه اوریلیب، همه یبری میده-میده، جغزی-جغزی بؤلدی، لیکن مین ویلدینگ قیلگن جایلر جانیم هم دیمه‌ی، بلا هم اورمه‌گن! آهای بله‌لر، اؤشه کته بالقه‌نی کیتیرینگلر!!...

ایشتبنی (یده‌کی)!!

مېن بیلن مصطفی کۆپ ییللر صنفداش بۆلیب، درس اۆقیگن اېدیک. مصطفی اېندی بوروت چیقه‌ریب، قشقه مجرد بۆلگنیدن باشلب، کته-کته گپیریب، دایم بای-بدولت و آت-آوازه‌لی آدملر بیلن باردی-کېلدی قیلردی!

او حتی اۆشه بله‌لیک چاغلریده هم اۆزیمیزنینگ محله‌میزنی تشلب، بایلرنینگ محله‌سیگه باریب، اولرنینگ بله‌لری بیلن اۆینردی. أیریم پیتلرده اۆییندا‌ش(همبازی) اۆرتاقلرینی بیزنینگ قاشیمیزگه کېلتیریب، بیزگه شونداق تانیشتیرر اېدی:

- "بو فلان فابریکه‌داردی اۆغلی"،

- "بو هم فلانچه تاجردی اۆغلی"،

- بو بۆسه، آوو فلان مشهور داکتردی اۆغلی بۆله‌دی"...

بیراق بونگه قره‌مه‌ی، نېگه دیر اۆزی کته آدم بۆلمه‌گنیگه حیران‌من. کۆپ ییل آواره‌لیکلردن سۆنگ، زورغه احصائیه اداره‌سیده ایشگه کیردی و اونی شهرچه‌لردن بیری نینگ بۆلیمیگه ییباردیلر. نېچه کون بورون اونی کۆرماق اوچون، او ایشله‌یدیگن شهرچه‌گه باردیم.

حال-احوال سؤره‌شگنیمیزدن سؤنگ، مینگه:

- یور، سینی شهرچه‌میزدی کته کانلری مینن تانیشتیره‌ی، دیدی.

- مصطفی جان، سین حالی هم اؤشه ایسکی عادتینگ دی تشله‌مب ایکن سن-ده! مین چرچب‌من، حوصله‌م یاغ. بو نرسه اؤرنیگه، یور کافی گه اؤلتیریب، بیرآز اختلاط قیله‌یلیک، دیدیم.

- برچه‌سی یؤلیمیز اوستیده. بیر سلام بیره‌بیز و اؤته‌بیز....

دفتریدن چیقیب شهرچه‌نینگ میدانی چیکه‌سیده‌گی بیرینچی دکانگه کیردیک. دکاندی بیر تمانیده کنجد و پخته بوجی لری تیریب قؤییلگن ایدی. بشقه تمانیده بؤلسه میز، چوکی، گاوصندیق و حساب-کتاب دفترلری قؤییلگن ایدی.

مصطفی مینی دکان ایگه‌سیگه تانیتدی. کیین اونی مینگه تانیتدی:

- "شهرچه‌بیزدی بیرینچی اعتبارلی شخصیتی دیر، حلمی جنابلری!"

اؤلتیریب حال-احوال سؤره‌شدیک. دکان ایگه‌سی چای بویوردی. دکان دیواری نینگ یوقاریسی قیزیقرلی منظره ایدی. بیر نیچیته بیرق آسیلگن. اؤرته لریده ایسه حزب اعلانلری و شعارلری نصب قیلینگن ایدی.

برچه دن یوقاریده "عصمت انینو" (تورکیه نینگ ایلگری باش وزیرلریدن-تیلماج) نینگ عکسی اوریلگن ایدی. برچه اعلانلر هم "خلق جمهورلیک حزبی" گه تیگیشلی ایدی. بیر یاقده هم جناب حلمی نینگ "عصمت انینو" نینگ قؤلینی اؤپیب تورگن صحنه نینگ کته عکسی ایدی.

صحبت آب و هوا، قیر یۆللرنینگ یمانلیگی، قیمت چیلیک بیدادی و نرخ و نوانینگ کون سایین آشه باره یاتگنیدن باشله نیب، حزب مسأله سیگه یېتدی.

حزب نینگ گپی کېلگنده، حلمی جنابلری خودی بیر متعصب دین ملاسی، دین و مذهبیدن دفاع قیلگنیدېک، اۆته هیجان و حرارت بیلن سۆزلردی!

او آغزینی تۆلدیریب: "حزبدن دفاع قیلیش یۆلیده قانیم نینگ اېنگ سۆنگگی تامچی‌سینی هم نثار قیلیشگه تیارمن!" دېردی.

مصطفی اېسه، حلمی جنابلریدن هم کۆپراق کیف قیلیب:

- یشنگ حلمی جنابلری! دېر اېدی.

او کېین مېنگه یوزله‌نیب دېدی:

- بولر یېتی اکه-اوکه‌لر. بیری، بیریدن یخشی. بیراق حلمی جنابلری بشقه نرسه-ده! همه سینینگ سره سی....

حلمی اېسه اۆزینی شیشینتیریب:

- هه، بیزنینگ موناق شهرچه‌ده یشه‌گنیمیزگه اعتبار بېرمنگ. بیزنینگ تشکیلاتیمیزدېک تشکیلات، حتی مرکزده هم یاغ، دېدی.

قیسی تشکیلاتدن مقصدینی بیلمه‌دیم. حزبی می یا سیاسی؟! لیکن بو حقده سۆره‌مه‌دیم.، چونکه ینه ایکی-اوچ ساعت قالیب کېتردیک.

چاینی ایچیب، اوندن رخصت آلیب چیقدیک. مصطفی مېنی یانیده‌گی دکانگه آلیب بارماقچی اېدی. مېن اېسه:

- بوندن قوتیلدیک، سن ایسه بشقه سینینگ توزاغیگه توشیرماقچی میسن؟ دیدیم.

- کؤرمه سک، یخشی بؤمه‌یدی. بونی آتی آصف و حلمی نی اینی سی بؤله دی. حلمی دن کیچیک بؤسه هم، جدا وارد آدم، ایشان!

ناچار کؤنیب، باره بیز کؤره یلیک-چی قنداق آدم ایکن! دیدیم.

دکانگه کیریب باردیک. بو هم خودی اکه سیده‌ی ایکن. دکاندی بیر یاقی تورلی جنسلردن تؤله. بشقه تمانی ایسه حزب، آلدی-ساتدی حساب-کتابلری تشکیلاتی ایدی!! فرقی شونده ایدی که بو "عدالت حزبی" نینگ طرفداری ایدی. دیوارگه حزبتی بیلگیسی بؤلگن بیر آت تی عکسی نصب قیلینگن ایدی. عکسلر تیگره‌گی حزب تی تورلی شعارلریدن زیچ تؤله ایدی. برچه عکسلردن یوقاریده حزب رهبری "سلیمان دیمیریل" دی کته عکسی اؤرنه تیلگن ایدی. بو عکس تی تگیده آصف خان "دیمیریل" قؤلینی اؤپیب تورگن منظره سی نصب قیلینگن!!

مصطفی گه سیکین أیتدیم:

- بولر قنداق اکه-اوکه‌لر. بیری عدالت حزبی و بشقه سی خلق جمهورلیگی طرفداری دیر؟!

برماغینی بورنیگه قؤییب استه "اووش!" دیدی. اؤلتیریب بیر قهوه ایچدیک. آصف خان سؤزله‌ی باشله‌دی:

- دیمیریل... اؤلکه میزدی اینگ بویوک سیاستچیسی دیر. بشقه حزبلرده تینگی یاغ!...

دہمیریل حقیده، یوره‌گیم گه سریغ یاغدبک توشگن درجه‌ده لقیلله‌دی. آصف خان مینن خیرله‌شیب چیقدیک. بیراق او حالی هم دہمیریل حقیده سؤزله ماقده اہدی.

دکاندن چیقیب ایاغی‌بیز تشقریگه یہتیشی بیلن‌آق، مصطفی یانیده‌گی دکاندی اہشیگینی آچتی. او سؤزلشگه مجال بہرمسدن، مہنی ایچکریگه اِیتردی.

- حمدی خان سلام، قله‌ی سن؟

- به-به عجب، کہلینگلر!

مصطفی دکان اہگه سینی تانیتدی:

- حمدی جنابلری، حلمی صاحب نینگ اؤرتنچی اینی سی.

اؤلتیریشیمیز بیلن او سوت و کاکائو بویورتمه بہردی. کؤنگلیمگه غلغله توشیب:

- رحمت جناب، اشتها یاغ!

دکان اہگه‌سی ایلجه‌یب کولدی.

- اختیاریز، لیکن قوپه-قوروق هم بؤله‌دی می؟

اہ تہنگریم، دکان دیوارلریگه کؤزیم توشیب، حیرتدن قاتیب قالدیم. دیوارلر "ملی اینان حزبی" نینگ عکسلر و شعارلریدن لیق تؤله اہدی. هریاقده حزب نینگ بہلگیسی بؤلگن ییریک موگوز(شاخ)لی قؤچقار باشی نینگ عکسی اہدی. سہکین باشیمنی مصطفی قولاغیگه یقینلشتیریب، دہدیم:

- مصطفی بونیسی هم بشقه بیر حرب تی آدمی ایکن-کو!!

او ینه هم مېنگه ایملب، سؤزله مسلیککه اونده‌دی....

حمدی جنابلری هم عکسلردن بیریده، حزب باشلیغی "فیضی اؤغلی" نینگ قؤلینی یله‌گودېک اؤپماقده ایدی. عکسگه تېلموریب قره‌ب قالگنیم دی دکان ایگه‌سی کؤریب، دېدی:

- هه، تېنگلیک و ایناغه‌لیک پروگرامی نی بو یورتده میدانگه چیقرگن بیرینچی سیاستچی، حزبیمیز بویوک رهبری منه شو فیضی اؤغلی جنابلری دیر.

بیلمه‌دیم یقیندن سیز اونی کؤرگن میسیز، یاغ می؟ او جدا جدی آدم. ایشانینگ، شو کونلرده او قدرتنی قؤلگه کیرته‌دی. اؤشنده کېلینگ و پلانلرنی کؤرینگ و عملگه آشیریلیشی نی تماشا قیلینگ... منه کؤره‌سیزلر، یورتیمیز گلستان بؤله‌دی.

حمدی جنابلری بویوک باشلیغینی جدا مقتب، کؤکلرگه کؤتردی. او بؤلمه‌گنده اؤلکه‌میز جهان نقشه‌سیده بؤلمسدی، دېگن اؤینی اویغاتردی، کیشی ده!! قیسقه‌سی، بیر عذابلر بیلن اوندن قوتیلیب، چیقدیک. مېن دېدیم:

- مصطفی، حالی هم بو مسخره‌بازلیکلرینگنی ترک اېتمه‌گن ایکن...!

گپیم توگه‌مه‌ی، آغزیمگه چله بؤلیب قالگن ایدی، او الّه قچان یانیده‌گی دکان نینگ اېشیگینی آچدی:

- نیمه قیله‌سن؟ دېب سؤره‌دیم شاشیلیب. او دېدی:

- برچه‌نی کؤریب، جبار آغا قالسه، یخشی بؤمه‌یدی. اگر بشقه‌لر آلدیگه باریب، اونی کؤرمسم قتیق خفه بؤله‌دی. یور، کؤپ اؤلتیرمه‌ی بیز...

قربانلیک قؤییده‌ی باشیمدی اپگیب، آرتیدن جبارآغانینگ دکانیگه کیردیم. اونینگ دکانی دیوارلری "دموکرات حزبی" نینگ تورلی عکس و شعارلریدن تؤله اپدی!! حیرت بیلن دپدیم:

- مصطفی، بیز حزبلرنینگ عکسلری و شعارلری کؤرگزمه‌سینی کؤرگنی کپلگن بیز می؟!

- عیبی یاغ، تماشا قیلسنگ-چی!... دردسر تاپیلمه‌گنی اوچون گپیرمسنگ، یخشی!

جبارآغا میزی ارقه‌سیدن توریب کپلیب، بیزنی ایلجه‌یب کوتیب آلدی و قؤلتیغیمیزدن توتیب، میزی تمان باشلب باردی.

- سپویملی مهمانلر، خوش کپلیب سیزلر!

جبارآغانی میزی اوستیگه "دموکرات حزبی" رهبری "بیز بپگلی" نینگ چیرایلی چوکات قیلینگن عکسی قؤییلگن اپدی. بشقه بیر عکسده اپسه، جبارآغا "بیز بپگلی" نی قؤلینی اؤپیب تورگن اپدی!!

- جنابلر، نیمه میلیز بار؟

- هیچ نرسه کپره‌ک اپمس، چای هم، قهوه هم ایچدیک، کاکائو هم یپب کپلدیک.

- هیچ نرسه یپمسدن خو بؤمه‌یدی!

او بیرته یپگولیک بویوردی. بویورتمه کپلگونچه جبارآغا سؤزگه باشله‌دی:

- دنیاده "بیز بپگلی" ده‌ک روشنفکر یاغ دپسم، مبالغه اپمس. دنیاده هیچ بیر آنه موناق بله توغمه‌گن و توغمه‌سه کپره‌ک!...

بیز اونی سؤزلریگه قولاق سالمسک هم، او ایزچیل ریز بپرماقده اپدی!
حزبلردن میداندی اوزیب کپتسه، اؤشنده بیزلردی ایشیمیز یخشی بؤلمسلیگی ممکن. شو اوچون، مپن بار حزبلرگه قؤشیلمه‌ی، روز مبادا اوچون ایشتبنی(یدکی) بؤلیب قالگنمن!!

بویورتمه‌نی یپب بؤلگچ مصطفی نی چیمچیلب، جبارآغا گپی نینگ اؤرته‌سیده اؤرنیمیزدن توریب، خیرلشدیک.

اپشیک آلدیده دپدیم:

- مصطفی، خدا حقی کؤریشلر یپترلی. ایچ-قرنیم قیسیلیب کپتتی. یور بیرار گوشه‌گینه‌گه باریب اؤلتیره‌یلیک. بیراق او قؤلیمدن محکم توتیب:

طبابت معجزه‌سی!

رحمتلی تاغه‌مدن جدا خفه من. اونی اصلا یقینلریمدن، دهب بیلمسدیم. سببی، او ازّانچه کینیسک(خسیس) و قتیق اپدی. اگر اؤشه "درد بیدوا"گه اوچره‌مه‌گنیده، آلتمیش ییلی اؤتیب، اونینگ قنچه کؤپ مال-دولتی بارلیگینی کیشی بیلمسدی. بیراق مینگ افسوس، او اوشبو آغیر کسللیکدن قوتیلماق اوچون برچه بایلیگی نی داکترلر ایاغیگه تؤکدی و شو بیلن اونینگ قنچه‌لر بای اپکنلیگی هم بللی بؤلیب قالدی.

قیزیق، تاغه جانیم کسللیگی نینگ انیق ییری، کیندیک بیلن سؤنگگی یومورتقه نینگ بیر قریچلیک اره‌لیغیده اپدی! بیراق داکترلر کسللیک نینگ اصلی علتینی تشخیص قیلماقده قادر اپمسدیلر. شخصاً اؤزیم هیچ قچان وطنی داکترلرگه ایشانمس اپدیم. سببی، جهان عالملری میلیونلر کیلومتر اوزاقلیکده‌گی فلان سیاره‌نینگ برچه ایچکی و تشقی خصوصیتلرینی سوودیک آسانگینه بللی قیله‌آله‌دیلر. بیراق بیزنینگ داکترلریمیز بؤلسه ایکی قریچ مسافه‌ده‌گی کسللیک نینگ علتی نی تشخیص قیلالمه‌یدیلر. چیندن هم خجالت ییری بار!....

تاغه‌م ایتردی:

- قارنیم ایچیده دایم بیر نەچیته ایت و موشوک(پشک) بیر-بیرینی تلب یاتگندەک سیزەمن. اپندی اگر بیر صندوق ایچی گه نەچیته ایت و پشک تی تشله سنگ، نیمه حال بۆلیشی نی بیر اۆیله‌گین؟! مەنینگ حالیم هم خودی شونداق.

تاغەم کسللیگی نی موندق شاعرانه توصیف قیلیشی گه دلیل بار اپدی. اصلیده، او بیر پیتلر بیر ادبی مجله‌ده ایشلب، تورلی مقاله‌لر یازیب، یشه‌گن اپدی-ده. عکس حالده، ایت بیل پشک اونینگ قارنیده نیمه قیلردی! بیراق کاشکی شونداق بۆلسه اپدی؛ چونکه هیچ بۆلمه‌گنده، شاروالیک اولرنی کوچوله-موچوله بیریب اۆلدیریب، بیچاره تاغەم دی قوتقرردی!

اۆزی قه یەری آغریگنینی یخشی بیلردی، چونکه آغریق باشلنگن زهاتی قارین و دومغوزه‌سی نینگ اۆرته‌سینی کۆرسه‌تیب، نالیب ایتردی:

- بولر (ایت و پشک) منه شو یەرده جزام دی بەرگنلر...!

بونگه قرەمه‌ی وطنی داکترلر نه یلغوز کسللیک علتی نی بیلمسدیلر، بلکه اونینگ آتینی هم بیلمس اپدیلر.

تاغه‌مدی آلیب بارمه‌گن داکتر قالمه‌دی. هرکیم قه‌یەرده بیرار داکترنینگ آدرسینی بەرسه، بیز دراو اونگه یوگوریب باررردیک. اۆرنک اوچون قۆشنیلردن بیری نینگ خبر ترقه‌تیشیچه، فلان پروفیسور داکتر تاغه‌مدی دردیگه چلینگن بیر کسلنی دوالب اەمیش، دەگن گپنی اەشیتیب آق، درحال پروفیسورنی قاشیگه باردیک. پروفیسور جنابلری اوزاق تەکشیروودن سۆنگ، دەدی:

- سیزده معده تکلیفی بار...!!

مېن مکتب دوریدن آزگینه حیوانلر فیزیولوژی سی حقیده معلوماتیم بارلیگی اوچون، دېدیم:

- اما جناب پروفیسور، تاغەم آغریق جایی نی کۆرسەتەدیگن یېر، معدەدن انچه قوییده-کو!

پروفیسور یاقیملی ایلجەیب، دېدی:

- سۆزیز تۆپه-تۆغری، لیکن تاغەییزدی معدەسی اۆز جاییدن بیرآز قویی توشگن و شو اوچون عملیات بۆلیشی کېرەک!

تاغەم قارن آغریقدن قیینەلیب کېتگنلیگی اوچون، پروفیسور سۆزیگه دراو کۆنیب، عملیاتگه راضیلیک بیلدیردی.

لیکن بو عملیات نه یلغوز تاغەم دی مرموز درددن قوتقرمەدی، بلکه اونی تاباره کۆپەیتیریب ییباردی. قیزیغی ایدی، پروفیسوردی عیال دستیاری نینگ ایتیشیچه:

- پروفیسور تاغەمدی قارنینی ییرتیب قرەسه، حیرت بیلن مېنگه بو معده بو یاشده کۆرگن دنیانینگ اېنگ ساغلام معدەسی اېکن. کېین کسل نینگ پولی بیکارگه کېتمەسین، دېب معدەسی نینگ یریمی نی کېسیب آلگن اېکن!!

تاغەم اوشبو ایشی اوچون پروفیسورگه قتیق اعتراض بیلدیری. پروفیسور هم اېلتمەی-کېلتیرمەی دېدی:

- اکه جان، بیر کون کپلیب معده‌نگیز "معده زخمی" کسللیگی گه دچار بؤلیشی انیق اپدی. نیمه فرقی بار، ایلگریدن اونینگ چاره‌سی کؤریلیب قؤییلسه، یخشی-کو!

"معده زخمی" گه دچار بؤلگنیزده، کؤپ قیینلمنگ دپب مپن شو ایشتی قیلدیم!!

شو علیاتدن کپین تاغه‌م دی وضعی یمانلشه بپردی. ناچارلیکدن داخله کسللیکلر متخصصی بؤلگن مشهور و تجربه‌لی بیر داکترگه باردیک. داکتر کسلنی تپکشیریب، دپدی:

- سیزدی بویره‌ک تکلیفیز بار اپکن. عملیات بؤلیشی کپره‌ک...

شو بیلن، ایکینچی یؤله تاغه‌مدی قارنی پیرتیلدی. بیراق داکتر بویره‌کلردی کؤریب آق، اولر اپنگ ساغلام بویره‌ک اپکنینی پیقه‌دی! شو اوچون داکتر ناچار ایکیته بویره‌کدن بیرینی چیقردی و بو ایشی اوچون شونداق ایضاح بپردی:

- بیرینچیدن، بوگونگی انسانلرده ایکیته بویره‌ک بؤلیشی کپره‌ک اپمس. ایکینچیدن، اگر مپن شو ایشتی قیلمه‌سم اپدی، کسل هیچ عملیات بؤلگنیم یؤق دپب، اؤیلردی. اپندی بؤلسه، عملیات اوچون منه شو چیقه‌ریلگن بویره‌ک محکم دلیل بؤلیب، اعتراض گه اؤرین قالمه‌یدی!

تاغه‌م عملیاتدن سؤنگ شفاخانه‌دن چیقیب، روزنامه‌لرده تشکرنامه یازیب، شفاخانه داکترلری عملیاتی تیغی آستیدن اؤلمه‌ی تیریک قالگنیدن منتدارلیک بیلدیردی!

بو ایشلر اونینگ دردیگه هیچ تېگیشلی بۏلمه‌ی، آغریق اۏشه شدتی بیلن کۏپه‌یماقده اېدی.

بیر کونی تاغه‌م نینگ دوستلریدن بیری اونی کۏرگنی کېلگن اېدی. او اصل قضیه‌دن خبر بۏلگندن سۏنگ، دېدی:

- مېن هم عجیب و غریب بیر کسلیککه یۏلیقیب، بارمه‌گن داکتریم قالمه‌ی، ١٦ یۏله عملیات بۏلدیم. لیکن هیچ بیر فایده کۏرمه‌دیم. بیراق داکتر ...گه باردیم. اونینگ بیر نسخه‌سی مینن "یک به یک" بۏلیب ساغلدیم!

سیناو اوچون هم بۏلسه او کیشی بېرگن آدرسگه باردیک. داکتر اوزاق تېکشیرولردن ساره دېدی:

- افسوس، ایلگرگی برچه داکترلر دردنی بیلالمبدیلر. سیزدی تکلیفیز، ایچک (روده)نی تاوله‌نیب قالکنی دیر!

مېنیمچه داکترنینگ تشخیصی تۏغری اېدی؛ چونکه تاغه‌م اۏته کینیسک و قتیقلیگی طفیلی فقط باد و هوا ییماقده میل قیلردی. هیچ نرسه یېمه‌ی، کۏپینچه آچ-ناهار یورگن کیشی نینگ ایچگی توگیلیب قالیشی او یاقده تورسین، موندن قتیقراق کسلیککه یۏلیقیشی ممکن!

نهایت، تاغه‌م نینگ قارنینی اوچینچی قتله ییرتدیلر. داکتر تاغه‌م نینگ ایچکلرینی کۏریب حیرتدن کۏزلری پیاله‌ده‌ی-پیاله‌ده‌ی کته آچیلیب قالدی. چونکه ایچکی نینگ اوزونلیگی ١٠-١٥ متر اېدی. بو دېگنی ایچک ساغلام کیشی نیکیدن اوزون اېدی! داکتر دېدی:

- طبابت عالمیده مونچه‌لیک "روده دراز" آدمنی کۏرمه‌گن اېدیم.

داکتر حقلی اپدی؛ چونکه کلته بۆیلی تاغەم سینگری کیشی ده مونچه اوزون ایچک چیندن هم حیرتلنرلی اپدی-ده! خوب میلی، خدانینگ ایشی. نیمه هم دپب بۆلەدی.

داکتر تاغەم نینگایچگیده هیچ قنداق نقص تاپمەگن بۆلسه هم، اونینگ قارنی نینگ ایچی گۆزەل بۆلماغی اوچون دپیرلی یریمی نی قیرقیب آلیب تشلەدی.

هرچند تاغەم ایچگی نینگ عیبی یۆقالگن بۆلسه-ده، بیراق اصل آغریق نه یلغوز آزەیمەدی، بلکه شدتی تاباره آشیب کپتدی.

بیر مدت اۆتیب، بشقه بیر داکتر قاشیگه باردیک. اوشبو داکترنینگ آدرسینی بیزگه کیشی نینگ ایتیشیچه، باردی یو بو داکتر هم تاغەم نی دوالەی آلمسه، اونده بو کسللیکدن قوتیلماق اوچون یگانه یۆل اۆزینی اۆلدیریش دیر!

بو داکتر تاغەم نینگ قصەسینی اپشیتیب، شونداق دپدی:

- سیزدی ایچکلریز یللیغلەنیبتی(التهاب آلیبتی). عملیات قیلمسک بۆلمەیدی.

داکتر ایچکلرنی عملیات قیلیب قرەسه، تاغەم نینگ ایچکلری ۱۸ یاشلی ساغلام قیزنینگ یورەگی دەی پاکیزه و بیغبار اپکن و هیچ قنداق التهاب-ملتهابی یاغ اپکن!

اپندی خشت قالبدن کۆچیب، تاغەم نینگ قارنی پیرتیلیب میدانده اپدی. شونده داکتر عملیاتدن قۆلی قوروق چیقمەیین دپب، ایچکلرنی کۆپ تیتکیلەدی.

تاغه‌مدی جانی خودی ایچکلریگه باغلنگندیک، بو عملیاتدن ساره وضعی آغیرلشدی. آغریق طفیلی نیمه‌یی که دیسه‌لر قیلر، قه‌یبرگه بار دیسه‌لر باراردی. ییمه‌گن داری و بارمه‌گن داکتری قالمه‌دی، دیسم ایشانینگ.

مین بو وضعیتنی کؤریب حیران قالگندیم. شونداق بای-بدولت تاغه‌م بؤله توریب، حالیگچه خبریم یؤق ایکن!

بیراق بو انسان قیسقه عمریده مونچه بایلیککه قنداق قیلیب ایگه بؤلگن ایکین؟! دیب اؤیلر ایدیم. حتی وجودی نینگ ذره-ذره‌سی هم رشوت بیلن آذیقلنگنده هم، مونچه شول و دولتگه ایگه بؤله‌آلیشی عقلگه سیغمه‌یدیگن نرسه ایدی.

... میلی، باشنی قاتیرمسدن بوندن اؤته‌یلیک.

باره-باره تاغه‌م داری-درمانلردن بیزیب، مأیوس بؤلیب توشکونلیککه توشدی. اینده‌ی قؤلی هر یبردن اوزیلیب، تیزراق اؤلیب، مونچه عذابلر و آغریقلردن قوتیلسه و اینگ مهمی شونچه بایلیگی جلاددن یمانراق داکترلر چؤنتگی گه توشمسه، دیب اؤیلردی!

بیراق "انسان امید بیلن تیریک" دیگنلری کبی، تغین بیر یؤله تعریفینی کؤپ ایشیتگن بیر ماهر و حاذق داکترگه باردی.

او هم تاغه‌منی تیکشیریب، کسللیک ماجراسیدن خبر بؤلگندن سؤنگ، دیدی:

- عجیب!!... سیزده... بار. بیکارگه شونچه عملیات بؤلیب سیز!

- لیکن داکتر صاحب، تاغه‌مدی فقط کیندیک مینن دومغوزه اره‌لیغی آغرییدی!

شونده داکتر ایلجه‌یب:

- سیز حق سیز، البته. لیکن قره‌نگ، تاغه‌ییزدی بدنیده عملیات بۆله‌دیگن، جراح نینگ پیچاغی دمیگه ایلینه‌دیگن بیران آباد یبردی اۆزی قالمه‌گن. شو اوچون، مېن تماغلری نینگ تنله‌ی لرینی عملیات قیلیش گه مجبورمن!

- نېگه اېندی؟!

- بونینگ فایده‌سی، بیز تنله‌ی لرنینگ یللیغلنگنی آلدینی آلگن بۆله‌میز. شو بیلن کېله‌جکده تاغه‌ییزگه دردسر توغدیرمه‌یدی!

شو بیلن تاغه‌م نینگ تنله‌ی لری هم عملیات قیلیندی. بیراق آغریق همان شدتی بیلن قالگن اېدی.

تاغه‌م نینگ بدنی مونچه عملیاتلر طفیلی خودی بلیقچیلرنینگ تۆری ده‌ی بۆلیب قالگن اېدی. اېندی داکترلرنینگ عملیاتی اوچون پیچاق-میچاق کېره‌ک اېمسدی. کۆکلریدن بیرینی تارتسه‌لر، بۆلدی. اۆز-اۆزیدن بشقه کۆکلر آچیلیب، ایستلگن یېرنی عملیات قیلیشلری ممکن اېدی!

بونینگ یخشی تمانی شونده اېدی که او اېندی تالیب، بقیر-چقیر قیلیب اۆلتیرمسدن، فقط بلند بیر تاووش چیقرسه، بۆلدی اېدی. چونکه بو بیلن کۆکلر سۆتیلیب، قرنیده‌گی بار نرسه‌لر تشقریگه تۆکیلردی....!

باریب-باریب تاغەم نینگ کسللیگی میەسیگە هم تأثیر قیلدی و الجیرەش گە باشلەدی:

- "اې تېنگریم، نېگە باشدن بیز آدملردی بدنیمیزده بیر کشک اۆرنەتیب قۆیمەدینگ. اگر شو ایشتی قیلگنینگده اېدی، بو بېباش بیلیمسیز داکترلر کسللرنی شونچە گپ بېریب، الدالمسدیلر و بدنلرینی تکە-پرچە قیلیب، بار پوللرینی شیلیب آلمسدیلر....

بیر عذابلر بیلن تاغەم نی تینچیتدیک و بیر داکتر ایزیدن یېباردیک. داکتر کېلیب کۆردی. قرەسە، کسل نینگ بدنیده عملیات قیلگودېک توزوک یېری قالمەگن. او دېدی:

- مېنیمچە تاغەییزدی هورمونلری کۆپەیگن. تېزده اونینگ تخمدانلریدن بیرینی چیقەریش کېرەک. چونکە بدن بېزلری توگب، تخمدانلر فعالیتی ناراحتلیککە سبب بۆلەدی!

تاغەم بقیردی:

- اې اوکە، مېنگە بۆسە ایکلەسینی بیردن چیقر و مېنی تینچیت، دېدی!

بیراق داکتر انسان نسلی تقاضاسی و انساندوستلیک غایەسی حرمتی اوچون فقط بیرتەسینی چیقەریش کېرەک، دېدی و شو ایشتی قیلدی!

بیراق نې فایدە؟ بو ایش هم کسلگە مؤثر بۆلمەدی. پیچاق سویگی گە یېتگن بیچارە تاغەم بو سفر اۆزینی اۆلدیریش گە قصد قیلدی. شو مسأله بۆییچە جنجال و هیاهو جریانیده اۆرتاقلریدن بیری فلان داکترگە هم بیر بارسەییز یخشی بۆلەدی، دېدی.

داکتر تاغه‌مدی تېکشیریب، باشیدن اؤتگن برچه گپلردن خبر بؤلگندن ساره، دېدی:

- چیندن هم سیزگه جدا کته جفا بؤلگن...؛ ایشانچ بیلن ایتیشیم ممکن که بیر ینگی آدم توزه‌تیله‌دیگنچه نرسه‌لردی بدنیزدن عملیات قیلیب چیقه‌ریبدیلر، ظالملر! لیکن ایشانتیریب ایته‌من، سیزدی برچه تکلیفلریز ایاغیزده‌گی اؤسیمته (غده، دانه)لردن دیر!...

تورلی-تؤمن کته عملیاتلرگه قره‌گنده، ایاغ اؤسیمته‌سینی عملیاتی جدا کیچیک و آسان کؤرینردی. داکتر اوچون قیسی ضرری یؤق اېدی. قیسقه‌سی تاغه‌م ایاغیده‌گی بار اؤسیمته‌لر برچه‌سی عملیات قیلینیب آلیندی.

بو عملیاتدن کېین شهرده‌گی برچه داکترلر لیستی نی کؤزدن کېچیریب قره‌سک، تاغه‌م اوستیگه هیچ ایش قیلمه‌گن فقط ایکی داکترگینه قالگن اېکن، خلاص!

اولردن بیریگه تاغه‌مدی آلیب باردیک. او تاغه‌مدی آدمیزاد بؤلگنی گه ایشانالمه‌ی تورگن حالده، برچه طبی ماجرالرینی باشدن-ایاغ اېشیتیب دېدی:

- طب علمیدن سیزگه بیران ایش بؤلاله‌دی، دېب اؤیله‌مه‌یمن. لیکن سیزدی بو وضعیتیز مینن حالیگچه تیریک سقلب قالگنی اوچون، سیز بو علمدن منتدار بؤلیشیز کېره‌ک. سیز خلق ارا داکترلر قوریلتاییده، اوشبو ساحه نینگ عجایب موهبتلریدن بهره‌مند بؤلگن کیشی صفتیده تانیتیلیشینگیز کېره‌ک!

کېین داکترنینگ بویروغی گه کؤره تاغه‌مدی ساچ-سقالی، قاشلری و کیپریکلرینی قیریب تشله‌دیک!

ایکینچی داکتر هم تېکشیریب، اونینگ بویروغیگه کۆره تاغەم نینگ برچه قالگن-قوتگن تیشلری سوغریلیب آلیندی!

شونچه عملیاتلردن کېین، بیرکونی تاغەم ایتدی:

- کۆرەسن، مېن تیریک قالەدیگن اېمس‌من. خودی بیر پوفک (پوقانه) گه اۆخشب بۆشب قالیب‌من و سَل یېل(شمال)ده هواگه اوچیب کېتەمن. شونداق اېکن، قۆی شو چېت اېل داکترلری هم پوللریمدن بې‌نصیب قالمەسینلر!

سۆزلری حقیقتگه یقین اېدی. نهایت بیلەلەشیب انچه پولنی بېلگه توگیب، پاریس گه قرەب جۆنەدیک. او یېرده هیچکیم نی تانیمسدیک. شو اوچون داکترلرنینگ بیریگه باردیک.

داکتر معاینه قیلیب، دېدی:

- آغزیزدی آچینگ!

تاغەم آغزینی آچتی. داکتر بیرته میده انبور مینن بیر آق ساچ تالەسینی چیقردی. اپتیدن تیش بورس نینگ قِیلی گه اۆخشردی. کېین سۆرەدی:

- خوش، اېندی حالیز یخشی بۆلدی می؟

تاغەم تعجب بیلن دېدی:

- هه، هه ... جدا یخشی من. هیچ قنداق آغریق سېزمېمن!

- جدا یخشی، برچه تکلیفلریز انه شو تیش بورسی ساچیدن اېدی. موندن بویان تیشلریزدی یووگینچه، ارەسیگه ساچی کیریب قالمسلیککه دقت قیلینگ!

شونداق قیلیب تاغه‌مدی حالی یخشی بۆلدی و بیز پاریس دن قیتدیک. بیراق نې فایده؟ ساغلگنیدن آلتی آی اۆتر-اۆتمس، او اۆلدی و ساغلاملیک داغینی اۆزی بیلن گورگه آلیب کېتدی.

بیراق اۆلیمی سببی عملیاتلر طفیلی بدنی شَوشَب قالگنلیگی اېدی می یا بۆلمسم وطنی داکترلر نصیب اېتگن فقر و بیچاره‌لیک می دی؟

لیکن بولرگه قره‌مه‌ی، مېنیمچه او جدا چیدملی و قتیق جان اېکن؛ چونکه داکترلر شونچه بلالر باشیگه یاغدیرگنی گه قره‌گنده، او کۆپ ایلگری اۆلیب کېتیشی کېره‌ک اېدی!!

بیر کون بیزنینگ ده نوبتیمیز یپتر!

شاعر بیلن خاتینی نینگ صحبتی:

– نابغه‌من، دپب یورگنینگ اخماقلیگینگ... بیلدینگ می؟!

– بیلدیم جانیم... اما بونی سپن نپگه یوزیمگه ترته‌سن؟... کؤنگلیمدی شو مینن خوش قیلیب یورگنیم دی نیمه عیبی بار...؟!

– بشقه چیدالمه‌ی‌من.

– ییغله‌مه سپوگلیم. یوره‌گیم اپزیلیب کپته‌دی... مپن اؤزیمدی نابغه بیلگنیم تؤغری، بیراق حالیگچه بو حقده هیچ کیمگه چوروق هم اپتمه‌گن‌من.

– "مپن بیر نابغه‌من!" دپب، روزنامه‌لرگه‌گینه اعلان قیلگنینگ قالیبتی، خلاص. گرچه اعلان بپریشتی هم کپره‌گی یاغ. سپن اؤز قیلمیشلرینگ مینن برچه‌گه بو موضوعنی کؤرسه‌ته‌سن. سگرت چکیشینگ بشقه‌لردن اؤزگچه؛ یوریش-توریشینگ؛ یؤتلگنینگ؛ مردمگه حقارت‌آمیز باقیشلرینگ برچه-برچه‌سی نبوغینگ بپلگیسی دیر!

– مپنینگ نابغه‌لیگیم کیم‌گه نیمه زیان کپلتیره‌دی؟

– برچه‌گه... مېنگه... بله‌لریمیزگه... دولت سېنگه اؤخشه‌گنلرگه ایش بېرمه‌یدی! بونداق آدملر مینن معامله قیلیشتی مردم ایسته‌مه‌یدی. حتی محله‌نینگ بقال و نانوایلری هم بیر کیشی‌نینگ نابغه‌لیگینی بیلسه‌لر، اونگه نسیه بېرمه‌یدیلر... منه قیش کېلاتیبتی... نې کؤمیری‌بیز بار... نې هم کییم بیز بار... بیکار گپلردی اؤرنیگه بیر آز ایتگن نرسه‌لریم حقیده هم اؤیله‌گین، اخیر.

– سېوگلیم ییغله‌مه... تورموشی‌بیز شونداق بؤلیشینی مېن هم ایسته‌مه‌ی‌من. منه شو کونگچه تؤرتته شعر کتابیم باسیلیب چیققن، اما مردم شعر و ادبیات قدرینی بیلمه‌سه‌لر مېن نیمه قیله‌ی؟...

– دېیلیک قیرقته کتابینگ باسیلیب چیقسه هم، نیمه فایده‌سی بار؟!

– ای بابا... مېنینگ گؤنگلیم هم پولدار بؤلیشتی ایسته‌یدی... مېن هم بیرار شاهکار یره‌تیب، بای بؤله‌ی، دېب تلاشیب یاتیب‌من... بیراق مېنینگ نیمه عیبیم بار؟ قلم تېبره‌تیشیم اوچون بیرار بویوک حادثه یوز بېریشی کېره‌ک، اخیر. اؤشنده، مېنگه سوژه تاپیله‌دی. هه، مېن شاهکار یره‌تماق اوچون بیر بویوک حادثه‌نی‌گینه کوتیب توریب‌من. التماس، ینه بیرآز چیده‌گین. بلاخره بیر بویوک حادثه یوز بېریب روحیمگه تأثیر قیلر. اوشنده بیزنینگ هم نوبتی‌بیز ییتر!...

جلاد بیلن خاتینی‌نینگ صحبتی:

– بشقه جانیمدن تؤییب کېتتیم... یاالله تېز طلاقیم دی بېر و مېنی تینچلت... بدبختلیک و بیچاره‌لیک‌تی هم حدی بار، آدم قنچه قیینه‌لیب چیداله‌دی؟...

– اخیر خاتین، بوکونلرده ایشلر کساد بؤلیب، مزه‌سی بؤلمه‌سه، بونده مېنینگ نیمه گناهیم؟ قاضی بیراو دی اعدام قیلمه‌گنده، مېن کؤچه‌گه چیقیب هرکیم دی

کؤریب، قؤلیدن اوشلب اپلتیب دارگه آسالمه‌ی‌من-کو!!... اما بلاخره بیر کون کپلیب بیزنینگ هم استفاده قیلیش نوبتی‌بیز یپتر. قدیمدن "صبردن حلوا پیشر" دپب ایتگنلر...!!

– ینه اؤتگن ییل یمان اپمس اپدی... هیچ بؤلمه‌گنده بله‌لرنینگ قرنی تؤیر اپدی... بو کونلر حتی قوروق نانی بیز هم یاغ...

– سپوگلیم ییغله‌مه... بله‌لریم آچ-نهار اوخلشینی قچان کؤنگلیم ایسته‌یدی؟! علاجیم یاغ... اگه قؤلیمگه بؤسه اپدی، کونیده مینگ کیشینی دارگه اورر اپدیم... خدا حقی ایش بؤسه، کپچه یو کوندوز تینمه‌ی ایشلشگه تیارمن!!! مپن دنگسه و تنبل آدم اپمس‌من-کو... بیراق قنی ایش؟!!

– اونده نیمه بؤله‌دی؟

– بیرآز بشقه هم چیده. بلاخره قاضیلر بیرارته‌نینگ اعدام حکمینی بپررلر و مپن اونی دارگه آسیب، بیران نرسه‌گه اپریشه‌من.

– یعنی بو مملکتده دارگه آسیلیشگه هیچ مستحق کیشی یاغ می؟!!

– نپگه... جدا کؤپ بار، بیراق اولر قانون چنگالیدن قنداق قیلیب قاچیشتی یخشی بیله‌دیلر... اپندی بیران اخماق و پخمه آدم بیرار جرم قیلیب، یؤلی دارگه یپتگینچه کوته‌یلیک. بیلدینگ می؟!... ییغله‌مه سپوگلیم، چیده‌گین. بلاخره بیر کون کپلیب بیزگه هم نوبت یپتر!

قبرکن بیلن خاتینی نینگ صحبتی:

– تیلمچیلیک قیلگنی کپته‌من... بله‌لرنی هم آلیب کپته‌من... بیکاره... وقوف‌سیز سپن آدم اپمس‌سن!!!

– خاتین بو گپلر نیمه‌دی؟! مپنینگ نیمه گناهیم بار...

بوکونلر قبر قازیش اوچون کیشی اؤلمه‌یدی-کو!... یوزته اؤلیک کپلتیردیلر و مپن قبرلرینی قازیشده ناز قیلگن بؤلسم، دپب اؤیله‌ی‌سن. نیمه قیله‌ی، مپن دولت مامورلریده‌ی ایش بؤسه-بؤمسه آی دی آخریده تحویلداردن آیلیک آله‌دیگنلردن اپمس‌من... بیرارته اؤلیب، مپن قبرینی قازسم-ده بیر مونچه پول آله‌من!... اؤز باشیمگه باریب قبر قازیب نیمه قیله‌ی؟!... ایشیم شوق و ذوق مینن قیله‌دیگن بیر هنری یا تفریحی ایش اپمس!!

– اونده مپن بیلن بله‌لر نپمه قیله‌یلیک؟! اخیر بو سپنی خاتینینگ بؤلیشیم قنداق بختسیزلیک اپدی...

– بیرآز صبرلی بؤل ... بیزدی هم روزی بیز یپتر، تپنگریدن امیدتی اوزیش کپره‌ک اپمس. بلاخره بیرکون کپلیب بیزدی هم نوبتی بیز یپتر!

خبرنگار بیلن خاتینی نینگ صحبتی:

– یاشلیگیم دی برچه ارمان-ایستکلری برباد بؤلدی... قنداق عجایب سپوگی و اشتیاق مینن سپنگه اویلندیم، اَ. قنداق آرزو-ارمانلریم بار اپدی... بیراق حیف.

– پیغله‌مه سپوگلیم، سپنگه توضیح بپریشگه امکان بپر.

– سؤزلشگه بشقه نیمه گپینگ بار؟! نیمه‌نی توضیح بېرماقچی‌سن، اؤزی؟!

– کؤپ یخشی... سېن حق سن... فقط ییغله‌مه... سعادتینگ اوچون کېچه یو کوندوز ایشلشگه تیار اېکنیم دی اؤزینگ بیله‌سن.

– نیمه فایده‌سی بار؟ ایشینگ دردگه یره‌مه‌یدی... بو کییمیم و بو هم اویی بیز دی حالی.

– والله مېنینگ هیچ گناهیم یاغ. اؤزیم دی کؤرسه‌تیش اوچون بیران حادثه یوز بېرمه‌یدی. بیر کته هوایی سانحه، بیر خوفلی زلزله... بیر کته یانغین یا بیر سِرلی جنایت یوز بېرگنده اېدی، اؤشنده نیمه قیلگنیم دی کؤرر اېدینگ. تیارله‌گن راپورتاژیم برچه روزنامه‌لرنیکیدن یخشی بؤمسه، آتیمدی بشقه قؤیه‌من. بیراق نیمه قیله‌ی، مېن کوتگن فرصت کېلمه‌ی یاتیبتی. لیکن نا امید شیطان، اونچه ناامید هم اېمس من. بلاخره بیرکون اېمس، بیر کون قنداق قیلیب بؤسه هم بو فرصتتی قؤلگه کیریته‌من.

– "بزک بزک نمیر جو لغمان میرسه" دېگنلریدېک، بو فرصت هیچ قچان میسر بؤمسه کېره‌ک... مېن قچانگچه سیال و شریکتی آلدیگه خجالتدن گپیرمه‌ی یوره‌ی؟

– ییغله‌مه سېوگلیم، یوره‌گیم تکه-پاره بؤله‌دی. سېنی ییغینگدی کؤرالمه‌یمن. قره، مېن هم ییغله‌ماقچی‌من!! بیرآز صبر قیل، بلاخره بیرکون بیزلردی هم نوبتی بیز یېتر.

پولیس بیلن خاتینی نینگ صحبتی:

– ای خدا! قنداق بختسیزلیکنی نصیبیم قیلدینگ، اَ. قیسی گناهیم اوچون بو نالایق مردک‌تی قۆلیگه توشتیم؟

– سېوگلیم، سېوگیم، جگریم. نېگه اۆزینگدی ناراحت قیلیب قیینه‌یسن؟.. بیرآز چیده‌گین، مېن تېزده درجه آله‌من. آیلیگیم کۆپه‌یه‌دی. تیریکلیگینگ‌دی توزه‌ته‌من.

– اۆلگنیمدن کېین تیریکلیگیم دی توزه‌تسنگ، نیمه فایده‌سی بار؟

– اخیر مېنی نیمه گناهیم بار؟ مردمگه جنجال قیلیشگه "مدار" قالمه‌گن، اۆغیرلیک، قتل و جنایت خو اویاقده تورسین. اگر اۆتگن چاغلر بۆلگنیده، مېن حاضر امنیه قوماندانی بۆلگن بۆلر اېدیم.

پولیس ترفیع قیلیشی اوچون سِرلی جنایتلر، کته اۆغیرلیکلر کبی مهم واقعه‌لر یوز بېرماغی کېره‌ک. اۆشنده اوشبو جنایتلرنی کشف اېتگندن سۆنگ، کیشیگه ترفیع و درجه‌بېریله‌دی.

– شهرده اگر بیرار حادثه یوز بېرمسه، بیز نیمه قیللیک؟ خاتین تیریکلیک ایسته‌یدی. خاتین نینگ خرچی بار.

– سېوگلیم یېغله‌مه، مېن اوچون سېنینگ یېغله‌شینگ هرقنداق رنج و عذابدن یمانراق. بیرآز چیده، بلاخره بیرکونی بیزنینگ نوبتی بیز هم یېتیب، آرزولری بیزگه یېته‌بیز.

دواساز بیلن خاتینی نینگ صحبتی:

-کییملریم اپسکریبتی، بوتیم تپشیلیب، سوو اؤته‌دیگن بؤلگن. بیر کؤیلکتی نپچه قتله کییش ممکن؟ آدم خجالت چپکه‌دی!

- ییغله‌مه عزیزیم... پنی سیلین و آسپرین ساتیش مینن خو کؤپ پول قؤلگه کپلمه‌یدی. کته نسخه‌لر و کمیاب دوالر بؤلیشی کپره‌ک. اؤشنده هم بیرته-ایکیته مینن چاره بؤمه‌یدی، تورموشلریزدی یخشی قیلماغیم اوچون هرکونی کمیده اؤتّیز-قیریقته نسخه‌کپلیشی کپره‌ک!

- مردم اگر کسل بؤمسه، اونده بیز نیمه قیله‌یلیک؟ وضعی بیز قنداق بؤله‌دی؟!

- بیرآز چیدمینگ بؤلیشی کپره‌ک... بلاخره بیرکون بیزلردی هم نوبتی بیز یپته‌دی. سبوگلیم بیرآز صبر قیل، خدا مهربان، کسللر قؤلیده نسخه‌لری دواخانه آلدیگه صف تارتیب توریش وقتی هم کپلر!

داکتر و خاتینی نینگ صحبتی:

- آو مردکه مپن بیر داکتردی خاتینی من. بختسیزلیکدن اؤزگه بو اسم و رسمدن مپنگه بشقه نیمه یپتگن؟ بونداق چانسگه توف اوردیم، قنداق یخشی خواستگارلریم بار اپدی، اَ. همه‌سینی قؤلدن بپردیم.

- سبویملی خاتینگینه‌م، ییغله‌مه.

- قؤی مپنی اؤز حالیمگه، دایم مپنی گپ بپریب الده‌ی سن. بشقه گپلرینگدی اپشیتیش‌گه طاقتیم یاغ.

– عزیزیم خدا حقی بونده مېنی گناهیم یاغ... ایشان، اؤن بېش کوندن بېری حتی بیر کسل هم معاینه‌خانه‌مگه کېلمه‌گن. آدملر کسل بؤلمسه‌لر مېن نیمه قیله‌ی!!

معاینه‌خانه‌گه کېله‌دیگنلری هم برچه‌سی کمبغل و بیچاره. ایاغلری معاینه‌خانه‌گه یېتگنده، نفسدن قالگن بؤله‌دیلر. بیز داکترلر اوچون اېنگ یخشی کسل اؤشه که، نې یخشی بؤسه و نې هم اؤلسه. اؤشنده داکتر اوندن یخشی فایده‌له‌نیب بیله‌دی! التماس، ییغله‌مه‌گین، دایم شونداق خو قالمه‌یدی. بلاخره بیر کون یخشی پولدار کسل گیری بیزگه توشیب، بیزدی هم نوبتی بیز یېته‌دی!

وکیل و خاتینی نینگ صحبتی:

– انه شو حاضر آته‌م نیکیگه کېته‌من. مېنی بشقه‌لردن نیمه کملیگیم بار؟!

– بیرآز صبر قیل، عصبلرینگ تره‌نگ بؤلمه‌سین عزیزیم.

– شونچه عذاب چېکتیم یېتی پشتیمگه یېته‌دی. مېن هم اېر قیلدیم، دېب خوش‌من. قنی ایت-چی، شو کونگچه مېنگه نیمه قیلدینگ؟ فقط جناب محکمه‌ده وکیللر، دېب یوره‌بېره‌ی می؟ آغیزدی تؤلدیره‌دیگن عجب عنوان. تشی مردم دی، ایچی بیزدی کویدیرگن. خدا حقی شو هم تیریکلیک بؤلدی می؟!

– سېوگلیم، شونچه تېز بویوک سېوگی بیزدی اونوتتینگ می؟!

– قوروق سېوگی خو قرین دی تؤیغزمه‌یدی.

– عزیزیم، اؤزینگ بیر اؤیلب کؤر، مېنی نیمه گناهیم بار؟ بیر آیدن بېری کیشی دفتریمگه کېلمه‌گن. حیران من، نېگه مردم مونچه یخشی و آرام بؤلیبتیلر؟ نې

جنجال و نې دعوا، نې حق تلفلیك و نې هم الده‌ش و اؤغیرلیك. هیچ بیر حادثه یوز بېرمه‌یدی!!!

– دېمك، بیزلردی تورموشی بیز قتل و جنایتگه باغلیق اېکن-ده؟!

– حد اقل بیر ملکی جنجال هم تاپیلمه‌گن، اَ. آخ، اگر بیرته-ایکیته بو میلیونرلر بیر-بیری مینن اوروشسه اېدی، اؤشنده نانی بیز یاققه باتیب، قنداق تیریکلیك توزه‌تیب بېریشیم دی کؤرر اېدینگ!! هرچند بیزلردی ایشی بیزگه کؤره، هر لحظه شونداق وضعیت یوز بېریشی ممکن...

بیر کون کته بیر آلتین بلیق تؤری بیزگه توشیب، بیزدی هم نوبتی بیز یېتگنیگه ایشانه‌من، خاتین!

بلاخره اؤشه کون یېتدی!!

قیشلاق نینگ کته خانی و رعیتلر اؤرته‌سیگه اختلاف تاپیلدی.

قیشلاق خانی آته‌سیدن میراث اېتگن بیر قباله‌گه استناد قیلیب، تېگره‌ك-تاشده‌گی برچه یېرلرنی مېنیکی، دېب ادعا قیلدی. رعیت شونچه مدتده اجاره حقی بېرمه‌گنلیکلری اوچون، خان محکمه‌گه عرض قیلیب، یېرلرنی بؤشه‌تیشلرینی ایسته‌دی.

ساده قیشلاقلیکلر، بیراو بیر پرچه کاغذ بیلن یېللر بؤیی اوستیگه محنت قیلیب، اؤز قؤللری بیلن آباد قیلگن یېرلرینی اولردن آلیب اېگه‌لیك قیلیشگه ایشانمس اېدیلر.

خان دوستلریدن بیری‌نینگ توصیه‌سی بیلن بیر مدافع وکیل تاپیب، دعوا ایشلرینی اونگه تاپشیردی. یاش وکیل اؤته اشتیاق و علاقه بیلن ایشگه کیردی... قؤلیده‌گی محکم سند بیلن محکمه‌گه دعوانی مطرح قیلدی.

قباله و سند-منددن هیچ نرسه‌نی بیلمه‌گن قیشلاقلیکلر، اؤزلرینی حقلی بیلیب، ییللر بؤیی محنت قیلیب، پیشانه تېری تؤکیب، یاشلیک و عمرلرینی بو یؤلده فدا قیلیب اېندی اونی بشقه بیراوگه بېرگیلری یؤق اېدی.

محکمه‌نینگ ایشی تېز اره‌ده توگه‌مس اېدی...خان بو وضعدن عذاب چېکر اېدی. عصبلری تره‌نگلشدی. عصبانیتلر و روحی باسیملر طفیلی اونینگ قند اندازه‌سی کؤته‌ریلدی... قان باسیمی هم کؤپه‌یدی. بلاخره ایشی کؤپ مدتدن بېری بای کسلنی کوتیب یاتگن (داکتر)نینگ معاینه‌خانه‌سیگه توشدی.

داکتر، کسل نې ساغه‌لیب کېتیشی و نې هم اؤلیشیگه جدا دقت قیلر اېدی. هرکونی قیمت نسخه‌لر و خارجی دوالر تجویز قیلر اېدی!

تیش کریمی و بورسینی گینه ساتیشدن جانگه یېتگن دواساز، داکتر یازیب ییبارگن نسخه‌لرنی کؤریب کؤزلری جره‌قلب، یوره‌گی قووانچدن تؤلدی و اونینگ عایله‌سی سعادتی هم تامینلندی.

دعوا وکیلی هم کؤپ یوگوریشلر و تارتیشوولردن سؤنگ، نهایت محکمه‌دن املاک نینگ بؤشه‌تیش فیصله‌سینی آلیشگه موفق بؤلدی. شونداق قیلیب، او خاندن کته حق‌الوکاله آلیب، کؤپ ییللردن بېری آرزو قیلیب یورگن سعادتگه اېریشدی و تیریکلیگی تامینلندی.

شو پیتده محکوم بۆلیب، یېری قۆلیدن آلینگن قیشلاقلیکلردن بیری غضبلەنیب، خاننی نېچیته چاقو ضربەسی بیلن اۆلدیردی. قیشلاقلیکلر اۆشنچه جهالتلریگه قرەمەی، مهارت بیلن قتل عاملی تانیلمەیدیگن ایش توتدیلر.

کۆپ ییللردن بېری ترفیع آلالمەی، سِرلی بیر جنایتتی کوتیب یورگن "پولیس"گه اوشبو جنایت نینگ تېرگاو و کشف اېتیش ایشلری تاپشیریلدی. او کېچه یو کوندوز تینیمسیز فعالیت قیلیب، نهایت قاتلنی تاپیب قۆلگه توشیردی. نتیجەده، پولیس تقدیر بۆلدی و درجه آلدی. آرزو قیلیب یورگن سعادت عایلەسی نصیبی بۆلدی.

اوشبو عجایب قضیەنینگ راپورتاژینی "خبرنگار" بشقەلردن کۆره آلدینراق تیارلب، مسؤول مدیرگه تاپشیردی. اوشبو موفقیت بیلن او "ییل خبرنگاری" صفتیده تانیلدی و نقد مکافاتدن تشقری، روزنامەنینگ مسؤول مدیری اېتیب تعیینلندی. شو بیلن اونینگ هم عایلەسی سعادتی تامینلندی.

کۆپ مدتدن بېری بیرار کیشی‌نی دارگه اورەیین، دېب یورگن "جلاد" هم آرزوسیگه یېتدی. قاتلنی اعدام قیلیب، حق‌الزحمەسینی آلدی و او هم عایلەسی سعادتینی تامینلشگه اېریشدی.

"قبرکن" جدا قوواندی... اۆته اشتیاق بیلن قاتل نینگ قبرینی قازدی و عایلەسی تیریکچیلیگی‌نی تامینلەدی.

"شاعر" شاهکارینی یرەتیش اوچون روحینی تأثیر آستیگه آلیب، اونگه الهام بېرووچی بیر حادثەنی کوتماقده اېدی. خواه-ناخواه اوشبو فاجعەدن تأثیرلندی و "بیر قریچ توپراق" عنوانلی مشهور بیر حماسه یرەتدی. بو حماسه شاعرگه منگولیک بغیشلەدی...اۆن مینگلب جلد اوشبو حماسەدن ساتیلدی و اۆزگه تورلی تیللرگه

اؤگیریلدی. هرتماندن شهرت و ثروت شاعرگه یاغیله‌بریب، اونینگ سعادتی هم تامینلندی.

اوشبو بویوک شاعر افتخاریگه اتب ترتیب قیلینگن شکوهلی ضیافتده، شهرنینگ برچه اولوغلری قتنشگن اپدیلر. اولر اره‌سیده بیر میز تبگره‌گیده اؤزلری نینگ ساغلیگی اوچون ایچیب اؤلتیرگن داکتر، دواساز، دعوا وکیلی، خبرنگار و نپچه کون بورون امنیه قوماندانلیگی نینگ معاونیتیگه کؤته‌ریلگن پولیس کبی نپچه تانیش قیافه کؤپراق نظرگه چلینر اپدی.

اولرنینگ خاتینلری کؤزلریده سعادت چقنب تورگن اپدی و اپرلریگه افتخار قیلر اپدیلر!!

شاعرنینگ خاتینی شربت گیلاسینی کؤتره توریب، دپدی:

- چین نابغه بؤلگن اپریم نینگ ساغلیگی اوچون!!!

و شاعر هم نبوغ بپلگیسی بؤلگن مخصوص حرکت بیلن جواب بپردی:

- سپویکلی عمریؤلداشیم تشکر. بیر کون بیزنینگ هم نوبتیمیز یپتگنینی کؤردینگ می؟

و برچه حاضر کیشیلر، سعادتلری اؤزگه بیر کیشی نینگ جانی عوضیگه حاصل بؤلگنینی اپسلب، خجالتدن باشلری قوییگه اپگیلدی!

بیر ملا قیشلاقده

چمه‌سی آلتمیش ییل بورونلر بیر ملا بیر قیشلاققه یەتیب باردی.

قیشلاق نینگ اپسکی مسجدینی کۆریشی بیلن، قیشلاق اولوسی نینگ مسلمان اپکنینی بیلدی. او قووانیب قیشلاق قریه‌داری نینگ قاشیگه باریب، قیشلاق نینگ امامی بۆلاله‌من، دەب ایتدی.

ییللر نماز اۆقیمه‌گن و جماعت نمازینی هم عمریده کۆرمه‌گن قریه‌دار، اگر بو ملاگه نمازنی بیلمه‌یمن دەسه جدا یمان گپ بۆله‌دی، دەب اۆزیچه اۆیله‌دی. شونینگ اوچون، هیچ قنداق توضیح بەرمسدن، موافقت قیلدی.

اۆشه کیچه‌نینگ اۆزیده او برچه اولوسنی تۆپلب، ملا امام نینگ کیلگنینی اولرگه ایتیب بەردی. اداغده نماز قاعده‌لرینی بیلمس‌لیگینی ایتیب، سیزلردن کیم شو قاعده‌لرنی بیله‌دی؟ دەب سۆره‌دی.

اولوس نینگ عجبلنگن باقیشلری قریه‌دارنینگ جوابی اپدی.

اداغده قیشلاق نینگ اپنگ کیکسه‌لریدن بیری دەدی: "مەنینگ بیلیشیمچه، مسلمان بۆلیشده بیر نرسه‌نی بیلیشینگ لازم اپمس. ملا امام نیمه‌یی که قیلسه، بیز هم تقلید قیلسک، بۆلدی."

بو حل یۆسینی بیلن برچه‌نینگ خاطری جمع بۆلیب، نمازنی ادا قیلماق اوچون اپسکی مسجد تمان جۆنه‌دیلر.

ملا امام صف نینگ ایلگری‌سیده توردی و برچه مردم ارقه‌سیگه تۆپلندیلر.

امام قۆلینی قولاغلری توبیگه قۆییب، بیر پِچیرده‌دی. مردم هم قۆللرینی کۆتردیلر، چون امام نینگ نیمه دېگنینی بیلمس اپدیلر، اولر هم هر بیری پِچیرده‌ب قۆیدیلر.

امام قۆللرینی قویی تشله‌دی و یوکسک تاووش بیلن "الله اکبر" دېدی. مردم هم بیر نیمه بیلگنلریدن ذوقله‌نیب "الله اکبر"، دېب بقیردیلر.

امام ینه تیلی نینگ تگیده بیر نیمه اۆقیدی، مردم هم تیللری نینگ تگیده ناله قیلر اپدیلر.

امام قۆللرینی تیزه‌سیگه قۆیدی و بیر نیمه دېدی. مردم هم قۆللرینی تیزه‌گه قۆیدلر و ناله چېکدیلر. امام قیته ایاقله توردی و "الله اکبر"، دېدی. مردم هم ایاقله توردیلر و "الله اکبر"، دېب بقیردیلر.

امام توپراقله ییقیلدی و تیلی نینگ تگیده بیر نیمه‌لر دېدی. مردم هم توپراقله ییقیلدیلر و هر بیری تیلی نینگ تگیده بیر نیمه‌نی شیبیرله‌دیلر.

امام تیز چۆکیب اۆلتیردی، مردم هم تیز چۆکیب اۆلتیردیلر.

شو چاغده امام نینگ ایاغی اتاق سطحی نینگ ایکی تخته‌سی اره‌سیده اوشله‌نیب قالدی و او آآآآآخ، دېب بقیر-چقیر قیلدی.

مردم هم ذوقله‌نیب آآآآآخ دیب بقیردیلر.

امام اؤزینی اونداق وضعیتدن قوتقه‌ریش اوچون تلاشیب، اونگ و سؤلگه تشلر ایدی و یا قؤلی بیلن ایکی تخته اره‌سینی آچیشگه اینتیلر ایدی. مردم هم اؤزلرینی اؤنگ و سؤلگه ایگیب، قؤللری بیلن بیرگه ضربه اورر ایدیلر.

امام درددن تؤلغه‌نیب، "یا تینگری مدد بیر!" دیب بقیرر ایدی، مردم هم اونینگ ایزیدن تینگری درگاهیگه التجا قیلر ایدیلر.

امام "ای نادان انسانلر، کؤرمیسیزلر، وضعیتنی کؤرمه‌ی‌سیزلرمی؟" دیب بقیرر ایدی. مردم هم اونینگ ایزیدن عین عباره‌نی بقیریب ایتر ایدیلر.

امام درددن بیرنی چنگاللب، تینگریدن کمک ایستر ایدی، مردم هم بیرنی چنگاللب، تینگریدن کمک تیلر ایدیلر.

نهایت، اوچ-تؤرت دقیقه‌دن سؤنگ امام اؤزینی قوتقه‌رالدی و قتیق درددن تؤلغنه‌یاتیب، جمعیتگه قیا باقیب هوشدن کیتدی.

جمعیت هم بیر-بیریگه قیا باقیب، اؤزلرینی بیرگه تشله‌دیلر و امام هوشیگه کیلگونچه اؤشه حالتده قالدیلر.

ملا قیشلاققه ینگلیش (سهواً) کیلگنینی بیلیب، هیچ بیر توضیح بیرمسدن قیشلاقنی ترک ایتیب، کیتدی. بیراق اؤشه تاریخدن بوگونگچه، جماعت نمازی قیشلاقده برقرار دیر. مردم "الله اکبر"لر اره‌سیده‌گی ذکرلردن خبرلری بؤلمه‌گنلیکلری اوچون اولرنی ایتمه‌یدیلر، البته. عوضیگه نمازنینگ اداغیده‌گی مراسم نی جدا شکوهلی اجرا ایته‌دیلر.

قیشلاق بیلیمدانلری بوگونگچه، نمازلری‌نینگ سؤنگگی عمللری فلسفه‌سی حقیده ۱۲ ته کتاب چاپ قیلگنلر. بیراق اؤشه بیرینچی عمللرده ایریم جزئی انحرافلر یوز بهرگن، البته. شو باعث، حاضر اولر ۲۲ فرقه‌گه بؤلینگنلر. بعضیلر یهرگه چنگ اؤریشده، نماز اؤقیله‌دیگن یهرنینگ سطحی تخته بؤلسین دهسه‌لر، ایریملر بؤلسه هر نرسه‌گه چنگ اوریلیش جایز دهب بیله‌دیلر. بعضیلر نمازدن کهین بیهوشلیک مدتی قنچه کؤپ بؤلسه، انسان اؤشنچه تهنگریگه یقینراق بؤله‌دی، دهب ایشانه‌دیلر. لیکن بعضیلرنینگ اعتقادیگه کؤره بیهوشلیک نینگ کیفیتی مهم، نې اونینگ مدتی.

هرچند اولر جزئیاتده فرقلی بؤلسه‌لر- ده، بیراق کلیتده عقیده‌لری بیر. او هم شو که، بیر عده مرجع بؤلسین و بشقه‌لر تقلید قیلسینلر. (اداغ)

عیاللرنینگ تشقریده ایشلشی یخشی می؟

تشقریده ایشلش و اجتماعی فعالیتلرده عیاللر اشتراکی و اونینگ عایله خوشبختلیگی‌گه تأثیری اؤته مهم و جدی مسأله‌لردن سنه‌له‌دی. بو مسأله‌نینگ، هم جدی تمانداشلری (طرفدارلری) و هم اشدّی قرشیلری بار. اشدی قرشیلرنینگ عقیده‌سیگه کؤره: "عیاللرنینگ تشقریده ایشلشلری و اجتماعی فعالیتلری عایله خوشبختلیگی و سعادتیگه تؤسیق بؤله‌دی."

"موندن کؤره مزخرفراق سؤز بؤلمه‌یدی!"

مبن بو ادعانینگ عکسینی ثابت قیلیشیم ممکن. بونده اینگ یخشی دلیل و سند، اؤزیم نینگ موفقیتلی تورموشیم دیر. اؤلکه‌میزگه دموکراسینی وارد قیلگنلریدن بیری، ملت وکیللری نینگ سَیله‌نیشی کون سه‌یین قنچه‌لر آسانله‌شیب بارگن بؤلسه-ده، اونگه نسبتاً ملت تورموشی قییینله‌شیب، آغیرله‌شیب بارگن! شونینگ اوچون، اؤیلنماقچی بؤلگنیمده، بانکده مامور بؤلیب ایشله‌یدیگن بیر عیالنی تنله‌دیم. اونینگ آلتی یوز اپلیک لیره آیلیگی بار اپدی و مبن هم کیچه‌لری بیر روزنامه‌ده ایشلب چمه‌سی شونچه آیلیک آلر اپدیم. بو بیلن، اؤیله‌نیش (ازدواج)نینگ یپلکه‌لریمگه اونچه‌لیک باسیم و آغیرلیگی یؤق اپدی. ایکله‌میزنینگ آیلگیمیز قؤشیلگنده، یخشیگینه تورموش کیچیرالر اپدیک.

تۆییمیز کونی خاتینیم بانکدن رخصت آلدی. مېن هم آلدینگی کېچه‌سی روزنامه‌ده اېرته‌گچه اویغاق بۆلیب ایشله‌گنیم‌گه قره‌مه‌ی، اۆشه کون اوخله‌مسدن نکاح مراسمی اجرا قیلینیشی اوچون ازدواج دفتریگه باردیم. افسوس که مېنینگ خوشلیک و لذت چاغلریم جدا قیسقه بۆلیب، آز دوام اېتدی. چونکه مېن کېچه‌لری ایشلر اېدیم و روزنامه اداره‌سیگه باریشگه مجبور اېدیم. ناعلاج چرچب-هاریب و حالسیز ایشگه باریب، اېرته‌لبگچه ایشلر اېدیم. اویگه کېلگنیمده اېسه خاتینیم الّه قچان ایشگه کېتیب، یاتاغیمیز اېشیگی‌گه اوشبو مضمونده‌گی یازوونی کاغذگه بیتیب، سنجاق قیلیب قۆیگن اېدی: **"سېویکلی اېریم، کېلگنینگچه کوتیب تورالمه‌دیم، کېچ بۆلر اېدی. کۆزلرینگنی اۆپه‌من!"**

یازوونی اۆقیب، کۆزلریم قووانچ و اشتیاق یاشلریدن تۆلدی. بیراق شونچه هم چرچب اېزیلگن اېدیم که، بیر نېچه دقیقه‌دن آرتیق بو تاتلی یازوو و خاتینمگه اۆیلالمه‌ی، اوخلب قاتیب قالیب‌من! اویقودن اویغانیب قره‌سم، سېوگلی خاتینیم حالی هم ایشیدن کېلمه‌گن اېکن و مېنینگ ایشگه جۆنش چاغیمدن هم بیرآز وقت اۆتگن اېدی. شو باعث، خاتینیم نینگ یازوویگه جواب یازوو یازیب، اونی اۆشه یېرده- یاتاغیمیز اېشیگیگه سنجاق قیلدیم: **"سېوگلیم، دیدارینگگه اۆته اشتیاقیم بارلیگیگه قره‌مه‌ی، ایشیمگه کېچ بۆلگنی اوچون کېتیش‌گه مجبورمن. دوداغلرینگنی اۆپه‌من!"**

اېرته‌سی هم بیز بیر-بیریمیزنی کۆرالمه‌دیک. ایده‌آل خاتینیم ایکنیچی قتله جدا معنالی و چوچوک یازوو اېشیککه سنجاق قیلگن اېدی: **"کۆنگلیمدن اۆرین توتگن سېوگلیم، سېنی مینگ مینگ مینگ یۆله اۆپه‌من!"** مېن هم جوابینی یازیب، اۆشه یېرگه سنجاق قیلیب قۆیدیم: **"صدقه‌نگ بۆله‌ی، نامه‌نگ یېتدی جدا ممنون‌من. بیرگینه اۆپیچینگ (بۆسه‌نگ) اوچون یوره‌گیم سوو-سوو بۆلگن!"**

شوندن کېین بوتون شو هفته بیز یازوولریمیز ارقه‌لی بیر-بیریمیزنی اؤپیب، معاشقه قیلر ایدیک و بیر عالم ایستک و اشتیاق بیلن، رخصتی کونینی کوتر ایدیک. هفته‌نینگ باشیدن ایسه تغین یازمه معاشقه‌میز باشله‌نر ایدی! لیکن باریب-باریب، هرهفته جمله‌لر کلته‌راق و قیسقه‌راق بؤلر ایدی. اَیریم چاغلرده اوشبو وظیفه اونوت هم بؤلر ایدی!!

ایکی-اوچ آیدن کېین بیر ایرته ایشدن اویگه قَیتگنیمده، قره‌سم مفصل بیر یازوو یاتاغیمیز ایشیگیگه سنجاق قیلینگن. حیرتله‌نیب اونی آلیب اؤقی باشله‌دیم: **"جانیمدن سېویکلی ایریم، حالیم جدا یخشی. سېنگه بیر خوشخبر بېرماقچی‌من. مېن و سېن تېزده بله‌لی بؤله‌میز. بیله‌سن می؟ بوگوندن باشلب مېن و سېنینگ ایشیمیز کؤپ قیین بؤله‌دی. بوندن بویان کؤپراق ایشله‌شیمیز کېره‌ک. بیز بؤش وقتلریمیز حتی تعطیل کونلریمیزنی هم بیهوده اؤتکزمسلیگیمیز لازم. سېنینگ یازوولرینگنی اینتیقیب کوتیب تورگنیم ایسینگدن چیقمه‌سین. سېوگلیم، مېن فقط سېنیکی‌من!"**

بشقه آته‌لر کبی مېن هم بو خوشخبرنی بیلیب قووانیب کېتدیم. کؤپ چرچاغیمگه قره‌مه‌ی، دراو بازارگه کېتیب، خاتینیمگه بیرته آلتین بیلرزیک ساتیب آلدیم. عصرده ایشیمگه کېتیش پَیتی اېشیککه بیر یازوو یازیب سنجاق قیلدیم: **"فرشته‌م، جدا هم قووانچده‌من. سېنگه لایق بؤلمه‌سه هم بیر ساوغه تیارله‌گن‌من. اونی یاستوق نینگ آستیگه قؤیگن‌من. مینگ مینگ قتله سېنی اؤپه‌من..وو...اَ !"**

چاغ(زمان) اؤتیشی بیلن اېر-خاتینلر بیر-بیریگه عادت قیلیب قاله‌دیلر، البته. النگه‌لی سېوگیلری آز-آز ساوییدی. انه شونداق بؤلیب بیز هم کمراق بیر-بیریمیزنینگ اېسیگه کېلر ایدیک. سېکین-سېکین یازیشمه‌لریمیز اوزیلدی. بیراق

منجه‌میز (تختیمیز) یانیده‌گی میز اوستیگه یوویلیب، اوتو قیلینیب قۆییلگن کییملریم و جورابلر، خاتینیم نینگ هرکونی اویگه کېلیب، اوی ایشلرینی بجرگنلیگی‌نی کۆرسه‌تر اېدی!

شونداق بۆلیب، بیر-بیریمیز بیلن هیچ بیر جنجال، اوروش-جنگغیش یا بهانه تراشلیک فرصتینی تاپالمسدن، بختلی تورموشیمیزدن کۆپ ییللر اۆتدی. بیر کون کۆپ هاریگنیم باعث، سینماگه کېتدیم. سینما سالونیده عجیب بیر واقعه یوز بېردی. قیمتلی کییم کیینگن چیرایلی بیر خاتین اوچته پست-بلند بله‌نی ارقه‌سیدن اېرگشتیریب، مېن تمان کېلدی و ذوق بیلن سلام بېردی.

مېن اېسه بیردن چۆچیب کېتدیم. نظریمگه قیافه‌سی جدا تانیش کۆرینسه هم، بیراق اونی اېسلالمه‌دیم. قیافه‌م و کۆزلریم نینگ حالتیدن خاتین موضوعنی پَیقه‌دی و: مېن‌من، خاتینینگ. بولر هم بله‌لرینگ، دېدی!

مېن اېسه اویاتدن قیزه‌ریب کېتدیم... موندق قره‌گنده حقلی هم اېدیم، چونکه خاتینیم و بله‌لریمنی هیچ قچان بوندق تمیز و کیینگن وضع ده کۆرمه‌گن اېدیم. مېن اویگه کېلگنیمده اولر اوخله‌گن بۆلر اېدیلر. اولر اویغانگنلریده، مېن ایشدن چرچب کېلیب، اوخله‌گن بۆلر اېدیم!...

حاضر اۆشه کوندن نېچه ییل اۆتگن. بیز بشقه نېچه بله هم کۆرگنمیز. خداگه مینگ قتله شکر بۆلسین، بیزنینگ اۆرته‌میزده حتی کیچیک بیر کېلیشماوچیلیک هم تاپیلمه‌گن و تورموشیمیز یمانلشمه‌گن. سببی، بیرار نرسه حقیده بحثله‌شیشگه یا بیر-بیریمیزگه غیدی-غیدی دېیماققه اصلا فرصت تاپمه‌گنمیز. حال بو که، مېن ایشله‌مه‌یدیگن بیکار بیر عیال بیلن اویلنگنیمده اېدی، اۆشه بیرینچی کونی‌یاق بقیر-چقیر و جار و جنجال قیلر اېدیک و تورموشیمیز کۆپ دوام اېتمس اېدی.

بو سیناو، اینگ یخشی دلیل بونگه که، عیاللرنینگ تشقریده ایشلشلری و اجتماعی فعالیتلرگه قتنه‌شیشلری، هیچ قچان عایله‌لر خوشبختلیگی‌گه تؤسیق بؤلمه‌یدی. بلکه عکسینچه، عایله‌لرنینگ دوامی و بقاسی اوچون یگانه مهم عامل دیر. مین اؤزیم، عیاللر اجتماعی فعالیتلرگه قؤشیلیشلری نینگ جدی تمانداشی و حامیسی‌من، ایشانینگلر!!

یشه‌سین یورت!

بیلمه‌دیم، نیمه بۆلدی یو کۆپ مدتلردن سۆنگ، جناب وزیرنینگ صبر کاسه‌سی تۆلیب قالدی می یا شکایتلر کۆپه‌یدی می و یا هم رسوالیک ایسی سرپوش قۆییب بېرکیتیب بۆلمه‌یدیگن درجه‌ده آرتیب کېتدی می، ناچار بیز نېچه کیشی‌نی "کاشر بېگ"نینگ فلزکارلیک فابریکه‌سینی تفتیش قیلماقده جۆنتدی.

بیز انچه تېکشیرو اۆتکه‌ریب، ایشچیلرنینگ شکایتلری جدا کۆپ اېکنلیگی‌نی بیلدیک. بېش کیشیلیک بیز هیئت او یېرگه کېتدیک. هیئتده ایکی کیشی حسابچی، ایکی کیشی تفتیش و مېن هم ایش و اجتماعی ایشلر وزیرلیگی نینگ تېکشیروچیسی بار اېدیک.

شکایتلرنی کۆریب چیقیش تۆلیق بیر هفته چۆزیلدی. دوسیه‌لرنی کۆریش و تېکشیریش چاغده عقلدن آزیب، تېلبه بۆلیشیمیزگه آز قالدی. بو مؤسسه‌ده، بشقه هیچ بیر اداره یا مؤسسه‌ده مثلی کۆرینمه‌گن حق تلفلیک، اۆغیرلیک، خیانت، مینگ-مینگلب کثافتکارلیک یوز بېرگن اېدی. سالیق (مالیات)دن قاچیش... اونچه‌لیک مهم اېمس اېدی، چونکه کۆپلب فابریکه‌دارلر مالیات بېرمه‌یدیلر... بله‌لرنی جدا از پول بیلن ایشله‌تیش، ایشچیلرنینگ ایش مدتی کونیده اۆن ایکی ساعت... ایشچیلرنینگ اضافه‌کارلیکلرینی بېرمسلیک... نېچه ایشچی خاتین-قیزگه

تجاوز قیلیش... ایش جریانی یا فابریکه‌نینگ کته قزانی پارتلشی نتیجه‌سیده اؤلگن ایشچیلر عایله‌سیگه کمک قیلمسلیک.... و ... و...

مېندن اؤزگه هیئت اعضاسی تازه‌کار اېدیلر. بیر اېرتنگ وقت بیز بېش کیشی فابریگه‌گه باردیک. بیچاره ایشچیلرنینگ انتقامینی بو غداردن آلیشگه تصمیم آلگن اېدیک. اولرگه اصلا روی خوش کؤرستمسلیککه عهد قیلگن اېدیک. کاشر بېگ ظالم‌نی قیلمیشلریگه یره‌شه جزا بېریشگه تصمیم آلگن اېدیک.

فابریکه‌نینگ کته اېشیگیدن کیرگنیمیزده، بیر نېچه کیشی بیزلرنی کوتیب آلدیلر. اولر بیلن تانیشگنیمیزدن سؤنگ، اولردن بیری اداری مدیر اېکنی بېللی بؤلدی. جدا احترام بیلن بیزنی قرشی آلدیلر، کېره‌کلی حرمت کؤرسه‌تیش بیلن بیرگه، لبلری ایلجه‌یېب، یوزلریدن تبسم یاغیب تورر اېدی. بیراق بیزنینگ تصمیمی میزنی بونداق ادالر و قیلیقلر بیلن اؤزگرتیرالمس اېدیلر.

اداری مدیرنینگ دفتریگه بارگنیمیزده، عصبانیت بیلن:

– تشریفاتنی بیر یاقده قؤییڭگ، بیز دراو رئیسنی کؤریشیمیز کېره‌ک، دېدیم.

اداری مدیر کولگن حالده دېدی:

– کؤز اوستیگه قربان، ناراحت بؤلمنگیز. اتفاقده کؤره رئیس جنابلری نینگ اؤزلری هم سیزلرنی کوتیب توریبدیلر!

– بیزنینگ کېلیشیمیزدن اولرنینگ خبرلری بارمیدی؟ دېب سؤره‌دیم.

اداری مدیر تعجب بیلن جواب بېردی:

– بیلر اپدیلر، البته. موضوعنی نپچه کون آلدین مپنگه ایتدیلر. کپین بیزنی کؤپراق بیر موزیمگه اؤخشش بیر کته سالونگه باشله‌دیلر. دیوارلر چوکات قیلینگن تورلی عکسلردن لیق تؤله اپدی. بیر قریچ هم دپسنگیز، بؤش یپر یؤق اپدی. ایریم چوکاتلرده تورلی امضالی نامه‌لر هم کؤرینر اپدی. بشقه بیر بورچکده مداللر بپزه‌ب تورگن اپدی....

کته بکسلریمیز بیلن سالونگه کیریب بارگنیمیزده تعجبدن آغزیمیز آچیلیب قالدی. اداری مدیر بیزنینگ تعجبیمیزنی کؤریب، کولیب دپدی:

– مرحمت اؤلتیرینگلر، کؤپ چرچه‌گن کؤرینه‌سیزلر. التماس بیرآز استراحت قیلینگلر.

بیز حالی اؤزیمیزنی تانیتمه‌گنیمیز و نیمه مقصد اوچون فابریکه‌لریگه کپلگنیمیزنی ایتمه‌گنیمیز، اپندی اپسیمگه توشدی. بیراق اؤزیمیزنی تانیته‌من دپگینچه اداری مدیر ایتدی:

– تانیتیش‌نی کپره‌گی یؤق، بیز ایلگریدن سیز جنابلرگه چین یوره‌کدن ارادت تاپگنمیز. جنابلرنینگ هرقنداق بویوریق و فرمایشلرینی بجریشده تیارمیز.

– اونده بیز نیمه مقصدده بو یپرگه کپلگنیمیزنی بیلر اپکن‌سیزلر-ده؟! سؤره‌دیم عجبله‌نیب.

– یوز فایز جناب! بیزنینگ بیلمس‌لیگیمیز ممکن اپمس. لیکن ایشگه مشغول بؤلگنینگیزدن آلدین، التماس قهوه میل قیلینگلر!

– ایسته‌مه‌یمیز. ایتینگ، کاشر بپگ کپلسینلر، بیز او کیشی بیلن ایشیمیز بار! دپدیم عصبانیت بیلن.

– اونده چای میل قیلینگلر...!

– تشکر، ایشنی باشلش اوچون، سیز باریب رئیس جنابلرینی ایتینگ کېلسینلر. بیز اصلیده یشیرینچه او یېرگه کېلگن اېدیک. بیراق اولر بیر هفته ایلگری برچه نرسه‌دن خبر اېدیلر!

شو چاغده سالون نینگ کته اېشیگی آچیلیب، چمه‌سی آلتمیش بېش یاشلی جدا شېک کیینگن، قرنی کته بیر مردک و کۆرینیشیدن فابریکه اېگه‌سی بۆلسه کېره‌ک، کیریب کېلدی. اونینگ کیریشی بیلن برچه کارمندلر حرمت قیلیب، اۆرینلریدن توریب او تمانگه باردیلر. بیرآز مدتدن ساره همه‌لری اونینگ آرتیگه صف بۆلیب توردیلر. شېکپوش مردک، بیر کۆریشده کیشیلرنینگ احترام قیلیشگه اونده‌یدیگن آدملردن اېدی. اولوغلرگه کۆپ احترام قیلیش علاقه‌سی بۆلگن تفتیشلریمیزدن بیری درحال اۆرنیدن توردی، بیراق فابریکه گه نیمه مقصدده کېلگنی اېسیگه توشیب، قیته اۆرنیگه اۆلتیردی. کاشر بېگ بیزنینگ احترام قیلمه‌گنیمیزگه اعتنا قیلمه‌ی، بیز تمان کېله‌یاتیب دېدی:

– مرحمت، بویورینگ... التماس اۆرنینگیزدن قیمیرله‌منگلر!

کاشر بېگ بیزلرنی اۆغیللریم دېب خطاب قیلگنیده، بېشاوویمیز جدا ناراحت بۆلدیک. اۆزیم بیلن دېدیم:

عجب آدابسیز آدم اېکن، هنوز هم ایکی وزیرلیک نینگ هیئتی بیلن قنداق گیپریشی‌نی بیلمه‌یدی. مالیه وزیرلیگی تفتیشی اونینگ گیپدن شونچه‌لیک ناراحت بۆلدی که یوزینی اوندن اۆگیریب، سگرت چکیش بیلن مشغول بۆلدی. مېن هم ناراحتلیکدن ایاغ نی ایاغ اوستیگه تشلب، بیر سگرت یاقیب، دودینی او تمان پوفلب یېباردیم...! کاشر بېگ مخصوص صمیمیت بیلن بیزلرنی خطاب قیلیب دېدی:

– خوب سہویملی اۆغیللریم، کۆپدن-کۆپ خوش کہلیب سیزلر. قنداق عجب، بیزنی اپسلب‌سیزلر! خودی کۆپ ییللردن بہری بیر-بیریمیز بیلن تانیشدیک، بیز بیلن معامله قیلر اپدی. اونگه بیر ادبی جواب بہریش و بشقه‌لرگه هم عبرت سباغی بۆلیش اوچون اۆرنیمدن توریب دہدیم:

– بیز مخصوص تفتیش هیئتی‌میز. سیزدن قیلگن مونچه شکایتلر قنچه‌لر تۆغری اپکنی‌نی معلوم قیلیش اوچون تہرگاو (تحقیق) قیلماق اوچون سیزنینگ فابریکه‌نگیزگه کہلگنمیز. او اپسه، عجیب بیر کولیب دہدی:

– کۆپ خوش کہلیب‌سیزلر تفتیش جنابلری...! بیز گویا قانونگه قرشی اَیریم ایشلر قیلگنمیز و بیزدن شکایت قیلگنلر، دہدینگیز، اَ. کہین اداری مدیردن بیرار نرسه کہلتیردینگیز می؟ دہب سۆره‌دی. مدیر جواب بہردی:

– جناب، نہچه قتله نیمه گه میلینگیز بار؟ دہب سۆره‌دیک، بیراق اولر هیچ نرسه ایسته‌مه‌دیلر.

– عجب سۆزله‌یسیز. مهمان هم نیمه میلیم بار، دہب ایته‌دی می، بارینگ ایتینگ کہلتیرسینلر.

مدیر سالوندن چیقدی. تفتیشلردن بیری دہدی:

– زحمت چہکمنگ، بیز هیچ نرسه میلی‌بیز یاغ و غرور بیلن قۆشیمچه قیلدی:

– بیز یہماق اوچون کہلمه‌گن‌بیز، بلکه مردم نینگ شکایتی‌نی تفتیش قیلماق و بو سیزنینگ کارخانه‌نگیزده نیمه بۆلاتگنی‌نی بیلماق اوچون کہلگن‌بیز.

– سیز حق سیز. کہین بیزلرگه جدا یقین کہلیب، تفتیشلردن بیری نینگ ییلکه‌سینی سیلب توریب، بیزنینگ محبتیمیزنی جلب اېتیشگه حرکت قیله باشله‌دی. او اۏزی‌نینگ آته‌لرچه معامله‌سی بیلن بیزنی شونداق هم مومدېک یومشه‌تیب قۏیدی که هیچ نرسه قیلیشگه قادر اېمس اېدیک. حتی مېنی سیله‌ماقچی بۏلگنیده، قۏلینی قه‌یتره‌من دېسم، لیکن اونی ناراحت قیلیشنی کۏنگلیم ایسته‌مه‌دی!

اوچ کیشی مدیر اداری بیلن بیرگه تورلی ایچیملیکلردن لیق تۏله اوچته لَلِی (پتنوس) بیلن سالونگه کېلدیلر. اونگه ایتدیم:

– بیز یېماق و ایچماق اوچون کېلمه‌گنمیز، ایشگه مشغول بۏلسک یخشیراق. او، آته‌لرچه لحن بیلن دېدی:

– شاشیلمه‌ی‌میز، حاضر سیز مرحمت قیلینگ، کېین اصل موضوعگه هم باره‌میز. لَلِی (پتنوس)نی آلدیمیزگه قۏیدیلر. یېمه‌سک، جدا ناقوله‌ی بۏلر اېدی. بو ایشیمیز آدابسیزلیک، دېب توشونیلر اېدی. بیر گیلاس میوه سوویینی اۏته ناراحتلیک بیلن ایچدیم. کاشر بېگ سۏره‌دی:

– سیزلر دیوار یوزیده‌گی بو عکسلرنی کۏرگن میسیزلر؟ هیچ بیریمیزنینگ اۏرنیدن تورمه‌گنی نی کۏریب، اۏزی اۏرنیدن توردی و بیزلرنی عکسلرنی کۏریشگه چارلب، دېدی:

– مرحمت تماشا قیلینگ: بو عکسلر، وطن اېرکینلیگی یۏلیده مینگلرچه کوره‌شچی ییگیتلریمیزنینگ قانی، سوو اریققه آققندېک آقیب تورگنده آلینگن. عزیزلریم، بیز وطننی انه شونداق قیلیب قوتقرگنمیز...! او چاغده بیزده قورال-یراق یۏق اېدی، بیراق قورچ و محکم ایمانیمیز بار اېدی. بو نرسه کوره‌ش و اېرکینلیک اوچون برچه نرسه‌دن کېره‌کلیراق و مهمراق اېدی...!

خواه نا خواه عکسلرنی کؤردیک و او هم مغرورلرچه بیزگه باقر اپدی. اؤغیللریم، بو عکسگه قره‌نگلر، بو عکسنی شمال جبهه‌سیده آلگنمن. بو اؤشه چاغ‌نینگ اپنگ قانلی جبهه‌سی اپدی. جبهه‌نینگ قوماندانلیگی مپنینگ ذمه‌مده اپدی. هه، بو یورت آسانلیکچه قوتقریلگن اپمس... کپین رهبرلردن بیریگه تپگیشلی بیر عکسنی کؤرسه‌تیب، دپدی:

– سیز اونینگ یازوویگه توجه قیلینگ، عکس یوزیگه یازیلگن: اینا‌غه‌م کاشر قوماندانگه ساوغه. یادی به خیر عجیب کونلریمیز بار اپدی و اؤلکه‌نی قوتقرماق اوچون قنداق کوره‌ش و نیمه فداکارلیکلرنی قیلمه‌دیک، دپیسیز... کاشر بپگ اوروش نینگ حساس صحنه‌لرینی شونداق هم آب و تاب بپریب شرحلر اپدی که، برچه‌میزنی هیجانلنتیریب قؤیدی! اؤشه پیتده، مپن بیلن جبهه رئیسی سؤزلشه‌دی، دپب خبر بپردیلر. بیراق رابطه اوزیلدی... او تیلگرام ارقه‌لی مپنگه یازدی:

– کاشر اینا‌غه: سیزنینگ موفقیتلرینگیزنی ملتیمیز هیچ قچان اونوتمه‌یدی، بیز سیزگه فخرلنه‌میز. ملتیمیز بو فداکارلیکلرینگیزنی هیچ قچان اونوتمه‌یدی. کؤزلرینگیزنی اؤپه‌من.

قیسقه‌سی، کاشر بپگ اوروش و جهاد حقیده جدا هم کؤپ سؤزلب، بیزنینگ وطندوستلیک حس-تویغولریمیزنی غلیانگه کپلتیردی. اینیقسه مالیه وزیرلیگی تفتیشی کاشر بپگ سؤزلری تأثیریگه کپتیب، پیغلب پیباریشیگه سَل قالگن اپدی!

– هه اؤغیللریم... او چاغلرده سیزلر جدا کیچیک اېدینگیزلر و بیز اېسه اېرکین‌لیککه اېریشماق اوچون باتیرلرچه انه شونداق فداکارلیک قیلدیک. کاشر بېک بیر آز جیم قالیب، کېین دېدی:

– سیزلرنی قیغورتیردیم، شکیللی! مالیه وزیرلیگی تفتیشی دېدی:

– جناب اونداق دېمنگ، بیز جدا فایده‌له‌نیب، لذت اېلتیک...! کاشر بېگ دېدی:

– هه، مېن اؤتمیش خاطره‌لریم بیلن تیریکمن و ایتگنلریم بشقه‌لر اوچون داستانگه اؤخشه‌یدی. اېندی اصل موضوعگه کېله‌میز. شونده مالیه وزیرلیگی تفتیشی ایتدی:

– التماس، ادامه بېرینگ، حکایتلرینگیزنی اېشیتماق اوچون بیزلرگه افتخار بغیشلنگ...

کاشر بېگ اؤزی و همرزملری باتیرلیگینی شرحلر اېکن، بیر اؤرتاغی‌نینگ اؤلیشی نی عجایب یؤسینده جدا اینچلی بیان اېتیب، برچه‌میز بله‌لردېک کؤزیمیزدن شر-شر یاش تؤکیب ییغله‌دیک! کاشر بېگ بیرآزدن سؤنگ ایتدی:

– سیزلرنی جگرخون قیلگنیم اوچون عذر سؤره‌یمن، نیمه قیله‌ی اؤز قؤلیمده اېمس. اؤشه روزگارلرنی اېسله‌گنیمده، یاشلریم اختیارسیز آقه‌بېره‌دی. مېن ایتدیم:

– التماس ادامه بېرینگ. کاشر ساعتیگه قیا باقیب، دېدی:

– توشلیک چاغی دیر و اؤرنیدن توردی. بیز هم اختیارسیز اؤرنیمیزدن توردیک و آرتیدن باره‌بره‌دیک. کاشر بیگ بیزلرنی اؤزی نینگ اینگ سؤنگگی مودل موتریگه میندیریب، یؤلگه توشدی.

– اؤغیللریم، توشلیکنی قه‌یه‌رده قیله‌یلیک؟ مین ایتدیم:

– اصل ایشیمیزنی باشلشگه اجازت بیرسنگیز. او سؤزیمنی کیسیب، دیدی:

– سیز نیمه دییسیز؟... ممکن می... سیزلرنی ییلیده بیر یؤله‌دن آرتیق کؤرمه‌یمن، مین خودی آته‌لرینگیزدیک‌من. یؤق ممکن ایمس. کیین رئیس جنابلری بویوک رستورانتلردن بیری نینگ آدرسینی هیداوچی‌سیگه بیردی و قیته ماجرالرینی شرحه‌ی بیردی... توشلیک ایکی ساعت چؤزیلدی. شو پیت مالیه وزیرلیگی تفتیشی قولاغیمگه سیکین شیبیرله‌دی:

– چیندن هم اویات. بونداق آدمگه قنداق قیلیب "سین شونداق غیرانسانی ایشلرنی قیلگن سن"، دیب ایتیش ممکن؟ حقیقتده هم نمک حراملیک بؤله‌دی...!

توشلیکنی قیلگندن سؤنگ، فابریکه‌گه قیتدیک. رئیس هر بیریمیزگه بیر پیاله قهوه تعاریف قیلیب، دیدی:

– خوب، قهوه‌نی ایچگندن ساره اصل ایشگه باشله‌یمیز. قهوه‌نی ایچیب بؤلگندن سؤنگ، او بیزلرنی اؤز اتاقیگه باشلب باردی. او دیدی:

– هه، بله‌لریم سیز ییگیتلر و کیله‌جک نسللرنینگ ایرکین یششلرینگیز اوچون بیز وطننی انه شونداق قیلیب نجات بیردیک. ویرانگر اوروشدن کیین هر مملکت‌نینگ رواجله‌نیشی نیمه‌لرگه باغلیقلیگی‌نی اؤیله‌گن‌سیزلر می؟ او صنایع

دیر... هه ینگی صنایع قوریلمه‌سه، اوروش کؤریب اپزیلگن ملت تپزده یؤق بؤله‌دی. اوروش توگه‌گندن کپین، رهبر مپنی چارلب دپدی:

– کاشر بپگ، ینگی صنایع‌نی کپلتیریب، فابریکه‌لرنی قوریب بو بیچاره ملتنی کمبغللیک و یؤق بؤلیب کپتیشدن قوتقرماق سپن و سپنگه اؤخشش آدملرنینگ بورچی دیر. اوندن سؤنگ، مپن نظامی احترام قیلیب دپدیم:

- رهبر جنابلری، وطن یؤلیده حتی جانیمنی فدا قیلیشگه هم تیارمن، بیراق فابریکه قورماق اوچون بساطیمده هیچ پولیم یؤق، دپدیم. شونده رهبر بیر کولیب، دپدی:

– پولی مهم اپمس، ایش تپه‌سیده سپنگه اؤخشش جانکویر آدملرگینه بؤلسه، بس.

کپین کاشر بپگ بیر ملی بورچ صفتیده، فابریکه‌نینگ قنداق قیلیب قورگنی حقیده به تفصیل سؤزلب، قؤشیمچه قیلدی:

– اؤغیللریم، بیر فابریکه‌نی قورماق یاو بیلن جبهه‌ده اوروشگندن انچه قیین، ایشانینگ. مپن او ییللرده اوروش، تاغ و تاش، چؤل و تفنگدن اؤزگه نرسه‌نی کؤرمه‌گن اپدیم. اپندی بیر اؤیلنگ، بوندق حالتده قنداق قیلیب فابریکه قورر اپدیم؟ بیراق اؤزگه چاره یؤق اپدی. ملی بورچ صفتیده اونی قوریشیم کپره‌ک اپدی. باشینگیزنی آغریتمه‌ی، جانیمنی جبارگه بپریب فابریکه‌نی قوردیم. منه اپندی کؤریب تورگنینگیزدپک، مینگ کیشیدن آرتیق وطنداشلرینگیز ایشلب توریبدیلر. او تغین دوام اپتدی: اپندی کپلینگلر، سیزلرگه فابریکه‌نینگ تورلی بؤلیملرینی کؤرسه‌ته‌ی.

کاشر بهگ بیلن بیرگه زینه‌لردن قویی توشدیک. خندقه اؤخشش بیر یېرگه باردیک. رئیس قره چوکاتلرده، تېگره‌گی قره فیته آلینگن عکسلرگه اشاره قیلیب دېدی:

– بولر ینگی قوریلگن صنایع یؤلیگه شهید بؤلگنلر دیر. کؤزیگه یاش بلقیب دېدی:

– هه، بولرنینگ دېیرلی برچه‌سی ایش جریانیده شهادت شربتی نی ایچگنلر. مېن اولرنینگ جنازه مراسمی اوچون کؤپ پوللر صرفلب، کېین مخصوص قبرستانگه اولرنی کؤمگن‌من. اولرنینگ خاتین و بله-چقه‌لری کېین بدبخت و سرسان بؤلیشلرینی بیلیب، اولرنی فابریگه ده ایشگه آلدیم. سؤره‌دیم:

– جناب، بولرنینگ برچه‌سی ایش جریانیده اؤلگنلر می؟ و اولرنینگ اؤلومی ایشدن می؟

– هه، ایش اوستده، هیچ قِیسی یؤق. یشه‌سین وطن! یشه‌سین وطن!

کاشر بهگ کؤز یاشلرینی اریتیب توریب، اداری مدیرینی چقیریب دېدی:

– بو یېر مېنیکی اېمس، منه بو وطنداش بیگیتلریمیزنینگ مالی دیر! ایسته‌گن نرسه‌لرینی نظرلریدن اؤتکزماق اوچون تیارلنگ. کېین بیزلرگه باقیب دېدی:

– ایشلریز توگه‌گندن کېین لطف اېتیب مېنینگ دفتریمگه هم بیر کېلینگ. ساعت عصر بېش بؤلگنده فابریکه نینگ قؤنغیراغی چلیندی و کېین اېرته‌لبکی ایشچیلر رخصت بؤلیب، عصر شیفتی (نوبتی) ایشچیلری فابریکه‌گه کېلدیلر. تفتیشیمیز اوچ کون دوام اېتدی. اوشبو مدتده مملکتیمیز تاریخیدن بیلمه‌گن

نرسه‌لرنی اؤرگه‌نیب آلدیک. بیراق فابریکه‌ده قانونگه قرشی بؤلگن بیرانته نرسه هم تاپمه‌دیک!! شو اوچون اویالگنچه رئیس‌نینگ قاشیگه باریب عذر سؤره‌ب، کېتیش گه رخصت آلدیک. کاشر بېگ معنالی کولیم سیره‌ب، دېدی:

– پرواسی یؤق، بونداق نرسه‌لر کؤپ یوز بېره‌دی. وطن امان بؤلسه‌گینه، بؤلگنی...، برچه‌میز فانی‌میز، فقط وطن یشه‌سین. یشه‌سین وطن و وقارلی ییگیتلری! بیز هم فابریکه‌نینگ خودی بیر شریکی بؤلگندېک خوش اېدیک. کاشر بېگ خیرلشگنیدن سؤنگ، آدملریگه بیزلرنی مخصوص موتر بیلن اؤز اداره‌لریمیزگه یېتکه‌زیب قؤییشگه بویروق بېردی!

بیزنینگ دردلریمیز شو!

بیرینچی قره‌شده بقاللیک کیچیک بیر دکاننی کؤردیم. بقال یېر یاغی (تېل خاک) قویماقده اېدی و بیر خاتین هم ایشی نینگ توگشینی کوتماقده اېدی. اولر بیزنی کؤرگن زهاتی، بیرینچی بؤلیب خاتین، کېین اېسه بقال کوله‌باشله‌دیلر. ساره بقال بقریققه اؤخشش تاووشی بیلن دېدی:

– هی... رشید بېک سیزلرنی کوتیب اؤلتیرگن. چایخانه شو یقینلرده، او تېپه‌دن آشسنگیز، اؤنگ قؤلده شونداقینه کؤرینه‌دی.

– رشید اکه کیم دیر؟ دېب سؤره‌دیم.

– کؤره‌سیز و تانیشه‌سیز، انشاءالله. دېدی کؤلیب.

تېپه‌گه چیققنیمیزدن سؤنگ، چایخانه کؤریندی. بیر بله بیز تمان یوگوریب کېلیب:

– رشید اَبه‌م چایخانه‌ده سیزلرگه منتظرلر، دېدی.

مېن چیندن هم بو موضوعگه سینچکاو بؤلگن اېدیم. چایخانه اېشیگیدن کیرگنیمده، چایخانه آدملردن تؤله اېدی.

– سلام، جنابلر!

سلامنی علیک آلمسدن برچه‌لر کولر ایدیلر، مسخره‌آمیز کولگی، البته.

– رشید اکه کیم دیر؟ دیب سؤره‌دیم.

– هایله‌کی! دیدی بیراو.

چایخانه‌نینگ بیر چیتیده چیرایلی سقاللی بیر چال منجه (تخت) اوستیگه چارزانو قوریب اؤلتیرگن ایدی. او بیزنی کؤرگن زهاتی:

– خوش کیلیب‌سیز، کیلینگ، مرحمت قیلینگ! دیدی.

– لطف قیله‌سیز، منتداربیز. رشید اکه سیز میسیز؟

– هه، مین من.

– بیزلردی کوتیب تورگن‌سیز، گویا. چونکه یؤل بؤیی کیمدی که اوچره‌تدیک، کوتیب اؤلتیرگنینگیزدن بیر نیمه ایتر ایدی.

– کیلینگ اؤلتیرینگلر. مردم سیزلردی شهرلیکلر کییمیده کؤریب، اؤشه آدملرسیزلر، دیب اؤیلبدیلر، چاغی. ایندی ایتینگ، نیمه میل قیله‌سیز؟

مین بؤسه اولردی قیشلاغی یقینیده موتری‌بیز بوزیلگنینی شرحلب، مردم بیزلردی کؤریب‌آق "رشید اکه سیزلردی کوتیب اؤلتیرگن" دیگن جمله‌نی تکرار قیلگنلیک‌لرینی قؤشیمچه قیلدیم.

رشید اکه بیزدی باشیمیزدن اؤتگن ماجرانی ایشیتیب، قیشلاقلیکلرگه قره‌ب:

– بولر بیز کوتیب تورگن کیشیلر ایمس. اولردی اؤتگن ییلی کؤرمه‌گن ایدیز می؟ دیدی.

نیچه کیشی بیرگه دیدیلر:

– سیز حق‌سیز، بیز ینگلیشگن ایکن بیز.

مین بو اؤرینده سینچکاو بؤلیب، رشید اکه دن:

– کیم یا کیملرگه منتظرسیزلر؟ دیب سؤره‌دیم.

رشید اکه سؤراغیم گه جواب بیرمسدن:

– حتماً کیله‌دیلر. قه‌یرده بؤسه‌لر هم تاپیلیب کیله‌دیلر، دیدی.

او، کین چؤنتگیدن توگیلگن بیر رومالنی چیقه‌ریب آچتی. ایچیده تؤرتته سگرت قوطیسی بار ایدی. ایکیته‌سی "ینیچه" بیرته‌سی "کیلینچه" و ینه بیری "بؤغازچه" ایدی. بؤش قوطیلردی یوزیگه نامفهوم جمله‌لر بیتیلگن و چله‌مه-چتّی شکللر چیزیلگن ایدی. رشید اکه دن:

– بولر نیمه‌دی؟ دیب سؤره‌دیم.

– بولر بیِ درمان دردلری بیز، دیب جواب بیردی، آه چیکیب.

– قنداق درد؟ دیب سؤره‌دیم تعجب مینن.

– "درد بیدرمان" لیکن ایندی عادی بیر نرسه بؤلگن. اینیقسه سیلاولر پَیتی قیشلاقلیکلردی دردلری و ایستکلرینی ایشیتماق اوچون قیشلاق‌مه-قیشلاق یوریب، اؤشه کته‌کانلری بیزنینگ سایه‌سینی تپنگری باشی بیزدن کم قیلمه‌سین.

اؤتگن ییلی هم اولردن تؤرت کیشی قیشلاغی بیزگه کیلدیلر. موتر عیناً شو چایخانه‌نی آلدیگه تورگنی حاضر هم کؤز اؤنگیمده. اولردن بیری موترلری تپگره‌گیگه تؤپلنگن آدملرگه قره‌ب، دیدی:

– برادرلر، حالیگچه کیشی سیزلردی درمانسیز دردلریزدی ایشیتمه‌گن و درمان قیلمه‌گن. دموکراسی نی چین معناسی، خلق ایستکلری و احتیاجلرینی قاندیریش دیر. مین هم عیناً شو قصد اوچون بو یرگه کیلدیم. هرقنداق درد یا قیین‌چیلیگیز بؤسه بیملال ایتینگ. بیز اولردی برطرف قیلیشیده سیزگه کمکلشه‌بیز.

اولوس بو سؤزدی ایشیتیب، تؤپ-تؤپ بؤلیب چایخانه‌گه کیله‌باشله‌دیلر. اولوس دردلرینی ایتر ایدیلر. او تؤرت کیشی ایسه سگرت قوطی لریگه بیر نیمه‌لر بیتر ایدیلر. بیراو ملاریا ایسیتمه‌سیدن سؤزلسه، اولر دراو یازیب آلیب، کسللیک تی آلدینی آلماق اوچون بؤیروق صادر قیلدیلر. قیشلاغی بیز اؤقیتووچیسی یکه‌لیگیدن شکایت قیلیب، بیر اؤزی بیش صنف تی اؤقیتگنینی ایتدی و بیر نیچه اؤقیتووچی کیلیشینی ایسته‌دی. اولر بونی هم بیتیلر.

باشیزدی آغریتمه‌ی، مردم نیمه‌ییکه ایتتیلر، اولر یازدیلر و برچه‌سینی بجره‌بیز، دیب وعده بیردیلر. مین بو موضوعلرده تجربه‌لی بؤلگنیم اوچون اؤقیتووچی گه قره‌ب دیدیم:

– بولر یوزگه یوز یلغان ایته‌دیلر. ایشکلری لایدن اؤتکینچه قیله‌بیز، دیب وعده بیره‌دیلر. بولردی آلدیگه قیلینالمه‌یدیگن ایشتی اؤزی یؤق! بیر درخواست مین هم قیله‌ی، دیب دراو:

– باردی-کیلدیلری بیز آسان بؤلماق اوچون اینگ سؤنگگی ایستگی بیز شو که، قیشلاغی بیز و پایتخت اره‌سیده بیر تیمیر یؤل قورسینلر، دیدیم.

اولر بیر نیمه‌لردی بیتیب مثبت جواب بیردیلر. اولر برچه یادداشتلردی سگرت قوطیلریگه بیتر ایدیلر.

اولر مردم دی دردلریگه ییتیب بؤلگندن ساره، مردم هم چایخانه‌دن چیقیب کیتتیلر. اولردن ایکی کیشی‌سی سگرت قوطی‌لرینی تشقریگه تشله‌دیلر. مین هم دراو اولردی آلدیم.

توشلیکدن سؤنگ ینه بیرلری بؤش سگرت قوطی‌سینی تشله‌دی. اونی هم آلدیم. تؤرتینچیسی شهرگه جؤنب کیتیش اوچون موترلریگه مینیب، هنوز چایخانه‌دن یوز مترچه اوزاقلشمه‌ی توریب، سگرت قوطی‌سینی موتردن تشقریگه اولاقتیردی. بو کؤریب تورگنیز تؤرتته بؤش سگرت قوطی، اؤشه‌لر دیر.

"ینیچه" بؤش قوطی‌سینی آلیب دقت بیلن قره‌سم، یوزیگه شکری بیگ دیگن بیر کیمسه‌نی آتی آلتی قتله یازیلگن و تؤرتته یولدوز، ایکیته قایق تی عکسی و بیر نیچیته مربع و مثلث شکلی هم چیزیلگن ایکن. "کیلینچه" قوطی‌سینی یوزیگه هم شونداق بیتیلگن ایکن:

"خاتینیم دی مقرر بؤلیشی اوچون توصیه ویزیت کارتی؛ واسطه‌بازلیک؛ بیر تجارت هیئتنی ایتالیاگه جؤنتماق اوچون واسطه‌بازلیک؛ حزب اعضاسینی استعفا

قیلیشی آلدینی آلیش؛ ینه بیر مشهور رقاصه آتی بیلن ۸۰ ته اؤق بیلن تپشیلگن قلب شکلی!

و "بؤغازچه" قوطی‌سینی یوزیگه هم بیر نپچیته تیلفون نمره‌سی، نپچیته مشهور کاباره‌لردی آتی کؤرینر اپدی. تؤرتینچی قوطی‌نی یوزیده‌گی نرسه‌لرنی اؤقیالمه‌دیم، چونکه بیردن تلاتؤب بؤلیب قالدی:

- کپلاتتیلر!، کپلاتتیلر!...

- کپلاتتیلر!

بیر آزدن سؤنگ، اپنگ سؤنگگی سیستم بیر موتر چایخانه قرشی‌سیگه کپلیب توردی. اوچ کیشی اوندن توشدی. اولردن بیری تؤپلنگن مردمگه قره‌ب:

- همشهرلر سلام! دپدی. و ایکینچیسی اپسه:

- اپ باتیر و شرافتلی اولوس سلام! و اوچینچیسی هم:

- برچه عزیزلریمگه سلام! دپدی.

قیشلاقلیکلر جواب بپرمه‌ی، کولر اپدیلر. خودّی بیزلرگه بورونراق کولگنلریدپک. بیراق اولر پروا قیلمه‌ی، ایکی کیشی‌سی اؤریندیق (چوکی) گه و بیری هم منجه‌گه رشید اکه نینگ یانیگه اؤلتیریب، چوقور و ایلیق حال-احوال سؤره‌شیب اؤلتیردیلر. اولردن قرنی کته بیری سؤره‌دی:

- خؤش جنابلر، اؤتگن ییلدن بپری حالیز قنداق دی؟

رشید اکه قیشلاقلیکلردن نماینده‌لیک قیلیب دپدی:

– تشکر، یخشی بیز. سیز قنداق سیز؟

– بیز هم شکر یخشی بیز. چهره‌لریزدی شاد و خرم کؤرگنیمدن قووانچی بیز آرته‌دی. تهنگریم سیزلردی دایم خوش سقله‌سین.

اوچ کیشیدن قریراغی اولوسگه باقیب:

– جنابلر! عزیزلریم! دموکراسی، یعنی که خلق دردی و ایستکلریگه بپتماق. بیز دردلریزدی چاره قیلماق اوچون حضوریزگه قدم رنجه قیلگن بیز. خدا ناخواسته چؤچیمسدن و تارتینمسدن ایستکلریز و دردلرینگیزدی بیزگه بیملال ایتینگ. سیزلردی دردلریزدی چاره قیلیش بیزدی بورچی بیز دیر. کهین چؤنتگیدن بیرته سگرت قوطی‌سینی چیقه‌ریب، یوزیگه قلم بیلن بیر نیمه‌لر بیتماقچی بؤلدی.

بیراق کیشی هیچ نیمه دیمه‌دی. چایخانه‌ده آغیر جیم-جیتلیک حاکم بؤلدی. کهین هرکیم یانیده‌گی کیشی‌سی بیلن شیبیر-شیبیرله‌ی باشله‌دی. قیشلاقلیکلردن بیری:

– آدملر ملاریا ایسیتمه‌سیدن جانگه یپتگنلر. ملاریا پشه‌سیگه قرشی باتقاقلیکلر و کؤلمکلردی پودر سپیشگه بویورینگ دیدی.

کپلگن اوچ کیشی سگرت قوطی‌لریگه بیتیب قؤیدیلر.

رشید اکه اولردن بیری نینگ یازوویگه دقت قیلیب، دیدی:

– جناب، ینگلیش (خطا) بیتتیز، چاغی!

"ینیچه" قوطی‌سینی یوزیگه بیته‌دیگن کیشی رشید اکه نی سوادسیزلیگینی بیلگن حالده حیرتله‌نیب، بیتگن نرسه‌سینی خط چیزیب اوچیردی و کپین بشقه نرسه‌لرنی بیتتی.

رشید اکه تغین اعتراض بیلدیردی. نماینده عصبانی بۆلگنیده، رشید اکه رومالینی آچیب، اونده‌گی "ینیچه" سگرت قوطی‌سینی چیقه‌ریب، دیدی:

– کیچیرینگ، اۆتگن ییل شو ایستک اوچون منه بونداق شکل چیزگن اپدیز!

رشید اکه نی سۆزینی اپشیتیب، برچه‌لر بیردن کولیب ییباردیلر و حتی اولردی اۆزلری هم. قیشلاقلیکلردن بیری:

– بیز اۆقیتووچی ایسته‌ی بیز. بپش صنفلی مکتبگه بیر کیشی اۆقیتووچی یپترلی اپمس، دیدی.

"کپلینچه" سگرت اپگه‌سی دیدی:

– سیزلر حق سیزلر. بیر اۆقیتووچی بپش صنفتی درس بپرالمه‌یدی. حاضر بونی بیتیب آله‌بیز.

رشید اکه دیدی:

– جناب ینگلیش بیتتیز، چاغی. کپین او اۆتگن ییلگی "کپلینچه" قوطی‌سینی اونگه کۆرسه‌ته‌یاتیب:

– اؤتگن ییلی بیزدی شو ایستگی بیز اوچون آلتی قتله شکری بېگ تی آتینی بیتگن اېدیز، گویا. او اوچ کیشی سگرت قوطیلرینی چؤنتکلریگه قؤیدیلر.

رشید اکه سؤزیگه دوام اېتتیردی:

– جناب، اؤق تېککن قلب شکلی هم، قیشلاغی بیزگه تېمیر یؤلنی اُولش (وصل قیلیش) اوچون چیزیلگن اېدی! کېین رشید اکه تؤرتینچی قوطینی اولرگه کؤرسه‌تەیاتیب:

– بو بؤش قوطی هم سیزلردن. بوگون کېلمه‌گن بیریزنیکی دیر.

اولردن بیری ناراحتلیک مینن بولر نیمه‌دی؟ دېب سؤره‌دی.

– هیچ، درد. او هم دردِ بیدرمان. بیراق، بو سیزنیکی می یا بیزنیکی؟ بیلمه‌یمن.

اوچله‌سی اؤرینلریدن توریب، کېتماقچی بؤلدیلر. رشید اکه دېدی:

– لطفاً ویزیت کارتیزدی اونوتمنگ. التماس، ایتینگ-چی. اونده‌گی قایق رسمی بیزلردی قیسی اجتماعی دردی بیزگه تېگیشلی دیر؟

مېن رشید اکه یانیگه تورگن اېدیم. اولر موترلریگه مینه‌یاتگنده بیری ایتدی:

– سگرتتی تشله‌شی بیز کېره‌ک.

ایکینچیسی:

– سېن حق سن، تشله‌شی بیز کېره‌ک. بشقه بو چل ایش بېرمه‌یدی.

اوچینچیسی:

- اپندی مردم بیزدی قۆلی بیزدی اۆقیگنلر.

اولردی موتری جۆنب کېتگندن سۆنگ، مردم خودّی سوت اپمه‌دیگن چقه‌لاقلردېک یېرگه یاتیب، اویاق-بو یاققه آغه‌نر اپدیلر! (اداغ)

بله‌لرنی ییغلتمنگیز!

یؤللرده باریب-کهلیب یورگن آدملرنینگ بشره‌سیگه دقت بیلن قره‌گن میسیز؟ همشهرلریمیزنینگ کؤپلری نینگ قباغی آسیلگن. اولرنینگ جدا آزی غیرعادی خوش و کولگیلری نینگ سپسی نپچه متر اوزاقدن اپشیتیله‌دی. بیزده عادی و نورمال کیشی یؤق. یا کؤپ ییغله‌یمیز و یا هم کؤپ کوله‌میز. بیراق ییغله‌یدیگنلرنینگ سانی، کوله‌دیگنلرگه کؤره جدا کؤپ. بونینگ دلیلی هم تورموشیمیزنینگ درد و قیغودن اززانچه تؤله‌لیگی دیر.

اولوسیمیز یخشیراق ییغلش و یاش تؤکماق اوچون قه‌یپرده بیر قیغولی فیلم یا درام (هندی فیلم) و یا درد و قیغودن تؤله بیران کتاب تاپسه‌لر، دراو اؤشه تمان باره‌دیلر. اگر بیران ماتم مراسمیدن خبر تاپسه‌لر، درحال او یپرگه باریب ییغله‌یدیلر. اولر درواقع اؤز حاللریگه ییغله‌یدیلر.

مپنینگ فکریمچه، خلقیمیزنینگ ییغلشی جدا اوزون اؤتمیش تاریخگه اپگه و اجتماعی مسأله‌لرگه باغلیق بؤلیب، باره-باره ملت‌نینگ عرف و عادتیگه ایلنگن. مکتبیمیز اؤشه پیتلرنینگ اپنگ یخشی مکتبلریدن بیری اپدی. کؤپلر بیزنینگ مکتبیمیزده اؤقیشنی ایستر اپدیلر، بیراق مپن او مکتبدن قاچگن اپدیم. اؤشه مکتبدن قاچیشیم دلیلینی اَیتالمس اپدیم. لیکن اپندی او پیتلردن نپچه ییل اؤتیب، اونینگ دلیلینی اَیته‌من. "مپن ییغله‌ماق و یاش تؤکماق اوچون مکتبدن قاچگن اپدیم"!

ییغله‌ماق مکتبدن قاچیشگه نیمه دخلی بار؟ دیب حتماً سؤره‌یسیز. قولاق سالینگ، داستاننی باشدن ایاغ سیزلرگه ایتیب بیره‌ی:

مکتبده اخلاق، شرافت و انظباطدن بحث قیله‌دیگن نیچه درسیمیز بار ایدی. شکری بیک اؤقیتووچیمیز ایدی. او صنفگه کیلگنده برچه‌میز جیم بؤلیب، اونگه قولاق آسر ایدیک. او شونداق هم یخشی و چیرایلی گپیرر ایدی که، اؤقووچیلر حتی نفس هم آلمس ایدیلر. صنفده چیبین اوچگنده هم، قناتی نینگ سیسی ایشیتیلر ایدی!

او پیتلر، اؤتمیشده‌گی بدبختلیکلر و درد و قیغولرنی اؤقووچیلرگه یخشی شرحلب بیریب، حاضرگی تورموشگه کؤنیکیش و شکر قیلیش و یاش تؤکیشگه مجبور قیله‌آله‌دیگن اؤقیتووچی اینگ یخشی اؤقیتووچی، دیب تانیلر ایدی.

درس موضوعی هرنرسه بؤلسه فرقی یؤق ایدی. اؤتمیش دردلرگه شریک قیله‌آله‌دیگن و اؤقیتووچی بیلن بیرگه آه و ناله چیکه‌آله‌دیگن اؤقووچی یخشی ایدی. هر اؤقیتووچی قؤلیدن کیلگنچه، بیزنی ییغله‌تیش و آه و ناله چیکیشگه مجبور قیلر ایدی...

ادبیات اؤقیتووچیمیز بای اؤغلی‌دیک دایم قیغولی شعرلر اؤقیر ایدی. "تاجی کمال" شعرلرینی آه و ناله بیلن اؤقی یاتگن پیتده برچه اؤقووچیلر یوکسک سیس بیلن ییغلر ایدیلر. حتی سپورت ساعتیده هم ییغلشیمیز اوچون بیر نیمه‌لر تاپر ایدیلر. اؤرنک اوچون، گوده‌لی و سیمیز سپورت اؤقیتووچیمیز بیرار حرکتنی یخشیراق بجرالمه‌گنیمیزده، بیزنی اورر ایدی و بیز ایسه ییغلر ایدیک!

قیسقه‌سی هرکونی ایچگن سوویمیزدن کؤره کؤپراق یاش تؤکر ایدیک. بیراق بونگه قره‌مه‌ی، بیز شکری بیگ نینگ ساعتینی اینتیقیب کوتر ایدیک.

"شکری بیگ" تاریخ و جغرافیه اؤقیتووچیسی ایدی. او آته-بابالریمیزنینگ باتیرلیگی و فداکارلیکلریدن ایسله‌گنده، برچه‌میز هؤکیللب ییغلر ایدیک. اینیقسه ایلگرگی توپراغیمیز کینگ‌لیگی و یورتیمیز باشیگه توشگن بلا-مصیبتلرنی گییرگنیده، درد و قیغو کؤپلیگیدن تماغیمیز بؤغیلیب، یاریله‌ی دییر ایدی!

"شکری بیگ"نینگ بای ایکن‌لیگینی اونینگ کؤرینیشیدن هم بیلسه بؤلر ایدی. جدا شیک کییم کییر ایدی و پولگه هم محتاج ایمس ایدی. اونینگ اؤزی هم شو مکتبده اؤقیگنی اوچون، مکتبیمیزده بیر نیچه ساعت درس بیریش و بیزنی بیلیمدن سیراب قیلیشنی ایسته‌گن ایدی. اؤلکه‌دن سؤز آچگنده بیز ییغلر ایدیک. یورت دیگنیده ییغیمیز تاووشی کؤته‌ریلر ایدی و نهایت درس سؤنگگیده "آته‌لریمیز اؤته فداکار کیشیلر ایدیلر" دیگنیده، ییغی-زاری تاووشیمیز تاباره کؤته‌ریلر ایدی.

بیر کون شکری بیگ صنفگه کیریب کیلگنیده، قیافه‌سی اؤزگرگن ایدی. دایمگیدیک کییملری توزوک ایمس؛ نیکتایی نینگ توگونی آچیق؛ کؤیلگی نینگ توگمه‌سی آچیلگن؛ رنگ-قوتی مجسمه‌ده‌ی اوچگن ایدی. او انه شونداق اوست-باشی غیرمنظم حالده صنفگه کیلدی و کته-کته آدیملر تشلب، صنفده یوری باشله‌دی. اؤقووچیلر حیرتله‌نیب، بیر-بیرلریگه باقر ایدیلر و کیشی موضوعنی بیلمس ایدی.

نهایت، او ایشیک یقینیده توردی. او شونچه‌لیک ناراحت و قیغولی ایدی که، مین اونی کؤریب ییغله‌ی باشله‌دیم. بله‌لر هم استه-سیکین ییغلشگه شَی‌لنماقده ایدیلر. اؤشه کونگچه، بیرینچیدن شکری بیگ آته-بابالریمیزنینگ باتیرلیگی و قهرمانلیگیدن سؤزلر ایدی، کیین بیز بله‌لر ییغلشگه باشلر ایدیک. بیراق او هنوز گییرمه‌ی توریب ییغلشگه باشله‌گن ایدیک. شکری بیگ نینگ اؤزی هم ییغلر ایدی. بلاخره، او قلتیراق سیس و اوزیق-اوزیق سؤزلر بیلن دیدی:

– بله‌لر، یپر سیلکینیش (زلزله) "ترگال" نی یپر بیلن یکسان قیلدی. "ترگال" بوزیلگن... نهایت موضوعنی بیلدیک و بله‌لرنینگ ناله و فریادی هم چیقیدی و برچه‌میز بیرگه ییغله‌دیک. شکری بیگ نینگ قوْل ایماسی بیلن بله‌لر جیم بوْلدی. او سوْزیگه دوام اپتیب:

– وطنداشلریمیزگه کمک قیلیش بیزنینگ ملی بورچیمیز دیر. هرکیم قنچه‌ییکه قیلالسه، پول و کییم کپلتیرسین، دپدی.

بیز شونچه هم ییغلر اپدیک که، حتی جانیمیزنی بپریشگه هم تیار اپدیک. اوْقیتووچی هر بیر اوْقووچیدن بیرته-بیرته: قنچه بیته‌ی؟، دپب سوْره‌ب کتابچه‌سیگه بیتر اپدی.

حرمتلی اوْقووچیلر، بیر اوْیلب کوْرینگ-اَ، هرکونی کوْپی بیلن ۲۰-۲۵ قروش (هر بیر تورک لیره‌سی ۱۰۰ قروش دیر-یارقین) خرچی آته-آنه‌لریمیزدن آله‌دیگن بیز اوْن-اوْن بیر یشر بله‌لرنی، اعانه بپریشگه قنداق مجبورلر اپدیلر.

بیراق، شکری بیگ تاش یوره‌کنی هم سوو-سیماب قیله‌دیگن درجه‌ده اوْلگنلر بله-چقه‌لری نینگ اَینچلی حالی حقیده آب و تاب بپریب قیغولی سوْزلر اپدی. نهایت، برچه بله‌لر پول کپلتیریشگه قرار قیلدیلر. بیری بیر لیره دپسه، ایکینچیسی بیر یریم لیره و بشقه‌سی ایکی لیره دپیر اپدی.

مپن بله‌لیگیمدن کوْنگیلچن و یوره‌گیم نازک اپدیم و شو اوچون هم کوْپ قییناقلر و ضررگه دوچ کپلگن‌من. شکری بیگ، سیزلر بو تینچ و ایسیق یپرده راحت اوْلتیرگن‌سیز. لیکن "ترگال" ده اینی-آغه و آپه-سینگیللرینگیز توپراقلرنینگ آستیگه قالگنلر دپگنیده اوْزیم و تیلیمنی توتالمه‌ی، تپلبه‌لرچه بقیریب ییباردیم: ایکی یریم لیره!

شکری بیگ باش ایملب تشکر قیلدی و آتیم قرشی‌سیده: اؤن یشر، ایکی یریم لیره، دپب بیتیب قؤیدی.

او پیتلر، یعنی اؤتتیز ایکی ییل بورون (داستان یازیلگن پیت، نې بوگونگی پیت-یارقین) ایکی یریم لیره‌میز حاضرگی اؤن بپش لیره‌گه تپنگ اپدی. مپن کپسکین احساسات و هیجان طفیلی نیمه قیله‌آتگنیم نی بیلمس اپدیم.

شکری بیگ قیته سؤزلشگه باشله‌دی: بله‌لر یتیم بؤلگنلر، آنه‌لرینی قؤلدن بپرگنلر. مپن قلتیراق سپس بیلن دپدیم:

- اوچ لیره! شکری بیگ تغین دوام اپتدی:

- وطنداشلریمیز سیزنینگ کمکلرینگیزگه محتاجلر!

- بپش لیره! دپب بقیردیم.

- دینداشلریمیز بیچاره بؤلگنلر!

- آلتی لیره، جناب!

تاووشیم بوتون صنفنی تؤلدیرگن اپدی. کؤزیم، صنفداشلریم نینگ یاشدن تؤله کؤزلریگه توشگنده، اختیاریم قؤلیمدن کپتیب، اؤزیمنی توتالمه‌دیم و جناب یپتّی لیره! دپب بقیردیم. عیناً قؤنغیراق (زنگ) چلینگنده: اؤن لیره! دپب بقیردیم. یخشی هم که قؤنغیراق چلینگن اپکن، عکس حالده شکری بیگ سؤزلری نینگ تأثیریده یوز لیره و یا مینگ لیره هم دپیشیم هیچ گپ اپمس اپدی.

کۆپ ییغله‌گن اوچون کۆزلریم قیزه‌ریب کېتگن اېدی. اویگه کېلگنیمدن سۆنگ، آنه‌مگه یېر سیلکینیشدن ضرر کۆرگنلرگه اۆن لیره کمک قیله‌یلیک دېگنیمده، یوزیمگه شونداق بیر قتیق ترسکی توشیردیلر که، کۆزیم آلدی قرانغو بۆلیب، تېگره‌گیم گه ایله‌نیب کېتیدیم.

اېرته‌سی مکتبگه بارمه‌دیم. یخشی اۆقووچی بۆلسم هم، مکتبگه بارالمه‌دیم. کوچه‌لرده سنقیب یورر اېدیم. اېندی سیزلرگه ایتماقچی‌من:

بله‌لرنی ییغله‌تیش اۆرنیگه، اولرنی کولدیرسک یخشی اېمس می؟ (اداغ)

بویورتمه بیانیه

نەچینچی قتله قماقدن چیققنیمده ایشسیز، پولسیز و دوستسیز اپدیم. ماجرادن خبری بۆلگن اپسکی اۆرتاقلریمدن بیری دپدی:

– سپنینگ ایشسیز و پولسیز اپکنینگ چیندن هم حیف.

– خی نیمه قیلەی، دپیسن؟

– اپرتەگه قاشیمگه کپل، سپنی دوستلریمدن بیری بیلن تانیشتیرەمن. سپنگه اۆخشش بیر کیشی اونگه کپرەک. اپرتەسی اۆرتاغیم مپنی دوستی بیلن تانیشتیردی. او بوتدوز اپکن و عیاللرنینگ ایاق کییمی نی بیتیم (قرارداد) اساسیده تیکر اپدی.

او پیتده تورکیەده دموکراسی اپندیگینه سپکین-سپکین رواج تاپەیاتگن اپدی. هیچکیم بیراونینگ سۆزینی اپشیتمس و برچەلر تورکیەنی زوال و نابودلیکدن قوتقرماق اوچون وکیل بۆلماقچی اپدیلر.

او پیت سَیلاولر فصلی اپدی و کفاش دوستیمیز هم اۆزینی کاندید قیلیب، برچه رسمی باسقیچلرنی اۆتکەزیب، کورەش میدانیده آتشین بیانیه بیتیب بپریش اوچون مناسب بیر کیشینی ایزلب یورگن اپکن. او بیتیلگن بیانیەنی یادلب، خلق الله حضوریگه ایراد قیلماقچی اپکن. او ایتر اپدی:

– مملکت نینگ مینگلرچه ایشچیسی مېنی آت و نشانیم بیلن تانییدی. بو توده‌لرنینگ حق-حقوقیدن دفاع قیلیش مېنینگ کېله‌جک ریجه‌م دیر. مېن اولرنی خوجه‌ییلر و بادارلری ظلمیدن قوتقرماق اوچون کوره‌شه‌من. اگر بو ایشچیلرنینگ تۈرتدن بیری هم مېنگه رأی بېرسه، مېن وکیل بۈله‌من.

او تورکیه‌نینگ رواجله‌نیشی و ترقیاتی اوچون کۆپ ریجه‌لری بار اېدی. بیراق افسوس که سوادسیز اېدی و کېله‌جک ریجه‌لرینی بیتالمس اېدی. شونینگ اوچون، بیر یخشی بیانیه یازیب بېریشنی مېندن ایسته‌دی.

مېن ایستگینی اینابتگه آلیب، یخشی بیر بیانیه بیتیب بېردیم. حافظه‌م ایش بېرگنیچه اۈشه بیانیه‌ده بو مطلبلرنی کیریتگن اېدیم:

بیرتیق جورابلرنی یۈقاتگندن اۈزگه نرسه‌نگیز بۈلمسه اې عزیز ایشچیلر! سیزلر اۈزینگیز تۈقیگن جورابلردن کییشگه حقینگیز یۈق! تۈقیگن تکه‌لرینگیزدن فایده‌لنسنگیز! تیککن بوتلرینگیزنی کییسنگیز! اۈزینگیز قورگن اویلرده یشه‌سنگیز. حال بو که بشقه‌لر کییه‌دیلر و یشه‌یدیلر. اېندی اۈزگه‌لر اوچون ایشلش و بشقه‌لرگه فایده کېلتیریشنی بس قیلینگ!

اولر سیزنینگ محنتینگیز طفیلی آپارتمانلر، دنغیلله‌مه اویلر، لوکس موترلر ساتیب آله‌دیلر. حال آنکه، سیزلر قشاقلیک و آچلیک بیلن دایم آلیشیب یوریب‌سیزلر. اولرنینگ ظلم و ستملرینی یۈق قیلیش پیتی اېندی کېلدی!...

او پیت بونداق سۈزلرنی ایتیش ممکن اېمس اېدی. (بیراق اېندی قره‌نگ که بیملال ایته‌من!)

بیتگن بیانیه مردککه معقول بؤلدی. او یریم ساعتدن سؤنگ ۱۰ لیره ببردی. کپینلری بیلسم، او ۲۰ لیره ببرگن اپکن، لیکن دوستیم ۱۰ لیره‌سینی اؤزی نینگ کمیشنی اوچون اؤلجه قیلگن اپکن! خدا برکت بپرسین، او پیتلرنینگ ۱۰ لیره‌سی هم اؤشنداق ۱۰ لیره اپدی-ده!

مپن او زمانده هر بیر داستانیم نی ۲/۵-۵ لیره ساتر اپدیم. اگر شونداق بیانیه‌لرنینگ مشتریسی بؤلگنده، ایشانینگ کونیده ۱۰-۲۰ ته‌سینی یازیشگه هم تیار اپدیم.

کاندیداتوریمیز بیانیه‌نی یادلشگه کیردی، بیراق قنی مطلبلرنی یادله‌ی آله‌دیگن اؤشه میه؟ اپنگ یمانی شو اپدی که، او "سیز" و "اولر" نینگ اؤرنینی خطا قیلیب، المشر اپدی. مثال اوچون:

اولر گؤزه‌ل و حشمتلی قصرلریده ناز اویقوده یاتگنلریده، سیزلر شَوشب کپتگن تامی چککک قیله‌دیگن کلبه‌لرینگیزده، او یاقدن بویاققه قاچیب یورگن‌سیز. دپگن مطلب اؤرنیگه، او:

سیزلر گؤزه‌ل و حشمتلی قصرلرده ناز اویقوده یاتگنلرینگیزده، اولر شَوشب کپتگن تامی چککک قیله‌دیگن کلبه‌لریده، او یاقدن بویاققه قاچیب یورردیلر!

مینگ زحمت بیلن اونگه بیانه‌نی یادلته‌آلدیم. کاندیداتورنینگ فکریچه، بیتیلگن بیانیه اؤشه وقتگچه ایراد قیلینگن جدا زور بیانه اپمیش. بیراق یماق بختیمیزگه بیانیه‌نینگ اپندی اوچ-تؤرت سطرینی ایتگنده، میتینگگه پولیس داریب، کاندیدنی اوشلب، پولیس اداره‌سیگه آلیب کپتدی.

او یپرده، بیانیه‌نی بیتگن آدم نینگ آتی و آدرسینی اوندن سؤره‌گن اپدیلر و دراو اوشلب آلیشگه شی تورگن اپدیلر. لیکن اگر مپنی اوشله‌سه‌لر کؤپ مدت قماقده قالیب کپتیشیم نی بیلیب:

– بو بیانیه‌نی پُسته خانه قرشی سیده‌گی کیشیلرگه نامه یازه‌دیگنلردن بیری یازگن و مپن اونی تانییمه‌یمن، دپب جواب بپرگن اپدی.

او بونداق آسانگینه پولیس چنگیدن قوتیلالمس اپدی. لیکن مغازه‌نینگ آدرسی، هرکونی بازارگه تیکیب چیقه‌ره‌دیگن بوتلری نینگ سانی، چِکلری نینگ نمره‌سی و بانک اعتباری حقیده‌گی اولرگه بپریلگن معلوماتلر کؤره، پولیس اونی بیر شریف و حیثیتلی وطنداش صفتیده تن آلیب، قؤییب ییبارگن.

او قؤییب ییباریلگندن سؤنگ ۵-٦ ته آتشین بیانیه یازیشیم نی بویوردی. هرچند او سیلاوده ییقیلدی، بیراق بو بدچانسلیک اپدی. چونکه اونی پینگیب، سیلاونی یوتیب چیققنلرنینگ فهم و شعورلری اوندن چندان کؤپ ایمس اپدی!

شونداق قیلیب، مپن بیلن او دوستله‌شیب قالدیک. قچان که اونگه بیران بیانیه کپره‌ک بؤلیب قالسه، البته که مپنگه مراجعت قیلر اپدی. او حتی بیر کونی قیزی نینگ نکاح تؤییده اؤقیله‌دیگن بیانیه‌نی مپندن التماس قیلدی. ایتیشلریچه، کییاوخیل آبرولی و معتبر عایله‌لردن اپمیش، گویا و او مپن تیارله‌گن بیانیه ارقه‌لی اولرگه چندان کله‌سی بؤش آدم اپمسلیگی‌نی کؤز-کؤز قیلماقچی اپکن!

ایسته‌گن بیانیه‌سینی تیارلب بپردیم. او قاشیمدن کپته‌یاتگنیده داکترلرنینگ فیسینی بپره‌دیگندپک، آلدیمگه ۵۰ لیره قؤیدی.

او پیتلر هر بیر داستانیمگه شیرینگینه ۱۰۰ لیره بېرر اېدیلر. شو باعث، پولنی آلمه‌دیم.

– اگر المه‌سنگ خفه بۆله‌من، بشقه آلدینگگه کېلمه‌یمن، دېدی.

– اختیارینگیز، هروقت بیانیه کېره‌ک بۆلسه تشریف کېلتیرینگ.

کېینلری اېشیتسم، او بیتیلگن بیانیه‌نی تۆیده اۆقیب، برچه‌گه کولگی بۆلگن اېکن. کاندید دوستیم بیانیه‌نینگ بیر بۆلیمی نی اونوتیب قالگن، کېین چۆنتگیدن بیانیه‌نی چیقرماقچی بۆلیب، قۆلیگه کفاشلیک ایشیلریگه عاید رقملر و معلوماتلر بیتیلگن نېچه ورق کېلیب، چیقرگن و اولرنی شونداق اۆقیگن:

عزیزلریم، اېندی که قۆللرینگیزنی بیر-بیرینگیز قۆلیده کۆریب توریب، جدا قووانیب سیزلرگه یخشی اېرته ایسته‌یمن. اېرته که ۲۰ جوره عادی زنانه و ۳۰ جوره هم بندلی زنانه مسیو هیرستاکی گه تیارلب، مارکېتیمیز آخریگه یېتکه‌زیب بېریشیم کېره‌ک!

کونلردن بیر کون تغین مېنی اېسلب کېلیب:

– قۆلیم یېتگینگگه. مشکلیم نی فقط سېن یېچه آله‌سن. کمکینگ کېره‌ک بۆلدی، دېدی. او سۆزیگه دوام اېتیب:

– اۆغلیم انجنیر بۆلماق اوچون بېش ییل دیر که آلمانگه کېتگن. او مېنگه نامه یازیب، ایکی ایاغینی بیر اېتیککه تیقیب، تحصیلینی چله قیلیب وطنگه قیتماقچی. مېن نامه بیتیب، یلینیب-یالواریب بیر آز بشقه هم چیده‌ب، اۆقیشینگنی توگت و انجنیر بۆلیب قیتگین، دېسم هم قولاغیگه کیرمه‌ی قَیتیب کېلماقچی. اېندی

سېن بیران جانگداز شعر اونگه یاز، بلکه شیطان نینگ ایشگیدن توشیب، کۆنسه، دېدی.

اۆغلی یازیب یيبارگن نېچیته نامه‌سینی اۆقیب، او شو ٥-٦ ییل ایچیده نه یلغوز اۆقیب انجنیر بۆلمه‌گن، بلکه ٥-٦ مینگ ییل بشقه هم اۆقیسه انجنیر بۆلالمه‌یدی. بو ایشلردن اونینگ مقصدی، فقط آته‌سیدن کۆپراق پول اوندیریش ایکنی بیلیندی.

قیسقه‌سی مناسب بیر شعر یازیب اونگه بېردیم. او بو قتله هم پول بېرماقچی بۆلدی:

- یاغ آلمه‌یمن.

- خواهش قیله‌من. آلمه‌سنگ بشقه آلدینگگه کېلیشگه یوزیم بۆلمه‌یدی.

- قره، اېندی مېن و سېن دوستله‌شیب قالگنمیز. سېن قیین کونلریمده قۆلیم تنگ بۆلگن پیتده قۆلیمدن توتیب، کمکلشدینگ. قچان که ایسته‌سنگ، قاشیمگه کېله‌بېر. اما شرطی شو که هیچ قچان پول-مولدن سۆزله‌مسنگ!

کۆپ ییللر اوندن خبریم یۆق اېدی. نیمه بۆلدی یو اوکونلری کۆزلری یاشدن تۆلگن حالده قاشیمگه کېلیب، دېدی:

- قرین آته‌م عمرینی سېنگه بغیشله‌دی.

- تسلیت ایته‌من. بو سېنینگ سۆنگگی غمینگ بۆلسین، انشاءالله.

- اېرته‌گه جنازه‌نی فلان مسجدده اۆقییمیز.

– جؤپ یخشی، مراسمگه حتماً اشتراک اپته‌من.

– آلدینگگه بیر التماس اوچون کپلدیم.

– بویورینگ، لطفاً!

– قبرستانده اونینگ قبری اوستیگه اؤقیله‌دیگن بیر بیانیه ایسته‌یمن.

– اگرچه ایشیم باشیمدن اشیب یاتیبدی و جدا بندمن، لیکن التماسینگنی رد اپتمه‌یمن. کؤز اوستیگه، عصر چاغلری کپلیب آلگین.

– اما بیانیه‌نی مپن اؤقیمه‌یمن. التماس اونی سپن اؤقیسنگ. نخات که شوگینه خواهشیمنی قبول قیلمه‌سنگ؟

– نیمه؟... مپن اؤقییمن؟ آخر مپن او رحمتلینی قچان تانییمن؟

– التماس، سپن اپندی ایلگرگی او گمنام یازووچی اپمس سن. برچه خلق خدا سپنی تانییدیلر. سپنینگ لطفینگ مپن و رحمتلی قه‌یین آته‌م اوچون کته افتخار! سپن خو دوستمیز دپب ایتگن اپدینگ-کو!

اونینگ شله‌لیگی و مپندن اؤزی و مغازه‌سی ریکلامی اوچون فایده‌لنماقچی‌لیگینی بیلدیم. بیراق کؤنگلیم نازکلیگی و طبیعتیم یومشاقلیگی باعث، کیشی اؤزیمدن رنجیگنی یا مأیوس بؤلگنینی ایته‌مه‌یمن. اینیقسه اؤتمیشده‌گی ۱۰ لیره‌گه بیانیه بیتیب یورگن آغیر چاغلرنی اپسلب، اپندی اگر التماسینی رد اپتسم، مپنی ناسپاس و قدر بیلمه‌دیگن آدم اپکن دپمه‌سین، دپب قبول اپتدیم:

– خوب، اینده شله‌سن، قبول قیله‌من. بیراق ایتگین-چی، قه‌یین آته‌نگ قنداق خوی-خاصیت و بیلگیلرگه اینگه اینده؟

– هیچ، نیمه دیی. او چندان آدم اینمس اینده!

– تورموشیدن ایتیب بیر!

– رحمتلی یورتیمیزنینگ مشهور دانگه‌یی چاقوکشلریدن اینده. کؤپ قتله عسکرلیک خدمتیدن قاچیب، نهایت ۵۰ یشرلیگیده ترخیص آلیشگه موفق بؤلدی.

کؤپ مراتبه هم چاقوکشلیک، اوروش-جنجال قیلیش، آدم اؤلدیریش و بشقه جنایتلری طفیلی قملگن اینده. او زمانه‌سی نینگ اینگ بیشرفلریدن بیری اینده. اؤلگنی یخشی بؤلدی، چونکه مملکتدن بیر میکروب کملدی.

– بونداق بیر مشهور و آت-آوازه‌لی آدم نینگ قبری اوستیگه قنداق قیلیب بیانیه بیراله‌من؟

– سین قیلاله‌سن. سیندن بشقه آدم بونینگ عهده‌سیدن چیقالمه‌یدی. دوستلیگیمیز حق حرمتی اوچون هم بؤلسه التماسیمنی رد اینمه.

اینرته‌سی جنازه تشیع بؤله‌دیگن مسجدگه باردیم. بو جنازه‌دن تشقری بشقه بیشته جنازه هم کؤپ گللر بیلن بار اینکن. نیمریکه بؤلگن بؤلگن بؤلسه جنازه اؤقیلیب موتر و امبولانسلرگه مینیش چاغی یوز بیردی.

مسجدده آدملر شونچه‌لیک گوجوم اینده که ایت اینگه‌سینی بیترر اینده. آدملرنینگ سورا-سورلری بیلن موترلردن بیریگه مینیب آلدیم. بونی قره‌نگ که، اؤشه باشدن مین بیزنینگ جنازه‌میزگه تیگیشلی بؤلمه‌گن موترگه مینگن اینکنمن.

قبرستانگه یېتیب بارگنیمیزدن سۏنگ، آدملر تدفین ایشلری و قاریلر اېسه قرآن تلاوتیگه مشغول بۏلدیلر. شونده مېن یورتیمیزگه کۏپ خدمت قیلگن بیر خانم نینگ جنازه‌سی اوستیگه کېلگنیم نی بیلدیم. کاندیداتور دوستیم نی قنچه‌لر ایسترسم هم، لیکن تاپالمه‌دیم. او بیرار گوشه‌ده حسرت و قیغو یاشلرینی تۏکیب اۏلتیرگن دیر، دېب اۏیله‌دیم. اېندی بشقه بیراونینگ قبری اوستیگه اده‌شیب کېلگنیم گه هیچ قنداق شک-شبهه یۏق اېدی.

اویوشمه‌لر، تجارت اتاقلری ریاستی، پیشه‌ورلر و اصناف تماندن کېلتیریلگن گل چنبرلری قبر اوستیگه قۏییلگندن سۏنگ، بیانیه‌گه نوبت یېتدی. شونده مېن دراو اۏزمنی بیر آز بلندراق جایگه یېتکزیب، شونداق صحبتگه باشله‌دیم:

– مرحوم و مغفور اۏلکه سپورتی نینگ مشهور چهره‌لریدن سنه‌لر اېدی. چاقوبازلیک رشته‌سیده اۏلکه‌میزنینگ رکوردلی لریدن اېدی.

قولاغیمگه همهمه کېلدی، بیراق بونینگ شونداق مراسملرده یوز بېره‌دیگن مردم نینگ درد و الملریدن کېلیب چیققن، دېب اۏیله‌دیم.

– خدا رحمتلی یورتیمیزنینگ تانیقلی وطنپرستلریدن اېدی. او عمری نینگ اېنگ یخشی دملرینی عسکرلیک قیلیب، خلق خدمتیگه اۏتکزدی.

غله-غوله کۏپه‌یدی. "بو کیم بۏلدی؟"، "جیم بۏل!" و "بونی هیده‌نگلر!" کبی سۏزلرنی هم اېشیتدیم.

– رحمتلی استبداد و انتی دموکراسی دوریده کۏپ ییللرنی قماقده اۏتکزدی.

بقیر-چقیرلر کوچه‌یدی و سؤکیشلر آرتدی. حاضر کیشیلر خودی بیراونی قؤلگه توشیره‌آتگندیک، حلقه‌لرینی تارراق قیلردیلر. قره‌نگ که شونداق بیر قلتیس و نازک پیتده کاندیداتور اؤرتاغیم نجات فرشته‌سی سینگری تاپیلیب کهلیب، دیدی:

– ای بابا قه‌یبرلرده بؤلدینگ. ایکی ساعتدن بری سنی ایزله‌یمن. بیزنینگ جنازه و قبریمیز منه او یبرده. گل چنبرلریمیز اره‌له‌شیب کیتگن ایکن.

اوچ دسته گلنی دوستیم و ایکیته‌نی هم مین الیب، قه‌یین آته‌سی نینگ قبری اوستیگه کیتدیک. بیراق بیانیه بیریشیم اوچو او یبرده هیچکیم یؤق ایدی.

اؤرتاغیم قبر اوستیگه گللرنی قؤییب، قاریلر و گدالرگه بیر آز پول ترقتگندن سؤنگ، ایکله‌میز قبرستان نینگ کته ایشیگیدن چیقیب، شهر تمان جؤنه‌دیک. یؤلده او مینگه باقیب، دیدی:

– نطق قیلالمه‌گنینگ واقعاً حیف بؤلدی.

– نیمه قیله‌ی گللر، موترلر، مردم اینیقسه جنازه‌لر آلدیمدن اره‌له‌شیب کیتدی. شو اوچون هیچ نرسه قیلالمه‌دیم. جدا یخشی بیانیه بیتگن ایدیم.

– سیزدن بیر التماس قیلسم ممکن می؟

– خواهش قیله‌من.

– ایندی اؤشه بیتگن بیانیه‌نینگیزنی کؤپ تیراژلی بیرار روزنامه‌ده نشر قیلیشینگیز ممکن می؟

قؤلیدن قاچیب قوتیلماغیم اوچون:

– البته، بؤله‌دی. سیز ایتمه‌سنگیز هم، اؤزیم قیلماقچی اِیدیم!

موتردن توشیب خیرلشماقچی بؤلگن پیتده، او دیدی:

– بیر نرسه‌نی اَیتماقچی اِیدیم:

– تیزراق ایتینگ، ایشیم بار.

– قه‌یین آتەم نینگ قبری اوستیگه بیانیه بیرگنینگ‌نی بیله‌سن می؟!

– یاغ.

– اونده اِیشیت: بیز اوستیگه تورگن قبرگه قه‌یین آتەم نی قؤیماقچی بؤلگنلریده، قره‌سم اونینگ اؤرنیگه اؤشه خاتیننی قؤیاتیبدیلر. بیراق مِن سِیسیم نی اصلا چیقرمه‌دیم. سِن قبرنینگ یوزیگه باق، اونینگ ایچیده نیمه ایشینگ بار!! (اداغ)

عرصاتده قالگن اوی!

او اویگه کۆچیب بارگنیمیزنینگ ایکینچی کونی اېدی. اۆنگ تماندەگی قۆشنیمیز خوش صحبت کېکسه بیر کیشی اېکن. او مېنگه:

– اگر بو اوینی کرایه آلمسنگیز جدا یخشی بۆلر اېدی، دېدی.

ناراحتلیک بیلن قری آدمگه باقیب، دېدیم:

– اما آتەجان، زمانەنینگ رسمی بونداق اېمس. ینگی قۆشنی کۆچیب کېلگنده، معمولگه کۆره قۆشنیلر کۆرگنی کېلیب، اونگه خوش کېلدینگیز، دېب ینگی اویده تینچ و بختلی یششلرینی ایستر اېدیلر. بیراق سیز افسوس که خوش کېلیب سیز او یاقده تورسین، بیرینچی قتله بیزنی ناراحت قیلووچی سۆزلرنی ایتدینگیز.

چال ساووق قانلیک بیلن دېدی:

– اوکەجان، مېن سېنینگ خیر و صلاح نگنی ایستر اېدیم، که ایتدیم. بیراق شونی بیلیب قۆی که، بو اویدن بو محله اۆغریلریnینگ ایاغی هیچ قچان اوزیلمەیدی.

– ایشانیش قیین. اخیر قنداق قیلیب بیزنینگ اویگه اؤغریلر کېلسه یو، بشقه اویلرگه بارمسه؟!

کوچه‌میزده‌گی بقاللیکدن سگرت آلماق اوچون ناراحتلیک بیلن اویدن چیقدیم. سگرت آلگنیمچه، دېدیم:

– چیندن هم عجایب نافهم آدملر بو دنیامیزده یشه‌یدیلر!

– نیمه بؤلیبدی، جناب؟ دېب سؤره‌دی بقال.

– اؤنگ تمانیمیزده‌گی بیر اخماق چال یششینی بیله‌سیز می؟

– هه، بیله‌من.

– بوکون کېلیب خوش کېلدینگیز دېیش اؤرنیگه:

– بو یېرنی کرایه آلمس‌لیگیز کېره‌ک اېدی، بو اویگه اؤغریلر کېلیب-کېته‌دیلر، دېدی.

بقال دېدی:

– اتفاقاً تؤغری ایتیبدی. اگر او یېرنی آلمه‌سنگیز یخشی بؤلر اېدی. چونکه بو محله اؤغریلری نینگ ایاغی او اویگه آچیق!

اونگه هیچ نیمه دېمسدن اچیندیم. ناراحت حالده اویگه کېلدیم. کېچکی اوقاتدن سؤنگ، سؤلده‌گی قؤشنیمیز خاتینی و بله-چقه‌لری بیلن اوییمیزگه کېلدی. یریم کېچه‌سی اویلریگه قیتکینچه، اېر و خاتین بیر آواز بیلن دېدیلر:

– بو اوی جدا یخشی اوی، بیراق ایزچیل اؤغری اونگه توشه‌دی.

اؤشه کیچه، نیمه اوچون اؤغری شو اویگه کیله‌دی، بشقه اویگه بارمه‌یدی؟ دیب سؤرالمه‌دیم.

خاتینیم ناراحتلیگیم نی کؤریب، دیدی:

– عزیزیم کؤپ هم ناراحت بؤلمه. بو زمانه نینگ آدملری کرایه نشیننی چیقرماق اوچون مینگ و بیر یؤلنی اؤیلب تاپه‌دیلر. بو هم اؤشه یؤللردن بیری دیر. بیزنی قؤرقیتیب، بو یپردن چیقارماقچیلر. کرایه‌سی ارزانلیگی اوچون یا اؤزلری آلماقچی یا هم بیرار قوم-قریندا‌شلریگه آلیب بپرماقچیلر، دیب اؤیله‌یمن.

خاتینیم ایتگن سؤزلری بیرحدگچه منطقی کؤرینر ایدی، بیراق بونگه قره‌مه‌ی اؤشه کیچه‌سی اویقو کؤزیمگه کیلمه‌دی. اؤغری یا اؤغریلر بیلن وعده‌م باردیک اویغاق یاتدیم.

تون‌نینگ یریمیده بیر نیمه‌نینگ تیککن سپسی بیلن اویغانیب کیتدیم. اؤرنیمدن توریب، تیزده یاستوق آستیدن تفنگچه‌نی آلیب شی توردیم.

– قیمیرلمه، قیمیرله‌سنگ آته‌من. همه یپر قب-قرانغو ایدی. نابلدلیگیم اوچون سویچ لرنینگ جایی نی هم بیلمس ایدیم. بیراق هر قه‌له‌ی پشه‌لب تاپیب، چراغنی یاقیشیم کیره‌ک ایدی.

یوریب سویچنی اختەریب، دیوارمه-دیوار پشه‌لب یورگنیمده ایاغیم بیر نیمه گه بند بؤلیب، ییقیلیب یپرگه توشدیم. مپن اؤغری ایاغیمگه چیل بپریب ییقیتگنینی بیلیب، اؤق اوزماقته تصمیم آلدیم. بیراق افسوس که تفنگچه قؤلیمدن توشیب، قرانغوده تاپالمه‌دیم.

شو چاغده قرانغوده بدننی لرزه‌گه تشله‌یدیگن یوکسک قاه-قاهله‌گن کولگی تاووشی ایشیتیلدی. اؤغرینی خطاب قیلیب دیدیم:

– او مردکه، بیرار فیلمی صحنه‌نی اؤیناتیب بیز، دیب اؤیله‌دینگ می؟ ایرکک بؤلسنگ، اؤزینگنی کؤرست، کیین سین بیلن حساب-کتاب قیله‌ی؟

– سویچ نی اختەریب یوریب سن، چاغی؟ سویچ کیریش ایشیک نینگ اؤنگ تمانیده. برچه کرایه نشینلر سویچنی تاپه‌من، دیب آواره بؤله‌دیلر!

– بو گپلرنی اویاقده قؤیگین. اگر قؤلیمگه توشسنگ، نیمه قیلگنیمنی بیله‌سن می؟

– بیله‌من، بیراق چراغنی یاقیشگه اجازه بیرینگ!

بلاخره سویچ نینگ سیسی ایشیتیلیب، اتاق یاختی بؤلدی. اؤشنده ییقیلیب، میزنینگ تگیگه بارگنیمنی بیلدیم. خاتینیم هم جان هولیدن منجه (تخت)نینگ آستیگه یشینیب آلگن ایدی.

مینگه ایکی برابر کیله‌دیگن بیر کیمسه تیپه‌مده تورگن ایدی. تورسم گوده‌منی کؤریب، جرأتی ینه ایکی برابر آشمه‌سین، دیب ییقیلیب یاتگن اؤرنیمدن تاووشیمنی غؤررراق قیلیب دیدیم:

– خؤش، سین کیم سن اؤزی؟

– نوکریز، اؤغری!

– اما نظریمده اؤغری کؤرینمه‌یسن. اگر بیزنی قؤرقیتیب بو یپردن کؤچیرماقچی بؤلیب کپلگن بؤلسنگ، بیهوده ایش قیلیب سن. اپندی یخشی کؤزلریمگه قره‌گین.

مردک دپدی:

– حاضر اؤغریلیگیم یا اپمسلیگیم نی کؤرسه‌تیب قؤیه‌من.

اوندن سؤنگ، او دراو حرکت قیلیب اویده‌گی دردگه یره‌یدیگن نرسه‌لرنی ییغه باشله‌دی. اولرنی کته بیر روجاییگه باغلب توریب:

– اونده بو یپرنی سیز اؤزینگیزگه یاتاق (اوخلش اتاقی) قیلیب اپکن‌سیزلر-ده. ایلگرکی کرایه نشینلر بو اتاقنی نشیمن اتاقی قیلگن اپدیلر. اوندن ایلگرگیسی هم!

– سپن اؤغریلیک قیلماقچی سن، چاغی. سپندن شکایت قیلماقچی‌لیگیم نی بیله‌سن می؟

– بار، کیم گه شکایت قیلسنگ، قیله‌بپر. اگر شو یپرده‌گی پولیس حوزه‌سیگه بارسنگ، حوزه آمریگه مپن تماندن هم سلام ایت!

– اما مپن حوزه‌گه باریب کپلگونیمچه سپن قاچیب کپته‌سن.

– یؤق، قاچمه‌یمن، دپب سؤز بپره‌من.

– یؤق، شونداق قیلیب مپنی "نخود سیاه"نینگ ارقه‌سیگه ییباریب، اؤزینگ بار-یاغیمیزنی آلیب کپته‌سن. اگر سؤزینگ چین بؤلسه، قؤل-ایاغینگنی بغلشگه رخصت بپر. اؤشنده...

خاتینیم شاوقینله‌دی:

– آهای مردم... کمک... کمک... کمک قیلینگلر، اؤغری کېلگن!

برچه محل مردمی اېشیگیمیز ارقه‌سیگه تؤپله‌نیب تورگندېک، بیر دقیقه ایچیده همه‌لری اوییمیزگه کیریب کېلدیلر.

قؤشنیلر ساووق قانلیکلرینی قؤلدن بېرمه‌ی، بیر-بیرلری بیلن سؤزله‌ماقده اېدیلر.

– آ آ آ... بو اویگه ینه اؤغری کېلیبدی!

– تاخته... قره‌ی... بو قتله کیم دیر؟

قؤشنیلر اره‌سیده حتی اؤغری بیلن سلامله‌شیب، حال-احوال سؤره‌شگنی هم بار اېدی!

اؤغری هم پرواسیزلرچه کېره‌کلی نرسه‌لرنی ییغیش بیلن مشغول اېدی. مېن اېسه قؤشنیلرگه باقیب:

– اؤرتاقلر، بو اؤغرینی بغلشده کمک قیلینگلر. کېین حوزه‌گه خبر بېره‌یلیک، اونی کېلیب آلیب کېتسینلر، دېدیم.

– والله بو حقده بیر نیمه دېیالمه‌یمن، نیمه‌یی که قیلسنگیز اختیارینگیز. اما نظریمده بیهوده ایش قیله‌سیز.

مونداق بیر عجیب و غریب ییرده یشه‌یاتگنیمدن شاخ چیقرگنیم گه سَل قالدی.

خاتینیم کېلتیریب بېرگن ایپ بیلن اۏغرینی یخشی چندیب بغله‌دیم. او هم هیچ قنداق مقاومت‌سیز قرشیمده تیککه توره بېردی.

مردکنی یخشی چندیب بغلب، اتاقلردن بیریده قمب قۏیدیم. کېین خاتینیم بیلن نفسک اوریب، حوزه‌گه باردیک و ماجرانی باشدن-ایاغ پولیس گه ایتدیک.

پولیس آمری بیر آزدن سۏنگ اوییمیز آدرسینی سۏره‌دی. خاتینیم انیق آدرسنی اولر اختیاریگه قۏیدی.

آمر آدرسنی کۏرگندن سۏنگ، آه چېکیب دېدی:

– آها... ینه اۏشه اۏی؟

– هه جناب، ینه اۏشه اۏی!

– بیز بو موضوعگه اره‌لشه آلمه‌یمیز. چونکه اوییڭگیز بیزنینگ حمایه‌ساحه‌سیدن تشقریده دیر.

– اونده بیز نیمه قیلیشیمیز کېره‌ک، جناب؟ او بیچاره مردکنی بیکارگه ایپ بیلن چندیب بغلب قۏیگن بیز می؟

– اگر اوییڭگیز بیر آز یوقاریراقده بۏلگنیده، بیزگه باغلیق بۏلر اېدی. اۏشنده بیز موضوعنی کۏریب چیقرالر اېدیک!

خاتینیم دېدی:

– لیکن کرایه آلیش اوچون او یانیمیزده‌گی اوی بۏش اېمس اېدی.

شونده، بیز آلگن اوی عیناً ایکی حوزه حمایه منطقه سینینگ اؤرته‌سیده‌گی چپگره‌ده جایلشگنینی بیلدیک.

آمر دیدی:

- سیزنینگ حمایه‌وی منطقه‌نگیز (...) حوزه‌سیگه تپگیشلی دیر.

بو حوزه اوییمیزدن انچه اوزاقده جایلشگن ایدی. شونینگ اوچون، خاتینیم بیلن او یپرگه یپتیب بارگنیمیزده تانگ آتگن ایدی.

او یپرده هم ایلگرگی حوزه‌گه اؤخشش بعضی نرسه‌لرنی سؤره‌ب، بیز هم بعضی نرسه‌لر ایتدیک. نهایت، پولیسلردن بیری دیدی:

- آ آ آ ... ینه اؤشه اوی؟

- هه جناب، اؤشه اوی!

- اوییینگیز اؤشه اویدن بیرگینه اوی قوییراقده بؤلگنیده ایدی، بیزنینگ حمایه‌وی ساحه‌میزگه کیرر ایدی. بیراق حاضر اوییینگیز بیزنینگ منطقه‌میزدن تشقریده تورگن!

خاتینیم دیدی:

- خدا او بیچاره مردککه رحم قیلسین، اونی جدا قتیق چندیب بغله‌گنمیز، چاغی!

- ایتینگ-چی، اوییمیز قیسی منطقه‌ده جایلشگن؟ دیب سؤره‌دیم.

– اوییڭگیز ژاندارمری (چپگره‌چیلر-سرحدی) منطقه‌سیگه تپگیشلی دیر. بیز اولرنینگ منطقه‌سیگه دخالت قیلالمه‌یمیز. سیز اؤشه‌لرگه مراجعت قیلینگ، اولر ایشینگیزنی کؤریب چیقیشلری ممکن.

خاتینیم بیلن بیرگه پولیس حوزه‌سیدن چیقدیک. خاتینم ایتدی:

– یور اویگه باره‌یلیک، مبادا مردک قیسیلیب اؤلیب، قانی بؤیینیمیزگه توشمه‌سین، تغین.

اؤغرینی قؤلگه توشیریش یؤلیده قتلِ عمد گناهی بیلن کؤپ ییللر قماققه توشمه‌یین، دپب درّاو خاتینم نینگ سؤزینی قبول قیلیب، چاپه‌لب اوی تمان کپتدیک.

اؤغری بغله‌گنیمیزدپک تورگن اپدی.

– خوب برادر حالینگ قنداق دیر؟ دپب سؤره‌دیم.

– یمان اپمس، فقط بیرآز آچ من!

خاتینیم یخچالده‌گی بیرآز لوبیانی آلیب کپلدی. بیراق اؤغری جنابلری لوبیانی یاقتیرمس اپکنلر! خاتینیم بیرآز قییمه قصابلیکدن آلیب کپلیب، کوفته پشیریب بپردی.

اؤغری جنابلری اوقاتلنگندن سؤنگ اونی اؤز حالیگه قؤییب، مپن و خاتینیم بیرگه ژاندارمریگه باردیک و ماجرانی او یپرده‌گیلرگه ایتدیک. پُسته نینگ رئیسی اوییمیز آدرسینی سؤره‌دی. آدرسنی ایتگنیمیزده، او بیر آه چپکیب:

– آها...، اؤشه اوی؟

– هه، اؤشه اوی!

اما او یېر شهر حدودیگه تېگیشلی دیر، بیز اونگه دخالت قیلالمه‌یمیز. سیز اؤشه منطقه‌نینگ پولیس حوزه‌سیگه مراجعت قیلماغینگیز کېره‌ک. رئیس کېین بیر نقشه‌نی چیقه‌ریب، سؤره‌دی:

– باللنگ، سیزلر نقشه‌نی توشینه‌سیزلر می؟ منه کؤرینگ، بو یېر ۱۴۰ درجه اېگری بیر چیزیق بیلن بېلگیلنگن. منه او یېر اوییننگیزدن یوقاریراقده جایلشگن بیر سوزیش کؤلی دیر. بو یېر هم سیزدن قویی جایلشگن ۲۰۸ درجه اېگری چیزیق دیر. اېندی کؤریب تورگنینگیزدېک، اوییننگیز منطقه‌میز ساحه‌سیگه کیرمه‌یدی. اما اگر ایکی مترگینه قوییراق بؤلگنیده اېدی، اوییننگیز بیزنینگ ساحه‌میزده جایلشگن بؤلر اېدی!

– جناب، ایکی متر خو ارزشی یؤق. لطف اېتیب شو ایکی مترنینگ خیریدن اؤتینگ!

– نیمه قیین‌چیلیکلر تاپیلیشینی سیزلر خو بیلمه‌یسیزلر. مېن بو ایشلرنی یخشی بیله‌من. یخشی باللَنگ، اوییننگیز خودّی پولیس و ژاندارمری منطقه‌لری نینگ چېگره‌سیده جایلشگن. اوییننگیزنینگ ۲/۵ متر میدانی بیزنینگ منطقه‌میزگه کیره‌دی، البته. لیکن بیله‌سیز که، اؤغیرلیک حویلی میدانیده اېمس، اتاق نینگ ایچیده بؤلگن-کو. شونینگ اوچون، بیزگه تېگیشلی بؤلمه‌ی، پولیسگه قره‌یدی. خاتینیم دېدی:

– عزیزیم یور اویگه باره‌یلیک. مبادا اؤغری بیچاره‌گه بیرار نیمه بؤلگن بؤلمه‌سین، تغین. اؤلیب قالسه، بوتون عمر جنجالیگه قالیب کېتمه‌یلیک.

ایکله‌میز اویگه باریب، اؤغریدن سؤره‌دیک:

– قنداق سیز؟

– تېزده سوو کېلتیرینگ، جدا سووسه‌گن‌من.

سوونی ایچگندن سونگ، دېدی:

– سیزلر مېنینگ اېرکینلیگیم‌نی سلب قیلدینگیزلر. اگر بو یېردن چیقسم، ایکله‌نگیزدن عرض قیله‌من!

– جناب ناراحت بؤلمنگ، بیزنینگ هم گناهیمیز یؤق. برچه گناه اوینی محافظوی ایکی منطقه‌سیده قورگن اؤشه بیشرف اوی اېگه‌سینینگ بؤییگه. باریب هر یېرگه عرض قیلسک، بیزنینگ منطقه‌میز اېمس، دېب جواب بېره‌دیلر.

– مېن سیزلرگه ایتدیم که، تېز قؤل-ایاغلریمنی یېچینگ، عکس حالده اېرکینلیگیم‌نی سلب قیلگنلرینگیز اوچون قؤللرینگیزدن عرض قیله‌من. شونچه هم آواره قیله‌ی که، تیریکلیکدن بیزار بؤلینگ!

– اونده عصرگچه مهلت بېر، اؤیلب کؤره‌یلیک. اؤشنده قه‌یېرگه کېتسنگ، کېته‌بېر!

– بو ایش بوگون و اېرته دېماق بیلن حل بؤلمه‌یدی. بو چېگره منطقه‌لری مسأله‌سی حل بؤلمه‌گونچه هیچ ایش آلغه کېتمه‌یدی.

ینه بیر قتله پولیس حوزه‌سیگه باردیک. آمر بیر نقشه‌نی چیقه‌ریب، دیدی:

– منه یخشی نقشه‌نی باللَنگلر. نقشه‌گه کؤره حویلی میدانی نینگ بیر بؤلیمی ژاندارمری ساحه‌سیگه قره‌شلی. تعمیرنینگ یریمی بیزگه و یریمی هم ژاندارمری ساحه‌سیده جایلشگن.

– یاتاغیمیز سیزنینگ منطقه‌نگیزده، چاغی. چونکه اؤغیرلیک شو یپرده یوز بپرگن. شونگه کؤره، قضیه سیزلرگه تپگیشلی بؤله‌دی.

– سؤزینگیز تؤپه-تؤغری. بیراق اؤغری آسماندن توشگنی یؤق-کو، بیزگه تپگیشلی بؤلسه. قره‌نگ، اؤغری بیرینچیدن ژاندارمری ساحه‌سیگه تپگیشلی حویلی میدانیدن کیریب کپلیب، کپین یاتاقده بارگن. بو نرسه‌نینگ مبهم یپری یؤق-کو! کؤپ پیتلردن بپری بیز بیلن ژاندارمری اؤرته‌میزده مفصل مذاکره و صحبتلر دوامی بار. ساحه‌نینگ قطعی بپلگی‌لنگنیدن سؤنگ، سیزنینگ جنجالینگیز هم حل بؤله‌دی.

ناچار اوی تمان جؤنب کپلدیک. یؤل بؤیی حالیگی چال نینگ اویی آلدیدن اؤتکینچه، او بیزنی کؤریب، دیدی:

–خدا یمان کوننی کؤرستمه‌سین. اوپینگیزگه اؤغری توشیبدی، دپب اپشیتدیم؟

– یمان کون باشینگگه توشمه‌سین، هه اؤتگن کپچه اوپیمیزگه اؤغری توشگن اپدی.

– مپن اول سیزگه ایتگن اپدیم، لیکن سیز خفه بؤلگن اپدینگیز. هه اؤغلیم، او اویده کیشی یشه‌مگنی اوچون ارزان کرایه بپره‌دیلر. سیز کپلمسدن آلدین، اپگه‌سی شهر نقشه‌سیگه کیرگیزماق اوچون اوینی بوزیب ایکی متر یوقاریراقده

قورماقچی ایدی. سیزنینگ یشه‌ماقچی بۆلگنینگیزنی کۆریب، بوزیشنی تاخته‌تیب، سیزگه کرایه بپردی. شونده چال نینگ کمپیری دیدی:

– اوکه‌جان عیب سیزلرده ایمس، عیب پیر یوتکور اوی نینگ ایگه‌سیده. اوی قورگنده فقط گاز، برق، سوو و منظره‌سیگه اعتبار بپره‌دیلر، اوی نینگ شهر ساحه‌سیده بار-یوغلیگی‌گه قره‌مه‌یدیلر. اخیر بو اوی ایگه‌سیدن:

حالیگچه پولیس و ژاندارمری چپگره‌سیده کیم اوی قوریبدی که سین قوره‌سن؟ دیب سؤره‌یدیگن کیشی نینگ اؤزی یؤق!

بیر ییللیک کرایه‌نی تاپشیرگنیمیز اوچون، اویدن کۆچالمه‌دیک. اؤغری نینگ قۆل-ایاغینی یپچیب، کپچکی اوقاتنی او بیلن بیرگه یپدیک. کپین او جۆنب کپتکینچه، دیدی:

– خفه بۆلمنگلر، بیر-ایکی کوندن ساره ینه خذمتینگیزگه کپله‌من!

منه ایندی ٥-٦ کیشی دایمی اؤغری بیر کپچه‌دن نری اوییمیزگه کپله‌دیلر. حتی بو پیتلر اولر بیلن قۆل بیریکتیریب، یات اؤغریلرنینگ آلدینی هم آله‌میز. کۆره‌یلیک-چی، تپنگری نیمه قیلر ایکن. اونده‌گچه بیز آلتی کیشی اؤغری و مپن بیلن خاتینیم اوی نینگ یشاوچیلری صفتیده اویده یشب توره‌میز. اونده‌گچه، اوییمیز ساحه‌سی بپللی بۆلیب، یا پولیس حوزه‌سی و یا هم ژاندارمریگه عرض قیله‌میز!

بیراق اؤشنده هم اؤغریلرگه قرشی شکایت قیلیشیم ممکن ایمس. نیمه اوچون؟

چونکه اوییمیز خرچلری‌نینگ بیر قسمینی اوغریلر تۆله‌یدیلر-ده!!

("بیر چپت ایللیک استانبولده!" آتلی تۆپلمدن)

محمد حليم يارقين (قوياش۱۳۲۹/م.۱۹۵۱/سرپل)

محمد حليم يارقين علمي- ادبي و فولكلور تحقيقات ساحه‌لردن تشقرى، بديعي نثرنينگ طنز(هجويه) ساحه‌سيده هم قلم تېبره‌تيب كېلماقده. او، چمه‌سى قوياش ١٣٨٤- ييلدن باشلب طنز حكايه‌لرينى يازه باشله‌گن.

حليم يارقين‌نينگ طنز حكايه‌لرى افغانستان، اؤزبېكستان و تركيه اؤلكه‌لريده نشر بؤليب كېلماقده. او، بو ساحه‌ده ١٠٠ دن آرتيق حكايه و قيسقه طنز يازگن. اونينگ ٧ ته اؤزبېكچه طنزلر تؤپلمى، ٣ ته فارسچه تؤپلمى همده ٤ ته ترجمه كتابى نشر بؤلگن.

حليم يارقين ميلادي ٢٠٠٧-ييلى، اؤزبېكستانده "مشتوم" ژورنالى" و "افندى" جريده‌سى تماندن اؤتكزيلگن بېللشوو(مسابقه)ده، طنز(هجويه) بؤييچه بيرينچى اؤرين و مخصوص ساورين آليشگه اېريشگن.

يازووچى‌نينگ كارتون پرتريتى چيزگيچيسى: موشتوم ژورنالى‌نينگ ماهر كارتونيستى حسين صادقوف.

حلیم یارقین‌نینگ ترقلگن طنز کتابلری:

الف) اؤزبېکچه کتابلر:

۱. وکالت دغدغه‌لری!، کابل: قویاش۱۳۸٦-ییل.

۲. ینگی رئیس هم کېلدی!، کابل: قویاش۱۳۸٦-ییل.

۳. بیز اعلانلر تخته‌سیمیز!، کابل: قویاش۱۳۸٦-ییل.

٤. ده‌یدی ایتلر کمپاینی!، کابل: قویاش۱۳۸۹-ییل.

۵. سؤکیش هم پول بؤلرکن!، کابل: قویاش۱۳۸۹-ییل.

٦. حاجی تریشر!، کابل: قویاش۱۳۹۲/م.۲۰۱۳-ییل.

۷. بیز نېگه اوروشه‌میز؟!، کابل-انقره: قویاش۱۳۹۹-ییل.

ب) فارسچه کتابلر:

۸. راز تشنابها!، کابل: قویاش۱۳۹۲-ییل.

۹. نمایش عجیب!، کابل: قویاش۱۳۹۲-ییل.

۱۰. کمپاین سگهای ولگرد!، کابل: قویاش۱۳۹۲-ییل.

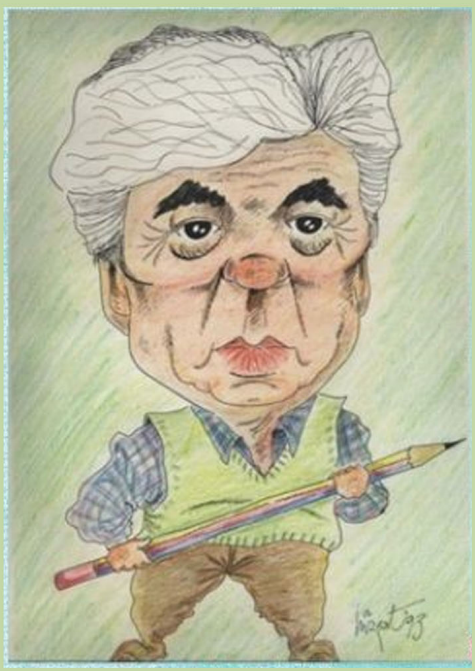
ج) اؤگیرمه(ترجمه)لر:

۱۱. بو اؤشه بیچاره‌گینه!، جلال نورانی، کابل: قویاش۱۳۹۲.

۱۲. شعر شیداسی!، عزیز نسین، انترنت ترماغی/pdf، ۱٤۰۳.

۱۳. بیر جفت لعنتی جوراب!، عزیز نسین، انترنت ترماغی/pdf، ۱٤۰۳.

۱٤. اویله‌نیش راهنماسی!، عزیز نسین، انترنت ترماغی/pdf، ۱٤۰۳.

Şiir Tutkusu

Aziz Nesin

Çevirmen: M. Halim Yarqin

2024

Ulanish.dev